

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษา
ปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทาง
อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย
ชื่อและนามสกุล นางนวนันท์ อินปิ่น
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ลินทรตันศิริกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิศักดิ์ จินดานุรักษ์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

วันที่ 17 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยด้านการจัด
 ประสพการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย
ผู้ศึกษา นางนวนัญญ์ อินปิ่น **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการจัดประสพการณ์ที่ส่งผล
 ต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย และ (2) สังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้าน
 การจัดประสพการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550
 จำนวน 49 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และ (2) แบบสรุปคุณลักษณะ
 ของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของงานวิจัยปีที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุดคือปี พ.ศ. 2544 และปี
 พ.ศ. 2547 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการตั้งสมมติฐานสองทางมาก
 ที่สุด ส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยร้อยละ 65.31 ศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างกลุ่มเดียว ใช้วิธีการสุ่ม
 กลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือมากที่สุด ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดย
 ตรวจสอบค่าความตรง รองลงมาคือค่าความเที่ยง ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการ
 วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงผู้วิจัยใช้การทดสอบค่าที และ 2) ผล
 การสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย (1) ด้านการจัดประสพการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของ
 เด็กปฐมวัย มีงานวิจัย จำนวน 29 เรื่อง แบ่งประเด็นที่ศึกษาได้ 8 ประเด็น คือ ศึกษาเกี่ยวกับการจัด
 ประสพการณ์เพื่อพัฒนาการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การพัฒนาความ
 เชื่อมมั่นในตนเอง การพัฒนาความเพียร การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเอง การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง การ
 พัฒนาความรับผิดชอบ การพัฒนาความเอื้อเฟื้อ ได้ข้อค้นพบดังนี้ มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาความเชื่อมั่น
 ในตนเองของเด็กปฐมวัยมากที่สุด งานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้าน
 อารมณ์ จิตใจสูงขึ้นหลังจากการจัดประสพการณ์ และ (2) ด้านการจัดประสพการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทาง
 สังคมของเด็กปฐมวัยมีงานวิจัย จำนวน 20 เรื่อง แบ่งตามประเด็นที่ศึกษาได้ 8 ประเด็น คือ ศึกษาเกี่ยวกับการ
 จัดประสพการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย การพัฒนาสัมพันธภาพ การส่งเสริมจริยธรรมทาง
 สังคม การตระหนักรู้ทางสังคม การพัฒนาความร่วมมือ การพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม การพัฒนาพฤติกรรม
 ชอบสังคม การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ได้ข้อค้นพบ ดังนี้ มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาพฤติกรรม
 ความร่วมมือมากที่สุด งานวิจัย 18 เรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสังคมสูงขึ้น
 หลังจากการจัดประสพการณ์ มีงานวิจัย 2 เรื่อง ที่ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ การจัดประสพการณ์ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก
รองศาสตราจารย์ ดร. ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิต รองศาสตราจารย์ ดร. กัญจนา ลิขิตนศิริกุล
อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและติดตาม
การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดตลอดมา นับแต่เริ่มต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง
ในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณสายัณห์ อินปิ่น ที่ให้การส่งเสริมสนับสนุนและเป็นกำลังใจ
ให้เสมอมา ขอขอบคุณ คุณจุฑารัตน์ ทาระวรรณ คุณอัญชลี ศรีรักษา คุณวนิดา ศิริวรรณชัย
และเพื่อนนักศึกษาที่ให้กำลังใจตลอดมา ขอขอบใจ ลูก ๆ เด็กชายรัชชานนท์ อินปิ่น
และเด็กชายบรรณรต อินปิ่น ที่เป็นแรงใจให้แม่ในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระจนประสบ
ความสำเร็จ

คุณความดีของการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ขอมอบแด่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุกท่าน

นวนันท์ อินปิ่น

เมษายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม	6
การสังเคราะห์งานวิจัย	28
งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย	35
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ผลการศึกษาคูณลักษณะของงานวิจัย	51
ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย	59
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	77
สรุปการวิจัย	77
อภิปรายผล	82
ข้อเสนอแนะ	89

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก	97
ก รายชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์	98
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
ค ข้อมูลลักษณะของงานวิจัย	111
ประวัติผู้ศึกษา	132

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 3.....	13
ตารางที่ 2.2	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 4.....	13
ตารางที่ 2.3	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 5.....	14
ตารางที่ 2.4	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 6.....	15
ตารางที่ 2.5	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 7.....	16
ตารางที่ 2.6	การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 8.....	16
ตารางที่ 2.7	ประสบการณ์สำคัญด้านอารมณ์ จิตใจ.....	19
ตารางที่ 2.8	ประสบการณ์สำคัญด้านสังคม.....	20
ตารางที่ 3.1	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อ พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่นำมาสังเคราะห์ แยกตามสถาบันที่ผลิต.....	46
ตารางที่ 4.1	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อ พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่นำมาวิเคราะห์จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต.....	51
ตารางที่ 4.2	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถาบันที่ผลิต และเนื้อหาของงานวิจัย.....	52
ตารางที่ 4.3	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตั้งสมมติฐาน และเนื้อหาของงานวิจัย.....	52
ตารางที่ 4.4	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัย และเนื้อหาของงานวิจัย.....	53
ตารางที่ 4.5	จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และเนื้อหาของงานวิจัย.....	54
ตารางที่ 4.6	จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง และเนื้อหาของงานวิจัย.....	55
ตารางที่ 4.7	จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และเนื้อหาของงานวิจัย.....	56

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และเนื้อหาของงานวิจัย.....	57
ตารางที่ 4.9 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามจำแนกตามที่มาของเครื่องมือ และเนื้อหาของงานวิจัย.....	57
ตารางที่ 4.10 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และเนื้อหาของงานวิจัย.....	58
ตารางที่ 4.11 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา.....	60
ตารางที่ 4.12 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา.....	68

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตาม ศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความ เข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิด คุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ 2546: 3) จากปรัชญาการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี จะมีอิทธิพลต่อชีวิต และอนาคตของเด็ก โดยทั้งนี้จะต้องยึดหลักพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ซึ่งพัฒนาการของมนุษย์ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ซึ่ง ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อม กันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการ เด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่องในแต่ละวัย เริ่มตั้งแต่ ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547: 3)

ปัจจุบันสังคมของเรามีการแข่งขันในแทบทุกด้าน ทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ การเมือง ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม แม้แต่ในวงการศึกษาก็ปัจจุบัน กระแสโรงเรียนที่มุ่งสร้างคนเก่ง โรงเรียนแต่ละโรงเรียนจัดการแข่งขันให้รางวัลและยกย่องคนเก่ง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องแข่งขันกัน เรียนเพื่อมุ่งเอาชนะ การศึกษาในปัจจุบันยังขาดมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งถ้าหากสังคมเน้น แต่คนเก่งเราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรม จริยธรรม เขาก็จะกลายเป็นคน ที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตนเองมากกว่าส่วนรวม หากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่งโดยไม่คำนึงถึง เรื่องคุณธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา 2549: 1) อย่างไรก็ตาม สังคมเราคงไม่ต้องการคนที่เก่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ มี ปัญหาทางสุขภาพจิต ในทำนองตรงกันข้ามคนไทยคงต้องการที่จะได้เห็นเด็กไทยมีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีบุคลิกภาพที่ถูกต้องเหมาะสมกับวัย และมีคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนถึงมีจิตใจที่ดีงาม ดังที่ พัทรี ผลโยธิน (2537: 22,31) กล่าวถึง

การปลูกฝังพัฒนาการที่ดีทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมพอสรุปได้ว่า ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง หรือความรู้สึกที่เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นพื้นฐานนำไปสู่ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความ เป็นประชาธิปไตยและความมีวินัยในตนเอง นอกจากนี้แล้วพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ และ สังคมมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อบุคลิกภาพของเด็ก และยังมีผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกายและ สติปัญญาอีกด้วย

จากความสำคัญของพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัยดังกล่าว ข้างต้น จึงมีหน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันในระดับอุดมศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัย เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็ก ปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมขึ้น ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยยังขาดการรวบรวม เรียบ เรียง และบูรณาการเนื้อหาของงานวิจัย หากมีการจัดระเบียบ จัดหมวดหมู่ของข้อค้นพบที่ได้จาก การวิจัยดังกล่าวจะทำให้ได้รับความรู้ความคิดใหม่ที่เป็นประ โยชน์และง่ายต่อการศึกษาค้นคว้ามาก ขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสังเคราะห์งานวิจัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อหาข้อสรุปในภาพรวมของงานวิจัยดังกล่าว

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

2.2 เพื่อสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อ พัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

3.1 เป็นงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ที่ระบุว่าเป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ระดับ มหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยหรือปฐมวัยศึกษาด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ผลิตโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3.2 เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550

3.3 เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง เขียนบรรยายสรุปผลการวิจัย

3.4 คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วย

3.4.1 สถาบันที่ผลิต

3.4.2 ปีที่พิมพ์เผยแพร่

3.4.3 เนื้อหาตามขอบเขตของการวิจัย

3.4.4 สมมุติฐานการวิจัย

3.4.5 ระเบียบวิธีวิจัย

3.4.6 กลุ่มตัวอย่าง

3.4.7 เครื่องมือการวิจัย

3.4.8 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 งานวิจัย หมายถึง วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยหรือปฐมวัยศึกษาที่ผลิตโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550

4.2 งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ของเด็กปฐมวัย หมายถึง วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดประสบการณ์ที่พัฒนาเด็กปฐมวัยให้รู้จักรับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งแสดงอารมณ์ในวิถีทางที่สังคมยอมรับ ได้แก่ ความภาคภูมิใจในตนเอง ความเชื่อมั่น ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความเพียร ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการช่วยเหลือผู้อื่น การรับรู้ทางจริยธรรม และความฉลาดทางอารมณ์

4.3 งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย หมายถึง วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ที่ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาให้เด็กปฐมวัยเรียนรู้วิธีที่จะทำให้ตนเองสามารถประพฤติปฏิบัติตน มีพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลได้อย่างเหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่ การมีจริยธรรมทางสังคม การมีพฤติกรรมทางสังคมและชอบสังคม การตระหนักรู้และมีทักษะทางสังคม การมีความสัมพันธ์ทางสังคมและมีการพัฒนาสัมพันธภาพ การมีพฤติกรรมความร่วมมือ

4.4 การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การนำเอาผลงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่ศึกษาในเรื่องหรือปัญหาเดียวกัน มาวิเคราะห์อย่างมีระบบ จนเกิดเป็นองค์ความรู้และข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ ให้เห็นชัดเจน

4.5 การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ หมายถึง การจัดหมวดหมู่และสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วเขียนบรรยายเชิงเนื้อหาให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งในประเด็นต่าง ๆ ของข้อค้นพบ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยต่อไป

5.2 ทำให้ได้ข้อสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบในการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจต้องการนำผลวิจัยไปใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัย ได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
  - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
  - 1.2 การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม
2. การสังเคราะห์งานวิจัย
  - 2.1 ความหมายของการสังเคราะห์
  - 2.2 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย
  - 2.3 วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย
  - 2.4 ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย
3. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

1. การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นการพัฒนาเด็กให้มีสุขภาพจิตดี แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับวัย ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง รวมทั้งมีพฤติกรรมทางสังคมเชิงบวกและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม จะขอกกล่าวถึงประเด็นสำคัญดังนี้ คือ ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ความสำคัญของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม หลักการและข้อควรตระหนักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม จุดหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ตลอดจนขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

1.1.1 ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

1) ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ (emotional development)

มีผู้ที่ให้ความหมายของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจไว้หลายทัศนะ กล่าวคือ กรมวิชาการ (2546: 124) กล่าวว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจเป็นความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกรวมทั้งความสามารถในการแยกแยะ ความลึกซึ้ง และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ

นงนตร ธรรมบวร (2544: 2) กล่าวว่า พัฒนาการด้านอารมณ์รวมหมายความถึง กระบวนการด้านจิตใจ ความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกต่าง ๆ ของเด็ก อารมณ์ของมนุษย์เราช่วยใ้มนุษย์คิด ตัดสินใจ และตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมรอบตัว

นันทิยา น้อยจันทร์ (2549: 53) กล่าวว่าหมายถึง การแสดงออกทางความรู้สึกต่าง ๆ ของเด็ก อารมณ์ทั่ว ๆ ไปของเด็กวัยนี้ ได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ความอิจฉา ความรัก ความอยากรู้อยากเห็น และความสนุกสนาน

นิตยา คชภักดี (2543: 2) กล่าวว่าหมายถึง ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึก เช่น พอใจ ไม่พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว และเป็นสุข ความสามารถในการแยกแยะ ความลึกซึ้งและควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีและนับถือต่อตนเอง

พัชรี ผลโยธิน (2551: 5) กล่าวว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการเกิดอารมณ์หรือความรู้สึกในลักษณะต่าง ๆ เช่น พอใจ รัก ชอบ โกรธ เกลียด กลัว สุข ฯลฯ ความสามารถในการแยกแยะ และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์ด้วยท่าทาง สีหน้า และ

พฤติกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสมเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจ พฤติกรรมและลักษณะอุปนิสัยของคนตลอดชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรา

วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2537: 179 - 181) ให้ความหมายว่า หมายถึง การแสดงออก ทางอารมณ์ และความรู้สึกตลอดจนเกี่ยวกับพื้นฐานทางจริยธรรม นอกจากนี้การเกิดอารมณ์ต้องมี ลำดับขั้นในการเกิด และอาจแสดงลักษณะของอารมณ์ออกมาเป็นรูป พฤติกรรมได้ ส่วนความรู้สึก ถัดแสดงออกมาในรูปพฤติกรรมโดยผ่านออกมาในรูปลักษณะของอารมณ์เท่านั้น ดังนั้นความรู้สึก คือ ภาวะของการเกิดอารมณ์ และอารมณ์นั้นต้องแสดงออกได้ อารมณ์ต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัย ได้แก่ ความโกรธ ความกลัว ความอิจฉาริษยา ความอยากรู้อยากเห็น ความรัก และความหรรษา

จากความหมายที่กล่าวไว้ข้างต้น พอสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ หมายถึง ความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกต่าง ๆ รวมถึงความสามารถในการควบคุม การแสดงออกของอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ ตลอดจนถึงการสร้างและแสดง ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง

2) ความหมายของพัฒนาการด้านสังคม (social development)

ได้มีผู้ที่กล่าวถึงความหมายของพัฒนาการด้านสังคมไว้หลายทัศนะ กล่าวคือ จิตรา ชนะกุล (2539: 8) ได้ให้ความหมายไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติตนตามบทบาทหน้าที่ และแบบแผนที่สังคมยอมรับ โดยมี ความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วมในสังคมนั้นด้วย

ชมพู ชูตินันทกุล (2539: 287) ได้ให้ความหมายไว้ว่า คือปฏิบัติการ สนองตอบของบุคคลที่มีต่อกัน 2 คนขึ้นไป โดยขึ้นอยู่กับความสามารถของพัฒนาการทางด้าน จิตใจของบุคคลนั้น การพัฒนาในเรื่องการเข้าสังคมของเด็กจัดว่าไม่น้อยไปกว่าการพัฒนา ด้านอื่น ๆ เพราะจะเกี่ยวข้องไปถึงความเห็นที่มีต่อตนเอง สุขภาพจิต และบุคลิกภาพ

นันทิยา น้อยจันทร์ (2549: 54) กล่าวว่า พัฒนาการด้านสังคม คือ การเรียนรู้ทักษะ และทัศนคติทางสังคมที่ช่วยเหลือให้บุคคลสามารถอยู่ได้อย่างดีกับผู้อื่นในสังคม

นิตยา คชภักดี (2543: 2) กล่าวว่าหมายถึง ความสามารถในการสร้าง สัมพันธภาพกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือสามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตนร่วมมือ กับผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ สำหรับเด็กหมายถึงรวมถึง ความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยัง เกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้ รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็น ประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมอีกด้วย

พัชรี ผลโยธิน (2551: 5) กล่าวว่าหมายถึง การเปลี่ยนแปลงความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น มีทักษะการปรับตัวอยู่ในสังคม รวมทั้งความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม

วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2537: 179 - 181) ได้ให้ความหมายว่าหมายถึง ความสามารถในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่ตนอยู่ได้เป็นอย่างดี สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมรอบตัวเองได้ เป็นพฤติกรรมที่เด็กสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลแต่ละคนมีรากฐานมาจากวัยเด็กแรกเกิดถึง 6 ขวบ

ศศิมา พรหมรักษ์ (2546: 7) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลให้เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และในเด็กปฐมวัยควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม โดยเรียนรู้จากเหตุการณ์ที่ตนเองมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งที่อยู่รอบตัว

จากความหมายที่มีผู้ให้ไว้ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านสังคมหมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น ทักษะการปรับตัวอยู่ในสังคม รวมทั้งความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรม

พัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจเป็นความสามารถในการรู้สึกและแสดงความรู้สึกรวมทั้งความสามารถในการแยกแยะ ความลึกซึ้ง และควบคุมการแสดงออกของอารมณ์อย่างเหมาะสม เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ การแสดงออกทางอารมณ์ การควบคุมอารมณ์ที่มีต่อตนเองและผู้อื่น และเป็นการปรับตัวด้านการปฏิสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ตลอดจนการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสังคมด้วย บางครั้งจึงมีการรวมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ กับทางด้านสังคมเป็นกลุ่มเดียวกัน

1.1.2 ความสำคัญของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมมีความสำคัญต่อบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ดังที่ พัทรี ผลโยธิน (2551: 6-7) กล่าวถึงความสำคัญของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมว่ามีความสำคัญต่อบุคคลต่าง ๆ คือ ตัวเด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูผู้สอนพอสรุปได้ดังนี้

1) เด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคม จะเป็นเด็กที่มีสุขภาพดี ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีจิตใจสงบและเป็นสุข ร่างกายจะผลิตสารเคมีที่มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) พ่อแม่ผู้ปกครองที่เห็นความสำคัญของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม และอบรมเลี้ยงดูให้เด็กรู้สึกมั่นคงปลอดภัย เกิดความผูกพันกับตนนั้น จะทำให้เกิดผลดีต่อตัวพ่อแม่ ผู้ปกครองเอง เพราะเด็กที่รู้สึกปลอดภัยมั่นคงจะเริ่มรู้จักการควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่นเมื่อโตขึ้น เข้ากับเด็กคนอื่นได้ดี มีปัญหาความประพฤติน้อย

3) ครูผู้สอนที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม จะได้เด็กที่มีสุขภาพจิตดี ปรับตัวเข้ากับเด็กคนอื่นได้ดี มีความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียน เรียนรู้ได้เร็ว ช่วยให้ครูจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กได้เหมาะสมตามความต้องการ

1.1.3 หลักการและข้อควรตระหนักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ

และสังคม

การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม มีผู้ที่เกี่ยวข้องถึงหลักการ ตลอดจนข้อควรตระหนัก ดังนี้

ขวัญเรือน มาสิงห์ (2548: 12 – 14) กล่าวถึงหลักการในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคม ดังนี้

1) หลักการในการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ

(1) การเข้าใจถึงความแตกต่างทางอารมณ์ และความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของ เด็กปฐมวัยในแต่ละวัย จะช่วยให้ผู้ใหญ่ตั้งความคาดหวังและปฏิบัติต่อเด็กในทางที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็กให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น

(2) เด็กปฐมวัยมีความสามารถจำกัดในการควบคุมอารมณ์ การเลี้ยงดูไม่ให้เกิดความคับข้องใจต่าง ๆ การจัดสภาพแวดล้อมที่กันเด็กออกจากการทำลายสิ่งของหรือทำร้ายบุคคลเมื่อโกรธ และการจัดโอกาสให้เด็กได้ระบายอารมณ์ในทางที่เหมาะสม จะช่วยให้เด็กพัฒนาความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดียิ่งขึ้น

(3) ความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัย เป็นพื้นฐานทางอารมณ์ที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาตนเองในด้านอื่น ๆ การอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วยความรักความเอาใจใส่ไม่让孩子ตกอยู่ในสภาพวิตกกังวลหรือหวาดกลัวอย่างรุนแรงจะช่วยสร้างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยให้แก่เด็ก

(4) เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางอารมณ์ จิตใจ และได้รับการช่วยเหลือที่เหมาะสมในระดับที่มากกว่าเด็กปกติ จะยังมีโอกาสกลับคืนสู่พัฒนาการที่ต่อเนื่อง และเป็นปกติได้

2) หลักการในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม

(1) การศึกษาเพื่อพัฒนาคน คือ การทำให้ทุกคนมีจิตสำนึกทางสังคม โรงเรียนมีหน้าที่ สร้างชีวิตชุมชนให้แก่เด็กเพื่อปลูกเร้าความรู้สึกนึกคิดของเด็กให้ตระหนักถึงขอบเขตการกระทำของตน และมีวินัยที่เหมาะสมแก่การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

(2) พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นไปตามลำดับขั้นตอน เริ่มจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลใกล้ชิด การเรียนรู้ว่าตนเป็นสมาชิกในสังคม และการเรียนรู้ที่ร่วมมือกับผู้อื่น การให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม การให้ออกาส การกระตุ้น และส่งเสริมให้เด็กแสดงพฤติกรรม การเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นได้ทุกหนทุกแห่งไม่เฉพาะในห้องเรียน เด็กจะเรียนรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตหรือจากการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก จึงต้องเน้นให้เด็กมีประสบการณ์อย่างกว้างขวาง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัวให้มากที่สุดเหมาะสมกับวัย และการมีปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมกับเด็กจะช่วยให้เด็ก มีพัฒนาการทางสังคมไปอย่างเหมาะสมกับวัย

(3) เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านสังคมจากตัวเองเป็นศูนย์กลางไปสู่การให้ความสำคัญ แก่ผู้อื่น การให้ออกาสเด็กมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลต่าง ๆ ที่ละน้อย โดยเริ่มจากบุคคล ใกล้ตัวไปสู่คนไกลตัว จึงช่วยให้เด็กพัฒนาไปได้ง่ายขึ้น

(4) การสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างเหมาะสม การให้กำลังใจ การเสริมแรง ช่วยเหลือ ที่สอดคล้องกับลักษณะทางธรรมชาติของเด็กในแต่ละช่วงอายุ จะช่วยให้พัฒนาการด้านสังคมของสังคมเป็นไปได้อย่างราบรื่นขึ้น

(5) การช่วยฝึกทักษะด้านสังคมด้านที่เด็กปฐมวัยยังพัฒนาไปได้ล่าช้ากว่าด้านอื่นจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านสังคมโดยภาพรวมที่ดีขึ้น

(6) การฝึกให้เด็กปฐมวัยมีความเป็นตัวของตัวเอง และแสดงออกอย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ จะช่วยให้เด็กได้รับการยอมรับด้านสังคมดีขึ้น

(7) การจัดให้เด็กได้ดำเนินชีวิตที่มีความสมดุลระหว่างความต้องการด้านร่างกายกับ มาตรฐานจริยธรรมในใจตนเอง จะช่วยให้เด็กสามารถปรับตัวและมีสุขภาพจิตที่ดีได้

พัชรี ผลโยธิน (2551: 31-34) กล่าวถึงข้อควรตระหนักในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม พอสรุปได้ดังนี้

1) ลักษณะอารมณ์ของเด็กปฐมวัย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย จะต้องเข้าใจว่าเด็กในวัยนี้เป็นเด็กเจ้าอารมณ์ มีความกังวล ตื่นเต้นได้ง่าย บางครั้งต้องการอิสระ บางครั้งต้องการความช่วยเหลือจากผู้ใหญ่ ความรู้สึกของเด็กวัยนี้จะกลับไปกลับมา

2) หน้าต่างของโอกาส (Windows of Opportunity) คือ ช่วงเวลาพิเศษที่สมองสามารถเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ง่ายกว่าช่วงเวลาอื่น หรือหน้าต่างโอกาสเปิดให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมพัฒนาการเฉพาะอย่างให้กับเด็กได้ง่ายกว่าช่วงเวลาอื่น ซึ่งถ้าผ่านช่วงเวลานี้ไปแล้วโอกาสจะไม่กลับคืนมา หรือฝึกได้ยาก เช่น การส่งเสริมให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ เห็นอกเห็นใจเข้าใจผู้อื่น เป็นต้น

3) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) เป็นความสามารถในการตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเองและของผู้อื่น จนสามารถควบคุมอารมณ์และการกระทำของตนเองได้อย่างสมเหตุสมผล ความฉลาดทางอารมณ์ได้แก่ ความเชื่อมั่น ความอยากรู้อยากเห็น ความตั้งใจ การควบคุมตนเอง ความสัมพันธ์ ความสามารถในการสื่อสาร และความร่วมมือ การที่เด็กปฐมวัยจะมีความฉลาดทางอารมณ์ได้ขึ้นอยู่กับกรอบเลี้ยงดูของพ่อแม่ และการจัดประสบการณ์ของครูปฐมวัย

4) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูต้องมีความเข้าใจ ยอมรับ และมีสุนทรียะชื่นชมในพื้นที่ฐานทางวัฒนธรรมของเด็กที่มาจากวัฒนธรรมหลากหลาย จะช่วยให้ครูแปลความหมายของพฤติกรรม ความรู้สึกและความต้องการของเด็กได้

5) การวางรากฐานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม ตามแนวคิดของอิริคสันซึ่งเชื่อว่า พัฒนาการแต่ละระยะต้องสมบูรณ์ ความสำเร็จในแต่ละระยะจะมีผลต่อพัฒนาการในระยะต่อไป หากแก้ไขข้อขัดแย้งโดยการวางรากฐานพัฒนาการด้านสังคมให้กับเด็กแล้ว เด็กก็จะประสบความสำเร็จในขั้นตอนของการพัฒนาตามวัย และก้าวไปสู่วัยอื่น ๆ ตามลำดับ

เยาเวา เดชะคุปต์ (2542 อ้างถึงใน พงษ์ ศิริวรรณ 2547: 30) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ที่ผู้เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจ ดังนี้

1) พัฒนาการด้านอารมณ์ เด็กวัยนี้มักคิดถึงตนเองเป็นสำคัญ ไม่อดทน ขาดเหตุผล โกรธก็ร้องไห้ ดีใจก็หัวเราะ ถูกขัดใจก็ไม่พอใจ เด็กวัยนี้ต้องการกำลังใจและการยกย่องชมเชย การพัฒนาอารมณ์ของเด็กวัยนี้ควรช่วยให้รู้จักปรับอารมณ์ให้มั่นคง เบิกบาน ร่าเริง รู้จักอดทน รู้จักเวลา ระเบียบวินัย ไม่เอาแต่ใจตน เด็กที่สามารถพัฒนาทางอารมณ์ได้ตั้งแต่ต้นจะเป็นเด็กที่เติบโตขึ้นเป็นคนมีสุขภาพจิตดี และรู้จักที่จะชื่นชมสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

2) พัฒนาการด้านสังคม เด็กวัยนี้เพิ่งจากบ้านมาโรงเรียนจึงไม่เข้าใจการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เด็กก่อนวัยเรียนจะชอบทำงานคนเดียว เล่นคนเดียวหรืออาจต้องการให้ตนเป็นใหญ่ในการทำงานหรือการเล่น และชอบจะให้ตนเป็นที่ชมเชย ผลงานเป็นที่ชมเชย การพัฒนาทางสังคมของเด็กวัยนี้คือ ต้องฝึกให้เด็กเกิดความไว้วางใจในผู้อื่นเมื่ออยู่ร่วมกัน ทำงานและเล่นกับผู้อื่นได้ มีความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ร่วมกับผู้อื่นอย่างง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลงและกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ฝึกให้รู้จักการอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตน หัดให้เด็กรับฟังผู้อื่นเพื่อให้เข้าใจว่าเขาไม่ได้อยู่คนเดียวในโลก วิธีการส่งเสริมการทำงานร่วมกัน เช่น ให้เด็กวาดภาพเป็นกลุ่ม ทำงานศิลปะร่วมกับเพื่อน หรือแม้แต่การคิดละครหรือนิทานร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยเวลาในการฝึกฝน

สรุปได้ว่า ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม จะต้องคำนึงถึงหลักการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ที่เน้นการเข้าใจในลักษณะทางอารมณ์และจิตใจของเด็ก หลักการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ที่เน้นการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ข้อควรตระหนักในการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ที่กล่าวถึง ลักษณะอารมณ์ของเด็กปฐมวัย หน้าต่างของโอกาส ความฉลาดทางอารมณ์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการวางรากฐานเกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำความเข้าใจในพัฒนาการทางอารมณ์ และสังคมของเด็กด้วย

1.1.4 จุดหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

จุดหมายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม จะถูกกำหนดไว้ในหลักสูตร อาจเหมือนและต่างกันตามจุดเน้นของแต่ละหลักสูตร บางหลักสูตรเน้นให้เด็กมีประสบการณ์ที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและเชื่อมั่นในตนเอง มีเจตคติที่ดีต่อชีวิต บางหลักสูตรเน้นทางคุณธรรม จริยธรรม การช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย รวมทั้งการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ได้กำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ 12 ข้อ ซึ่งครอบคลุมพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ในส่วนของพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ได้กำหนดไว้ในจุดหมายข้อที่ 3 – 8 ดังนี้ (กรมวิชาการ 2546: 31)

ข้อ 3 มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข

ข้อ 4 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ข้อ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย

ข้อ 6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ข้อ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ข้อ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

นอกจากนี้แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 35 - 38)

ได้ขยายรายละเอียดของจุดหมายตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 โดยกำหนดเป็นตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ แสดงตามตารางที่ 2.1 – ตารางที่ 2.6 ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
3.1 แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์	แสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสมกับวัยและสถานการณ์		
	เริ่มแสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	แสดงออกทางอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	เริ่มมีความมั่นใจในตนเอง	มีความมั่นใจในตนเอง	มีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก
	พึงพอใจในตนเองชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเอง	พึงพอใจในตนเองชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่นได้บ้าง	พึงพอใจในตนเองชื่นชมความสามารถและผลงานของตนเองและผู้อื่น

ตารางที่ 2.2 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 4 มีคุณธรรม และจริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
4.1 มีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ	เริ่มรู้จักเก็บของเล่นของใช้เข้าที่ได้	เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ได้	เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ได้เรียบร้อย
	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย	รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ	มุ่งมั่นที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยตนเอง

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
4.2 ซื่อสัตย์สุจริตและยอมรับความผิดพลาดของตนเองและผู้อื่น	เริ่มรู้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น	ไม่แย่งหรือหยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง	ไม่หยิบของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
	เริ่มรู้จักการขอโทษ	รู้จักขอโทษและให้อภัย	
4.3 มีความเมตตา กรุณา และช่วยเหลือแบ่งปัน	เริ่มแสดงความรักเพื่อนและสัตว์	แสดงความรักเพื่อนและสัตว์เลี้ยง	แสดงความรักเพื่อนเด็กที่เล็กกว่าและสัตว์ต่าง ๆ
	เริ่มแบ่งปันสิ่งของ	แบ่งปันและเริ่มช่วยเหลือผู้อื่น	แบ่งปันและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
4.4 รู้จักประหยัด	ไม่ทำลายสิ่งของเครื่องใช้	รักษาสິงของที่ใช้ร่วมกัน	รู้จักใช้สิ่งของ/เครื่องใช้/น้ำ/ไฟอย่างประหยัด

ตารางที่ 2.3 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 5 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหวและรักการออกกำลังกาย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
5.1 สนใจและมีความสุขกับศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	สนใจและมีความสุขขณะทำงานศิลปะ		
	สนใจและมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว		สนใจ ชื่นชม และมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
5.2 แสดงออกทางด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหวตามจินตนาการ	สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ		
	แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี		
5.3 รักการออกกำลังกาย	สนใจและมีความสุขในการชม/เล่น/ออกกำลังกาย		

ตารางที่ 2.4 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์
มาตรฐานที่ 6 ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
6.1 ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้โดยตนเอง	เริ่มแต่งตัวได้โดยตนเอง	แต่งตัวได้โดยตนเอง	เลือกเครื่องแต่งกายของตนเองและแต่งตัวด้วยตนเอง
	รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง	รับประทานอาหารได้ด้วยตนเองโดยไม่หกเลอะเทอะ	รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี

ตารางที่ 2.5 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
7.1 ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	สนใจธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัว		
	ทิ้งขยะถูกที่		
	ไม่ทำลายสาธารณสมบัติ		
			ช่วยดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมรอบตัว
7.2 มีสัมมาคารวะและ มารยาทตามวัฒนธรรม ไทย	แสดงความเคารพได้		
	รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ		
			ปฏิบัติตนได้ เหมาะสมกับกาลเทศะ

ตารางที่ 2.6 การวิเคราะห์มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกของสังคม
ในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
8.1 เล่นและทำงาน ร่วมกับผู้อื่น ได้	เริ่มรู้จักการรอคอย	รู้จักการรอคอย	รอคอยตามลำดับก่อน - หลังได้
	เริ่มเล่นร่วมกับเด็กอื่น	เล่นร่วมกับเด็กอื่น ได้	เล่นหรือทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่มได้

ตารางที่ 2.6 (ต่อ)

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	3 ปี	4 ปี	5 ปี
8.2 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนะระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข	เริ่มปฏิบัติตามข้อตกลงง่าย ๆ	ปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน	
		เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำผู้ตาม	เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

1.1.5 ขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

ขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม มีผู้ที่กล่าวถึง ดังนี้ พัทรี ผลโยธิน (2551: 35-38) กล่าวถึงขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ไว้ 5 ข้อ พอสรุปได้ดังนี้

1) การฝึกความไว้วางใจ เด็กที่ขาดพื้นฐานความไว้วางใจจะไม่สามารถพัฒนากระบวนการทางสังคมในระดับที่สูงขึ้น พ่อแม่และครูสามารถช่วยวางรากฐานของความไว้วางใจ โดยการโอบอุ้มสัมผัสเด็กอย่างใกล้ชิด และตอบสนองทันทีต่อความทุกข์ของเด็ก เมื่อเด็กร้องไห้ การดูแล ตอบสนองอย่างคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง เป็นการวางรากฐานให้เด็กเข้มแข็งและเชื่อมั่นในตนเอง

2) การส่งเสริมความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเอง ผู้ใหญ่จะต้องสนับสนุนและเข้าใจเด็ก เพื่อกระตุ้นความเป็นอิสระ ส่งเสริมความเป็นตัวของตัวเองโดยทำได้ดังนี้

- (1) ให้เด็กมีโอกาเลือก
- (2) ไม่ให้ตัวเลือกที่ผิดกับเด็ก
- (3) กำหนดขอบเขตที่ชัดเจน มีเหตุผล ไม่เปลี่ยนแปลง

(4) ยอมรับการกลับไปกลับมาของเด็กระหว่างความรู้สึกต้องการอิสระกับความ ต้องการที่จะพึ่งผู้อื่น ต้องให้ความเชื่อมั่นแก่เด็กว่าเป็นไปได้ทั้ง 2 แบบ

3) การส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นการสนับสนุนให้เด็กประสบความสำเร็จโดย สนับสนุนให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ ดังนี้

- (1) ส่งเสริมให้เด็กมีอิสระ ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองมากเท่าที่จะทำได้
- (2) เน้นให้เด็กฝึกปฏิบัติทักษะใหม่ ๆ มากกว่าที่จะเน้นความผิดพลาด
- (3) คาดหวังในความสามารถของเด็ก แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของเด็ก
- (4) เน้นการใช้สื่อ ของจริง สอนให้เด็กรู้จักวิธีใช้ วิธีดูแลที่ปลอดภัย และ

ลงมือปฏิบัติจริง

4) การฝึกเด็กควบคุมอารมณ์และตนเอง ด้วยการให้เด็กรับผิดชอบทำกิจกรรม ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัย ครูและผู้ดูแลเด็กควรเป็นแบบอย่างพฤติกรรมที่ดี พยายามไม่ให้เด็กเห็น ตัวอย่างพฤติกรรมที่รุนแรง หรือเป็นไปในทางลบ

5) การส่งเสริมทักษะทางสังคม การวางแผนจัดการศึกษาและจัดเตรียม สภาพแวดล้อม จะทำให้เด็กมีโอกาสรับความรู้ใหม่ ๆ ทางสังคม ได้เข้าใจและขัดเกลาทักษะทาง สังคม โดยต้องคำนึงถึง บริบท โครงสร้าง และการจัดการชั้นเรียน ดังนี้

- (1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
- (2) เวลา
- (3) การเล่น
- (4) การทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547: 17, 19 – 20) กล่าวถึง ประสพการณ์สำคัญ ซึ่งเป็นสิ่งที่จะช่วยอธิบายให้ผู้สอนเข้าใจว่าเด็กปฐมวัยต้องทำอะไร เรียนรู้อะไร ต่าง ๆ รอบตัวอย่างไร และทุกประสพการณ์มีความสำคัญต่อพัฒนาการของเด็ก ช่วยแนะให้ผู้สอน ในการสังเกต สนับสนุน และวางแผนการจัดกิจกรรมให้กับเด็ก ประสพการณ์สำคัญเป็นเสมือน เครื่องมือสำหรับสังเกตพัฒนาการเด็ก แปลการกระทำของเด็ก ช่วยตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดสื่อ และช่วยวางแผนกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งอีกนัยหนึ่งเปรียบเสมือนขอบข่ายในการพัฒนาเด็กให้ บรรลุจุดหมายที่ตั้งไว้ ประสพการณ์สำคัญจะครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้าน ร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา ในที่นี้ ขอกกล่าวถึงเฉพาะประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ดังนี้

1) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุน ให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกที่เหมาะสมกับวัย มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส ได้

พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ศูนย์วิทยภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเอง แสดงตามตารางที่ 2.7 ดังนี้

ตารางที่ 2.7 ประสพการณ์สำคัญด้านอารมณ์ จิตใจ

ประสพการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
ดนตรี	
การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี	เช่น ทำท่าตามจังหวะ เสียงดนตรี
การเล่นเครื่องดนตรีง่าย ๆ	เช่น เล่นเครื่องดนตรีประเภทเคาะ ประเภทตี
การร้องเพลง	เช่น ร้องเพลงฝัก ผลไม้ แปรงฟัน
ศูนย์วิทยภาพ	
การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เช่น เขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ
การแสดงออกอย่างสนุกสนานกับเรื่องตลกขำขัน และเรื่องราว/เหตุการณ์ที่สนุกสนานต่าง ๆ	เช่น ฟัง/เล่าเรื่องราว/เหตุการณ์สนุกสนานต่าง ๆ และเล่นบทบาทสมมติ
การเล่น	
การเล่นอิสระ	เช่น เล่นอิสระตามมุมเล่นในห้องเรียน เล่นอิสระกลางแจ้ง
การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม	เช่น ทำศิลปะเป็นรายบุคคล ศิลปะแบบร่วมมือ เล่นเสรี เล่นอิสระในมุมเล่นเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย
การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	เช่น เล่นตามมุมในห้องเรียน เล่นกลางแจ้ง
คุณธรรมจริยธรรม	
การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ	เช่น ไปทำบุญที่วัด มัสยิด โบสถ์

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

2) ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม แสดงตามตารางที่ 2.8 ดังนี้

ตารางที่ 2.8 ประสพการณ์สำคัญด้านสังคม

ประสพการณ์สำคัญ	ตัวอย่างกิจกรรม
การเรียนรู้ทางสังคม	
การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของตนเอง	เช่น แต่งตัว ล้างมือ รับประทานอาหาร
การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น	เช่น แบ่งกลุ่ม 2-4 คน ร่วมกันประดิษฐ์เศษวัสดุ
การวางแผน ตัดสินใจเลือก และลงมือปฏิบัติ	เช่น วางแผนเลือกทำกิจกรรมศิลปะ ทำงานศิลปะตามที่วางแผนไว้
การชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม	เช่น เขียนภาพตามความคิดสร้างสรรค์ แสดงความคิดเห็นต่อผลงานศิลปะ
การมีโอกาสได้รับรู้ความรู้สึก ความสนใจ และความต้องการของตนเองและผู้อื่น	เช่น เลือกทำกิจกรรมศิลปะตามความสนใจ เลือกมุมเล่นตามความสนใจของตนเอง
การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น	เช่น สนทนาอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ในนิทาน แสดงความคิดเห็น/รับฟังความคิดเห็นของเด็กอื่น
การเล่นรายบุคคล การเล่นเป็นกลุ่ม	เช่น ทำศิลปะเป็นรายบุคคล ศิลปะแบบร่วมมือ เล่นเสรี เล่นอิสระในมุมเล่นเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย
การเล่นในห้องเรียนและนอกห้องเรียน	เช่น เล่นตามมุมในห้องเรียน เล่นกลางแจ้ง
การแก้ปัญหาในการเล่น	เช่น เล่นเกมการศึกษา แก้ปัญหา/ข้อขัดแย้งขณะเล่นอิสระกับเด็กอื่น
การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยอยู่และความเป็นไทย	เช่น รดน้ำดำหัว ทำบุญตักบาตรในวันสำคัญต่าง ๆ

ที่มา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 (สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี) กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สรุปได้ว่า ขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ได้แก่ การฝึกความไว้วางใจ การส่งเสริมความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเอง การส่งเสริมความคิดริเริ่ม การฝึกเด็กควบคุมอารมณ์และตนเอง และการส่งเสริมทักษะทางสังคม โดยทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงประสบการณ์สำคัญของเด็กด้วย

1.2 การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

1.2.1 การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นการจัดสภาพทั้งในและนอกห้องเรียนที่ช่วยให้เด็กผ่อนคลาย เกิดพัฒนาการทางสังคม ส่วนสภาพแวดล้อมทางจิตภาพเป็นบรรยากาศที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสมและปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู เด็กกับเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่น มีความรู้สึกต่อตนเองในทางที่ดี มีพฤติกรรมสังคมเชิงบวกและควบคุมตนเองได้

อารมณ์ สุวรรณपाल (2537: 74-75) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสภาพแวดล้อม ดังนี้

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์ ทฤษฎีนี้ ออซูเบล (Ausubel) เห็นว่าเด็กมีอารมณ์ 2 ประเภท คือ อารมณ์ดีและอารมณ์ไม่ดี อารมณ์ของเด็กทั้งสองประเภทจะเกิดขึ้นได้จากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็ก ซึ่งพัฒนาการด้านนี้จะมีผลต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพของเด็ก

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม สังคม และบุคลิกภาพ มีบุคคลสำคัญที่ให้แนวทางเกี่ยวกับทฤษฎีเหล่านี้คือ ฟรอยด์ (Freud) อิริคสัน (Erikson) และดุย (Dewey) ทั้งสามท่านกล่าวถึงการจัดสภาพแวดล้อมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก เด็กจะเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมการกระทำของตัวเอง การเรียนรู้และประสบการณ์ที่เด็กได้จากสภาพแวดล้อมจะมีส่วนสัมพันธ์กันอย่างมาก เพราะเด็กกำลังอยู่ในวัยที่รับรู้มีการเลียนแบบ ดังนั้นสภาพแวดล้อมต่าง ๆ จะมีผลต่อการพัฒนาทางจริยธรรม สังคม และบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก

พัชรี ผลโยธิน (2551: 24-25) ได้สรุปถึงการจัดสภาพแวดล้อมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมไว้ดังนี้

1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีสุนทรียภาพ ล้วนมีผลต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม สภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เด็กผ่อนคลายแต่มีความกระตือรือร้น มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2) บรรยากาศที่ดี เห็นในคุณค่าของเด็ก เด็กได้รับการยอมรับ จะทำให้เด็กรู้สึกปลอดภัย ตลอดจนการใช้คำพูดเชิงสร้างสรรค์ รับฟังคำพูดของเด็ก มีอารมณ์ขัน ล้วนเป็นสภาพแวดล้อมทางจิตภาพที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

1.2.2 การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาอารมณ์ จิตใจ สังคมเป็นกิจกรรมที่ครูปฐมวัยสามารถจัดได้หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียน โดยบูรณาการไว้ในกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมประจำวันของเด็ก สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ขอกล่าวถึงแนวทางและรูปแบบการจัดกิจกรรม ดังนี้

1) แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

กรมวิชาการ (2546: 41-42) กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยในเรื่องการพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ เชื่อสัจย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่ตนนับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย นอกจากนี้แล้วยังได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัยในเรื่องการพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ เป็นต้น

จิตตินันท์ เศษะคุปต์ (2537: 51-52) กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ดังนี้

กิจกรรมการรู้จักตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสนใจ และพูดคุยซักถามความรู้สึกต่าง ๆ ของเด็ก โดยใช้สถานการณ์จริง ยกตัวอย่าง เล่านิทานแล้วให้เด็กแสดงอารมณ์พร้อมชี้แนะการแสดงอารมณ์ที่ถูกต้องตามกาลเทศะ เช่น รู้จักปรับอารมณ์ให้มั่นคงร่าเริง เบิกบาน รู้จักอดทน มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตน เป็นต้น

กิจกรรมการรู้จักผู้อื่น การสนับสนุนให้เด็กได้เล่นกับเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน จะช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้อื่น ทำให้เด็กเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้ากับผู้อื่น เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การร้องเพลง การเล่นเกมต่าง ๆ โดยให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมและแสดงออกตามความพอใจ พร้อมทั้งมีการช่วยเหลือแนะนำอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้เด็กพัฒนาการยอมรับอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นไปในทางที่ดี

กิจกรรมพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม เด็กปฐมวัยมีความคิดจำกัดและกระทำการต่าง ๆ โดยยังไม่เข้าใจเหตุผลมากนัก การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในเด็กอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะทำให้เด็กสามารถซึมซับความรู้สึกผิดชอบชั่วดีและทำความเข้าใจกับสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำที่ละน้อย จนเมื่อเด็กมีวุฒิภาวะที่เหมาะสมก็สามารถประพฤติตนได้เหมาะสมด้วยจิตสำนึกที่ดี การเล่านิทานที่มีคติธรรม การตั้งคำถามให้เด็กพิจารณาการกระทำที่ดีและไม่ดี การเล่นเกมบทบาทสมมติจะช่วยสอดแทรกการเตรียมความพร้อมทางจริยธรรมให้แก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้แล้ว จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ (2537: 58-59) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาตนเอง การฝึกให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองตามความสามารถในการทำกิจกรรมง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น มารยาทในการรับประทานอาหาร การแต่งตัว การทำความสะอาดตนเอง หรือมอบหมายงานบ้านหรือกิจกรรมในห้องเรียนเล็ก ๆ น้อย ๆ จะทำให้เด็กเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีระเบียบวินัย อันนำไปสู่ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งการแสดงออกที่เหมาะสมในสังคม

กิจกรรมความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมให้เด็กปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันและผู้อื่นในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเล่นในร่มและกลางแจ้ง การเล่นเกมที่มีกติกาง่าย ๆ การไปทัศนศึกษาเยี่ยมชมสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน การเชิญวิทยากรในชุมชนมาพบปะพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ให้เด็กฟัง การทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน จะช่วยให้เด็กมีโอกาสดูดซับสื่อสารแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น และทำความเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น

กิจกรรมพัฒนาทักษะทางสังคม การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์และยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ สามารถใช้การเล่านิทานยกตัวอย่าง การตั้งคำถามให้เด็กคิดหรือใช้หุ่นเป็นสื่อ การใช้กิจกรรมในวงกลมให้เด็กแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เด็กสามารถคิดและทำความเข้าใจการแสดงออกที่เหมาะสมได้ดียิ่งขึ้น

กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมไทย การปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม สามารถกระทำโดยใช้กิจกรรมให้เด็กร่วมกันดูแลรักษาความสะอาด

บริเวณสถานที่และอุปกรณ์ของใช้ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ ให้เด็กชมภาพยนตร์เกี่ยวกับธรรมชาติต่าง ๆ มีการเล่านิทาน ร้องเพลง เล่นบทบาทสมมติ และยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรักษาและทำลายธรรมชาติและวัฒนธรรม นอกจากนี้การจัดให้เด็กมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติและแสดงความคิดเห็นของตนเองจะช่วยให้เด็กเข้าใจเหตุและผลของการแสดงพฤติกรรมแต่ละอย่างได้ชัดเจนขึ้น

2) รูปแบบการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

กอร์ดอน และบราวน์ (Gordon and Browne 1995 อ้างถึงใน พัชรียา ผลโยธิน 2551: 27-28) กล่าวถึงกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ดังนี้

(1) กิจกรรมในห้อง ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก รวมทั้งความคิดที่อยู่ภายในใจของเด็ก เช่น

ก. กิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กระบายความรู้สึก เช่น ปั้นดิน ปั้นแป้ง ทำให้เด็กสามารถทาบ คลึง หรือเล่นกับสีด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นการใช้มือเคลื่อนไหวอย่างอิสระช่วยให้เด็กได้ระบายอารมณ์ได้อย่างเต็มที่ เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย แสดงความรู้สึกต่าง ๆ อาจทั้งดีใจ เสียใจ ทั้งยังช่วยให้เด็กรู้จักควบคุมอารมณ์ ฟังพอใจ ภาควิไมใจในผลงานของตน

ข. กิจกรรมการเล่นบล็อก ในมุมเล่นบล็อกปฐมวัยสามารถช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยฝึกให้เด็กตัดสินใจ แก้ปัญหาการเล่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิด เช่น มีเด็กเข้าไปล้มสิ่งก่อสร้างของเด็กอื่นจะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม หรือมีสิ่งก่อสร้างล้ม หรือมีคนหัวเราะเยาะสิ่งที่เด็กสร้าง นอกจากนี้ เด็กสามารถเลือกใช้วัสดุต่าง ๆ ประกอบการเล่นบล็อก เช่น ยานพาหนะ หุ่นสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยสร้างความเพลิดเพลิน และช่วยให้เด็กรู้จักโลกที่แวดล้อมรอบตัว และรู้จักบุคคลต่าง ๆ มากขึ้น

ค. กิจกรรมวิทยาศาสตร์หรือการค้นพบ ถึงแม้กิจกรรมนี้จะช่วยพัฒนาภาษา และสติปัญญาแต่ไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป บางกิจกรรมสามารถเน้นที่ความรู้สึก ตัวอย่างเช่น การดูแลสัตว์เลี้ยง ทำให้เด็กแสดงความรู้สึกในการปกป้องดูแล

ง. กิจกรรมเล่นบทบาทสมมติ ในมุมบ้าน มุมหมอจะมีสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์ เสื้อผ้า เครื่องครัว ซึ่งช่วยกระตุ้นให้เด็กแสดงอารมณ์ สะท้อนความสนใจที่เด็กมีต่อบุคคลต่าง ๆ อย่างอิสระหลากหลาย หรือจัดการกับความเครียดโดยผ่านการเล่นอาจสร้างเหตุการณ์พูดคุยแสดงความรู้สึกกับตุ๊กตา

จ. กิจกรรมทางภาษาหรือห้องสมุด มีหนังสือนิทานที่สะท้อนความรู้สึก และวิธีการแสดงออกทางอารมณ์ซึ่งครูสามารถอ่านนิทานเหล่านั้นให้เด็กฟัง หรือให้เด็กคาดเดาว่า

บุคคลในภาพรู้สึกอย่างไร กระตุ้นให้เด็กหาคำที่แสดงความรู้สึก การตอบสนอง มีการอภิปราย
ทำไมเด็ก ๆ จึงคิดว่าบุคคลในภาพเศร้าหรือสุขหรือโกรธ

ฉ. กิจกรรมดนตรีหรือการเคลื่อนไหว ดนตรีทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นดนตรี
ไทย ดนตรีสากล ดนตรีคลาสสิก ดนตรีพื้นเมือง ดนตรีพื้นบ้าน มักจะกระตุ้นการแสดงออก
ของเด็ก และทำให้การเคลื่อนไหวและความรู้สึกของเด็กถูกนำเสนออย่างเปิดกว้าง อีสระ ช่วยให้
เด็กคลายความเครียดด้วยวิธีการที่ยอมรับกันได้

(2) กิจกรรมนอกห้องหรือกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยมักจะชอบเพราะ
เป็นธรรมชาติของวัยที่ชอบเล่นและมีโอกาสได้แสดงออกอย่างอิสระ กิจกรรมนอกห้องหรือ
กลางแจ้งมีหลากหลายตั้งแต่การเล่นเครื่องเล่นสนาม การเล่นน้ำเล่นทราย การทำสวน การเดิน
สำรวจธรรมชาติ ฯลฯ นอกจากนี้กิจกรรมศิลปะ เช่น การละเล่นสีด้วยนิ้วมือ สามารถนำมาจัดไว้
นอกห้องได้เช่นกัน ซึ่งง่ายต่อการทำความสะอาดและไม่มีข้อจำกัดมาก สำหรับพื้นที่นอกห้อง
กิจกรรมนอกห้อง/กลางแจ้งจึงช่วยให้เด็กผ่อนคลาย ระบายความเครียด ความโกรธ ความกังวลได้
อย่างเต็มที่

กอร์ดอน และบราวน์ (Gordon and Browne 1995 อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน
2551: 30-31) ยังได้กล่าวถึงกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ดังนี้

(1) กิจกรรมในห้องเรียน

ก. กิจกรรมศิลปะ ควรให้เด็กตั้งแต่ 2 คนหรือมากกว่านี้ใช้วัสดุอุปกรณ์
ร่วมกัน โดยวางไว้กลางโต๊ะ หรือทำศิลปะแบบร่วมมือ ได้ผลงานร่วมกัน

ข. กิจกรรมการเล่นบล็อก พื้นที่มุมบล็อกมักจะกว้างเป็นการสื่อให้เด็ก
ทราบว่าที่ว่างสำหรับเด็กจะเข้าไปเล่นมากกว่าหนึ่งคน เด็กอาจมีการพูดคุย วางแผน และเล่น
ด้วยกัน อาจมีหลายครั้งก็นำไปสู่การเล่นก่อสร้างบล็อกร่วมกัน

ค. กิจกรรมวิทยาศาสตร์และการค้นพบ กิจกรรมนี้ทำให้เด็กมากกว่า
หนึ่งคน มีโอกาสเล่นด้วยกัน เช่น การทดลองต่างๆ การประกอบอาหาร การดูแลสัตว์เลี้ยงหรือ
ต้นไม้ที่ปลูก

ง. กิจกรรมการเล่นบทบาทสมมติ มุมบทบาทสมมติมักจะจูงใจให้เด็กได้
เข้าไปพูดคุยกับเพื่อน การที่ครูหาสื่อที่เกี่ยวกับชีวิตครอบครัว เสื้อผ้า อุปกรณ์เครื่องใช้เครื่องครัว
จะช่วยให้เด็กเกิดพฤติกรรมการร่วมมือได้ เช่น เด็กพบปัญหาในการผูกเชือกรองเท้า การรูดซิป
ในขณะที่เล่น ทำให้เกิดการช่วยเหลือกันขึ้น เด็กบางคนเข้ามาเล่นสมมติรับประทานอาหารที่เพื่อน
ทำ หรือเอาตุ๊กตามานอน ทั้งหมดเป็นการเล่นที่มีเด็กมากกว่าหนึ่งคน

จ. ภาษาและมูมนหนังสือ เด็กจะสนุกสนานกับการอ่านนิทานและเรื่องราวต่าง ๆ แม้เด็กจะอ่านคำต่าง ๆ ไม่ได้ หนังสือที่เด็กชอบมักจะถูกอ่านร่วมกัน มีการผลัดกันเปิดหนังสือ พูดคุยเกี่ยวกับเรื่องในนิทาน หรือชี้ชวนดูภาพประกอบ

ฉ. กิจกรรมเกมการศึกษา การที่เด็กมีโอกาสดูเล่นเกมร่วมกันจะกระตุ้นให้เด็กรับรู้และตระหนักถึงเพื่อนที่เล่นด้วย

ช. กิจกรรมดนตรีและการเคลื่อนไหว กิจกรรมนี้เด็กทั้งชั้นสามารถมีส่วนร่วมในเพลงที่เด็กคุ้นเคย ซึ่งจะช่วยสร้างความรู้สึกว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม นอกจากนี้เวลาที่เด็กมีโอกาเลือกทำกิจกรรมในกลุ่มย่อย สมาชิกในกลุ่มสามารถช่วยกันคิดวิธีที่จะเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ หรือแม้แต่ประสบการณ์ที่ให้เด็กจับคู่หนึ่งต่อหนึ่งก็สามารถกระตุ้นความเป็นมิตรระหว่างเด็กกับเด็กหรือครูกับเด็กได้ด้วย

(2) กิจกรรมนอกห้องเรียนหรือกิจกรรมกลางแจ้ง

ก. การระบายสี การระบายสีบนฝาผนังหรือเขียนภาพด้วยสีชอล์กบนพื้นซีเมนต์ร่วมกันถือเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ข. การวางแผนทำสวน การวางแผนปลูกพืชในสวนเป็นกิจกรรมที่ใช้จัดได้ยาวนานและเกี่ยวข้องกับเด็กจำนวนมาก เด็กมีโอกาสดัดสินใจว่าจะปลูกพืชชนิดใด ปลูกที่ใดในสวน จะเตรียมดินอย่างไรและใครจะรับผิดชอบช่วยกันดูแลรดน้ำต้นไม้

ค. กิจกรรมการเคลื่อนไหวกลัมนื้อใหญ่ กิจกรรมนี้จะกระตุ้นปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม เช่น การเล่นอุปกรณ์เครื่องเล่นสนามการเล่นทรายจะช่วยให้เด็กเข้ามาเล่นร่วมกันเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างเด็ก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 29) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ดังนี้ เด็กเรียนรู้จักอารมณ์ของตนเองผ่านเหตุการณ์ในชีวิต ในบ้าน โรงเรียนและสถานการณ์ต่างๆ เด็กเรียนรู้ที่อยู่บ้างแล้วว่าตนเองได้รับการยอมรับจากเพื่อนฝูง ญาติมิตรเพียงใด ซึ่งเป็นฐานในการยอมรับการพัฒนาของเด็ก

การก่อตัวของอารมณ์คือส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพเด็กยังต้องการความรักความอบอุ่น การโอบกอดสัมผัส เล่นบทบาทสมมุติ อารมณ์เป็นปฏิริยาที่สัมพันธ์กับโลกภายนอก การช่วยขัดเกลาและพัฒนาอารมณ์จิตใจ นอกจากจะอาศัยการมีเหตุผลแล้วต้องอาศัยแรงบันดาลใจเช่นความประทับใจ ความเห็นใจ ความเสียใจ ความกังวล เป็นต้น

การให้เด็กได้ฟังนิทานเรื่องเล่าเรื่องจริงเรื่องที่น่าสะเทือนใจเป็นการจำลองวิถีชีวิตและการตัดสินใจของคนเราแบบต่างๆ และผลของการตัดสินใจนั้นทำให้เด็กเข้าใจและยึดถือเอาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน

กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์เป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนความคิดความรู้สึก และพัฒนาอารมณ์จิตใจของเด็กการพัฒนาผ่านศิลปะไม่ให้ผลในทันทีแต่เป็นการวางรากฐาน อุปนิสัยและบุคลิกภาพ

โดยสรุป การจัดกิจกรรมพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย คือ การจัด กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแก้ปัญหาที่กระทบ อารมณ์ จิตใจ และการแสดงออกทางอารมณ์ จิตใจ ในวิถีทางที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคม ที่เด็กอาศัยอยู่ ทั้งนี้ครูปฐมวัยสามารถจัดกิจกรรมบูรณาการเข้าไปในกิจวัตรประจำวันของเด็กได้ ตลอดเวลา รวมทั้งสอดแทรกกิจกรรมการเล่นต่าง ๆ ดังตัวอย่างที่ให้ไว้ ซึ่งครูสามารถจัดได้อย่าง หลากหลายทั้งในกิจกรรมปกติที่ปฏิบัติอยู่แล้วและกิจกรรมที่ครูสามารถพัฒนาขึ้นมาใหม่ โดย กำหนดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับวัย พัฒนาการ ความสนใจของเด็กและจุดมุ่งหมายของการ พัฒนา

1.2.3 การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมเป็นการประเมิน ตามสภาพจริงโดยใช้วิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ขณะเด็กทำกิจกรรมในแต่ละวัน ซึ่งครูจะต้องมี ความรู้ความเข้าใจในอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ทำการสังเกตอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลโดยการบันทึกสั้น บันทึกยาว บันทึกเป็นช่วงเวลา หรือใช้แบบสังเกต รายการตามความเหมาะสม ซึ่งมีผู้ที่กล่าวถึงการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมในทัศนะต่าง ๆ ดังนี้

ดวงเดือน ศาสตรภักดิ์ (2537: 359-372) กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมิน พัฒนาการและความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย พอสรุปได้ ดังนี้ ในการวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมของเด็กปฐมวัย ใช้วิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นมีวิธีการสัมภาษณ์ มาตรการส่วนประมาณค่า และ แบบทดสอบเชิงสถานการณ์

นันทิยา น้อยจันทร์ (2549: 258) กล่าวสรุปถึง การประเมินพัฒนาการด้าน อารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัยว่าเป็นเรื่องที่ซับซ้อน การจะประเมินพฤติกรรมในเรื่อง ใดเรื่องหนึ่งของด้านอารมณ์ จิตใจ หรือสังคม ครูจะต้องมีการสังเกตจากหลาย ๆ พฤติกรรม รูปแบบการประเมินก็ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ครูจะต้องใช้การสังเกตพฤติกรรม การ แสดงออกของเด็กเพื่อหาข้อสรุป และใช้วิธีการจากการสรุปข้อมูลเพื่อประเมินพฤติกรรม นอกจากนี้พฤติกรรมหลาย ๆ อย่างของเด็กยังขึ้นอยู่กับสถานการณ์และวัฒนธรรมด้วย พฤติกรรม บางอย่างเด็กสามารถแสดงได้อย่างเหมาะสมเมื่ออยู่ที่โรงเรียน แต่อาจมีการแสดงออกที่ไม่

เหมาะสมเมื่ออยู่ที่บ้าน หรือพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมกับสถานการณ์หนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอีกสถานการณ์หนึ่งก็ได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลให้การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กยากยิ่งขึ้น สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็ก ทั้งบ้าน โรงเรียน เพื่อน ชุมชน ล้วนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

พัชรี ผลโยธิน (2551: 34-39) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้าน อารมณ์ จิตใจ และสังคม พอสรุปได้ดังนี้ การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก ทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก ขณะทำกิจกรรมประจำวันตามปกติทั้งในและนอก ห้องเรียน โดยใช้เครื่องมือการประเมินบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏ เช่น แบบสังเกตรายการ ความรู้สึกต่อตนเอง แบบสังเกตรายการทักษะทางสังคม แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการจัด ประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม รวมทั้งช่วยเหลือเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษทางด้านนี้

จากที่มีผู้กล่าวถึงการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม พอสรุปได้ว่า ครูหรือผู้ที่จะทำการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะต้องมีความรู้ความเข้าใจใน พัฒนาการเด็ก สามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการประเมินที่เหมาะสม ซึ่งวิธีที่นิยมมากที่สุด คือ การสังเกต ตลอดจนจะต้องมีการประเมินผลหลาย ๆ ครั้ง ในกิจกรรมและสถานการณ์ที่ หลากหลาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปแล้วนำไปวางแผนในการพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

2. การสังเคราะห์งานวิจัย

2.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยมีผู้ที่ได้กล่าวถึงไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้
 กัลยานี ภาคอัด และคณะ (2547: 11) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยหมายถึง การศึกษารวบรวมงานวิจัยที่มีอยู่แล้วนำมาอธิบายสรุปให้เห็นประเด็นสำคัญที่พบจากการวิจัย เหล่านั้น เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อให้เห็นแบบแผนของ ปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งอันเป็นผลมาจากงานวิจัยเหล่านั้น และในการที่จะสังเคราะห์ งานวิจัยได้นั้น ต้องผ่านกระบวนการของการวิเคราะห์มาก่อน

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 17) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis or research integration) หมายถึง การวิจัยที่เป็นการศึกษารายงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษา ปัญหาวิจัยเดียวกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย และสรุปความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างงานวิจัย

แต่ละเรื่อง รวมทั้งการอธิบายถึงสาเหตุที่มาของความแตกต่างเหล่านั้น ให้ได้องค์ความรู้ที่จะสามารถนำไปใช้เป็นประโยชน์อย่างกว้างขวาง

มาเรียม นิลพันธุ์ (2540: 51) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริง เพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ หลาย ๆ เรื่อง มาศึกษาวิเคราะห์และนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาที่เป็นข้อยุติ

สโลพร ศรีพงษ์พันธุ์ (2547: 36) สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นหรือปัญหาในด้านเดียวกันจำนวนหลาย ๆ เรื่อง มาทำการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัยเพื่อให้เกิดข้อสรุปใหม่หรือข้อเท็จจริงนั้นอย่างเป็นระบบ

สุพิน จินดาพล (2548: 31) กล่าวสรุปถึงความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการรวบรวมผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้หรือข้อค้นพบของงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกันหรือมีสมมติฐานเหมือนกันมาทำการสังเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วนำมาบรรยายสรุปรวมกันเป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจน

สุรัตน์ สิงห์เวียง (2542: 33) สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำหน่วยย่อย ๆ หรือส่วนต่าง ๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาสังเคราะห์อย่างมีระบบและนำมาบรรยายสรุปรวมกันเป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกันให้เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจน

อุทุมพร จามรมาน (2531 ข: 1) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยโดยสรุปว่า เป็นการนำผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกันมาบรรยายสรุปเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้สี่กโดยนำคำต่าง ๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผลโดยมาจากการประชุมระดมสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน

จากความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการนำเอาผลงานวิจัยหลาย ๆ เรื่อง ที่ศึกษาในเรื่องหรือปัญหาเดียวกัน มาวิเคราะห์อย่างมีระบบ จนเกิดเป็นองค์ความรู้และข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ ให้เห็นชัดเจน

2.2 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยมีการจำแนกประเภทตามที่มีผู้ได้จำแนกไว้ คือ กัลยานี ภาคอิต และคณะ (2547: 22-24) แบ่งการสังเคราะห์งานวิจัยออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) เป็นการรวบรวมงานวิจัยต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และสรุปออกมา ซึ่งต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญโดยตรงในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้ทำการสังเคราะห์ เช่น นักวิจัยต้องการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้บริหาร นักวิจัยจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหาร และจะต้องนำเสนอแนวคิด ข้อค้นพบ ซึ่งเป็นประเด็นเจาะลึกเกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัยในเรื่องดังกล่าว

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการใช้สถิติ และการวัดผลซึ่งจะช่วยตรวจสอบความเชื่อถือได้ของผลวิจัยแต่ละเรื่อง แล้วหาค่าดัชนีหรือ สูตรวิเคราะห์ผลวิจัย จากนั้นจึงนำผลวิเคราะห์มาทำการสังเคราะห์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้ได้ความรู้ใหม่จากงานวิจัยทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกัน

อุทุมพร จามรมาน (2531ข: 1) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยอาจจำแนกได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ ตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย คือ การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis)

การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยในลักษณะของการบรรยายสรุป จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากผลงานวิจัยแต่ละเรื่องแล้วเขียนบรรยายสรุปออกมาซึ่งส่วนใหญ่พบในรายงานการวิจัยบทที่ 2 ที่ว่าด้วยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review of Literature) ได้แก่ การอ่านรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ ทุกเรื่อง หรือให้ได้จำนวนมากที่สุดเท่าที่จะหาได้แล้วนำผลการวิจัยเหล่านั้นมาสรุปเข้าด้วยกันนำเสนอในแบบของการรายงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการนำเอาผลการวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่เกี่ยวกับปัญหานั้น ๆ มาจัดกระทำด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบ การสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) งานวิจัยที่จะนำมาสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เท่านั้น

อำรุง จันทวานิช (2542: 14) ได้จำแนกการสังเคราะห์งานวิจัยเป็น 2 ประเภท คือ

1. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ หรือ เชิงบรรยาย หรือเชิงเนื้อหา (Qualitative Synthesis) เป็นการสรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง และบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น การสังเคราะห์แบบนี้ ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ เป็นผู้สังเคราะห์ โดยวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อสรุปข้อมูลเพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์

2. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) เป็นการวิเคราะห์ตัวเลขหรือค่าสถิติที่ปรากฏในงานวิจัยทั้งหลาย เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นวัตถุประสงค์หรือข้อยุติของการหาคำตอบ การสังเคราะห์เชิงปริมาณ จึงเป็นการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ (Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) กลาส (Glass) ตั้งชื่อวิธีการนี้ว่า Meta Analysis การวิเคราะห์แบบเมตต้าเป็นการสังเคราะห์ผลการวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกันหรือมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่อให้ได้ข้อความรู้หรือข้อสรุปที่เป็นภาพรวมของข้อค้นพบนั้น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้วิธีการทางสถิติโดยใช้งานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นหน่วยตัวอย่างของการวิเคราะห์ ผลของการวิจัยแต่ละเรื่องนั้นจะถูกแปลงให้เป็นหน่วยมาตรฐานเดียวกัน เพื่อให้สามารถสรุปผลรวมเข้าด้วยกันได้

สรุปได้ว่าประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis)

2.3 วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัย แยกออกตามประเภทของการสังเคราะห์ 2 ประเภท คือ วิธีการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ และวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งมีผู้ที่ได้กล่าวถึงวิธีการสังเคราะห์ไว้ ดังนี้

นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2542: 58) ได้กล่าวว่า ตามหลักการสังเคราะห์รายงานการวิจัย วิธีการสังเคราะห์ที่นิยมใช้กันมี 2 วิธี คือ

1. การสังเคราะห์เนื้อหาสาระส่วนที่เป็นลักษณะงานวิจัย รายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยและผลการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ เมตต้า (Meta Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณที่ต้องใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ เป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุก ๆ เรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด

2. การสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัยโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาสังเคราะห์ เสนอผลการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุปรวมข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจยังคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องได้ด้วยหรืออาจนำเสนอบทสรุปรวมในลักษณะภาพรวม โดยไม่คงสาระงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้

มาเรียม นิลพันธุ์ (2540: 52) กล่าวถึงวิธีการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ สรุปได้ว่าเป็นการบรรยายสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย โดยนักสังเคราะห์สรุปประเด็นหลักของผลการวิจัยแต่ละเรื่อง และบรรยายให้เห็นความสัมพันธ์ และความขัดแย้งระหว่างผลการวิจัยเหล่านั้น ทั้งนี้ นักสังเคราะห์ต้องบรรยายสรุปด้วยความเที่ยงตรงไม่ลำเอียง และไม่ผนวกกับความคิดเห็นของตนเองในการวิเคราะห์ วิธีการวิเคราะห์เชิงคุณภาพเพื่อการสังเคราะห์ผลการวิจัยนี้ เป็นวิธีการที่นักวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเฉพาะนักวิจัยประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย ส่วนนักจิตวิทยาโดยทั่วไป นิยมใช้เป็นกิจกรรมในการรายงานเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อุทพร จามรมาน (2527: 59-60, 70) กล่าวถึงวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า สรุปได้ดังนี้ การวิเคราะห์แบบเมตต้า เป็นการสังเคราะห์ข้อค้นพบจากงานวิจัยหลาย ๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อให้ได้ข้อสรุปภาพรวมที่แสดงถึงสภาวะปัจจุบันของข้อค้นพบในปัญหานั้นอย่างเป็นระบบ สามารถอธิบายได้ชัดเจนด้วยดัชนีเชิงปริมาณ (Quantitative index)

จากวิธีการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้น สรุปได้ว่า วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งได้ 2 ประเภท คือ วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณที่ต้องใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ และวิธีการสังเคราะห์เชิงคุณภาพที่เป็นการบรรยายสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย

2.4 ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยมีขั้นตอนเช่นเดียวกันกับการทำงานวิจัยโดยทั่วไป ซึ่งมีผู้กล่าวถึงขั้นตอนของการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ดังนี้

อุทพร จามรมาน (2527: 92) กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยไว้ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การเลือกทฤษฎีและผลงานวิจัยมาใช้ในการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์ ให้พิจารณาเลือกเรื่องที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเรื่องที่ทำการศึกษา ในกรณีเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยพิจารณาว่าเป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์หรืองานวิจัยเชิงทดลอง สำหรับจำนวนงานวิจัยควรมีมากพอ ที่จะทำการสังเคราะห์ได้ และควรมีไม่ต่ำกว่า 10 เรื่อง การตรวจสอบ

ค่าสถิติของงานวิจัยที่นำมาตั้งเคราะห์ เช่น งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ค่าสถิติที่ต้องมี ประกอบด้วย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และขนาดกลุ่มตัวอย่าง นอกจากนี้ถ้ามีค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติอื่น ๆ จะทำให้สามารถตั้งเคราะห์ได้มากขึ้น ส่วนงานวิจัยเชิงทดลอง ค่าสถิติที่ต้องมี ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test) ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้อง เริ่มด้วยการมุ่งพิจารณาว่าทฤษฎีและผลงานวิจัยนั้นมีหลักการแนวคิดที่เชื่อถือได้หรือไม่ ตลอดจนความน่าเชื่อถือของผู้เสนอทฤษฎี ส่วนผลงานวิจัย ที่นำมาวิเคราะห์หรือตั้งเคราะห์ต้องตรวจสอบทั้ง 2 กรณี ดังนี้

1) ตรวจสอบโดยการอ่านขั้นตอนการทำวิจัยว่าดีหรือไม่ โดยพิจารณาจากประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ปัญหาวิจัย ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย การวางแผนการวิจัย สมมติฐาน ตัวแปร กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ การวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

2) ตรวจสอบโดยคำนวณความถูกต้องของค่าสถิติ ขึ้นอยู่กับว่างานวิจัยที่นำมาตั้งเคราะห์เสนอค่าสถิติใดบ้าง ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ความคลาดเคลื่อนจากตัวแปรแทรกซ้อน หรือจากตัวแปรร่วม

ขั้นตอนที่ 3 การตั้งเคราะห์ทฤษฎีโดยทั่วไป ใช้การตั้งเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนการตั้งเคราะห์ผลงานวิจัยใช้การคำนวณค่าสถิติ กรณีงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ผู้วิจัยต้องคำนวณค่าสถิติ 4 ค่า ได้แก่ ค่าเฉลี่ยของ r ความแปรปรวนแปรของค่า r ความเที่ยงของค่า r และค่าขนาดของผล (effect size) กรณีงานวิจัยเชิงทดลองผู้วิจัยต้องคำนวณค่าขนาดอิทธิพล

ขั้นตอนที่ 4 การแปลความหมายของผลตั้งเคราะห์ กรณีตั้งเคราะห์ทฤษฎี พิจารณาความสัมพันธ์ในสิ่งที่ศึกษาของทฤษฎีต่าง ๆ ทั้งในแง่ของความสอดคล้องและความแตกต่างแล้วประมวลให้ได้ข้อสรุปรวมทั้งเห็นภาพใหม่ของประเด็นต่าง ๆ ที่ศึกษา

กรณีตั้งเคราะห์งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ ให้แปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของ r และค่าขนาดของผล ได้แก่

- 1) ค่าเฉลี่ยของ r หมายถึง ความสัมพันธ์ของตัวแปร x กับ y โดยเฉลี่ยมีค่าเท่าใด
- 2) ขนาดของผล หมายถึง ค่าความมากน้อยของตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปร

ตาม

กรณีตั้งเคราะห์งานวิจัยเชิงทดลองให้แปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของค่าขนาดของผลและความแปรปรวนของค่าขนาดของผล ได้แก่

- 1) ค่าเฉลี่ยของค่าขนาดของผล มีค่าเฉลี่ยเท่าไร หรือผลการทดลองมีค่ามากน้อย

เท่าใด

2) ความแปรปรวนของค่าขนาดของผล บอกให้ทราบว่าขนาดของผล มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2529: 26–95) กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดหัวข้อปัญหา ซึ่งต้องเป็นปัญหาการวิจัยที่มีการทำวิจัยไว้แล้วอย่างน้อยสองราย เนื่องจากปัญหาจากการวิจัยที่มีคุณค่าน่าสนใจจะปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดมักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยจำนวนมาก ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดหัวข้อปัญหาแล้วผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้ชัดเจนเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

ขั้นที่ 3 การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะแสวงหางานวิจัย ส่วนใหญ่จะทำได้จากเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ วารสารงานวิจัย เป็นต้น ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษาและตรวจสอบงานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด และทำความเข้าใจว่ามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนจะสังเคราะห์มากน้อยเพียงไร ต้องสร้างเกณฑ์ในการเลือกงานวิจัยและทำการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตรงภายนอกและความเที่ยงตรงภายในสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหลังจากที่คัดเลือกงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยแล้วขั้นตอนต่อไปคือ การรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัยนั้น วิธีการรวบรวมอาจใช้การจดบันทึก การถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ครบถ้วนสมบูรณ์

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย เป็นขั้นตอนที่การจัดกระทำและวิเคราะห์ซึ่งประกอบด้วย ผลที่ได้จากการวิจัย รายละเอียดลักษณะและวิธีการวิจัย จากงานวิจัยทั้งหมดเพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุป จากนั้นจึงแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 5 การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการเขียนรายงานซึ่งมีหลักการ เช่นเดียวกับการเขียนรายงานวิจัยทั่วไป ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอนพร้อมข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัย โดยใช้ภาษาที่ถูกต้องกะทัดรัดและชัดเจน

บทเรียนว่า ในแต่ละประเทศการถ่ายทอดหรือคอกย้ำคุณธรรมจริยธรรมที่พึงประสงค์มีปัจจัยใดที่เป็นตัวร่วมสำคัญหรือแตกต่างกันรวมทั้งคว่ามีบทเรียนความสำเร็จใดบ้างของประเทศในการถ่ายทอดกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมหรือความสำเร็จในการสื่อสารคุณธรรมจริยธรรมไปสู่กลุ่มเป้าหมายอย่างได้ผล

การศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่า

1. คุณธรรมจริยธรรมพื้นฐานสำคัญๆที่ประเทศส่วนใหญ่มีไม่ว่าจะจะเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาหรือประเทศที่พัฒนาแล้วเพื่อเป็นฐานที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติร่วมกันพัฒนาความเจริญและความมั่นคงของประเทศชาติได้แก่ความซื่อสัตย์ มีวินัย เคารพในระเบียบ ความรับผิดชอบ รู้หน้าที่และประหัยครวมทั้งพบว่าคุณลักษณะเด่นของคนเอเชียคือความกตัญญูความรักชาติความอ่อนน้อม ขณะที่คุณลักษณะเด่นของคนในยุโรปอเมริกาเหนือและแปซิฟิกได้มีจุดเด่นเรื่องการยอมรับในความแตกต่างและความหลากหลาย

2. บทเรียนของประเทศต่างๆชี้ว่าแม้ประเทศจะเสียหายทางวัตถุหรือจะมีความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจเพียงใดก็ตามทุกประเทศยังอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาวัฒนธรรมประเพณีซึ่งเป็นสิ่งดีงามให้คงอยู่ต่อเนื่องแต่แตกต่างกันออกไปในการให้ความสำคัญ

3. ศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมศาสนานิกายมหายานและคำสอนของขงจื้อมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณลักษณะและคุณธรรมจริยธรรมเด่นในเรื่องความซื่อสัตย์ความเคารพในอาวุโสการจัดระเบียบของสังคมความสัมพันธ์และหน้าที่ระหว่างสมาชิกในครอบครัวองค์กรและสังคมโดยรวมในเกาหลีใต้หวันและเวียดนามส่วนคำสอนของศาสนาพุทธเถรวาทส่งผลให้ชาวพุทธศรีลังกาเป็นคนอ่อนน้อมซื่อสัตย์และศาสนาฮินดูและคัมภีร์พระเวทส่งผลให้คนอินเดียเคร่งในศาสนาประเพณีและวัฒนธรรมเชื่อในโชคชะตามุ่งทำกรรมดี ปัจจัยต่าง ๆ รวมทั้งศาสนามีผลต่อคุณลักษณะของคนในยุโรป อเมริกาเหนือ และแปซิฟิก โดยไม่สามารถระบุชัดว่ามีผลจากศาสนาเด่นด้านใดหรืออย่างน้อยเพียงใด แม้ว่าผู้นับถือศาสนาคริสต์ซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ยังนิยมไปโบสถ์ในวันอาทิตย์

4. สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ทุกประเทศยังให้ความสำคัญในการหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน

ประเทศในเอเชีย ข้อมูลชี้ไว้อย่างเด่นชัดว่า ครอบครัวถ่ายทอดคำสอนจากศาสนา ลัทธิ และคามเชื่อต่าง ๆ ผ่านพ่อแม่ และญาติผู้ใหญ่สู่ลูกหลาน ที่ช่วยหล่อหลอมคุณลักษณะเด่นชัดมากโดยเฉพาะเรื่องความเคารพในอาวุโส ความอ่อนน้อม ความกตัญญู ส่วนในประเทศในยุโรป อเมริกาเหนือ ครอบครัวเป็นครอบครัวเดี่ยวประกอบด้วยพ่อแม่ เลี้ยงดูลูกที่หล่อหลอมคุณลักษณะด้านการช่วยเหลือตนเอง ความมีวินัย และความมีระเบียบ

สำหรับการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมผ่านสถาบันการศึกษาบางประเทศมีการจัดสอนเป็นรายวิชา ซึ่งมีทั้งวิชาทางด้านศาสนาโดยตรงหรือวิชาอื่นที่มีเป้าหมายสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่วนประเทศที่มีประชากรนับถือศาสนาหลากหลาย จะไม่สอนวิชาศาสนาโดยตรงในโรงเรียน วิชาที่ใช้สอนเพื่อหล่อหลอมคุณลักษณะ ได้แก่ วิชาว่าด้วยการเป็นพลเมืองดี วิชาปรัชญาชีวิต แต่พบว่า การเรียนการสอนที่สำคัญและได้ผลดีในหลายประเทศ ได้แก่ การสอนผ่านกระบวนการกิจกรรมที่เชื่อมโยงชีวิตจริง สิ่งรอบข้างและสภาพแวดล้อม การสอนให้คิดวิเคราะห์ รู้จักเหตุผล การยอมรับความแตกต่าง การเคารพในสิทธิผู้อื่น ฯลฯ

5. ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสำคัญต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในแต่ละประเทศ คือ ผู้นำประเทศ หรือผู้นำศาสนา นักคิด นักปราชญ์ บทบาทของสื่อมวลชนและสื่อต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร มูลนิธิ บทบาทของรัฐ การออกกฎหมายหรือระเบียบ ประวัติศาสตร์และสภาพภูมิศาสตร์ อิทธิพลของปัจจัยเหล่านี้แตกต่างกันออกไปในแต่ละประเทศ บางปัจจัยเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ หรือโดยไม่ได้ตั้งใจ แต่บางประเทศได้ใช้ปัจจัยบางด้านเป็นยุทธศาสตร์หลักในการหล่อหลอมคุณลักษณะของประชากรในประเทศ เช่น นำประวัติศาสตร์ของประเทศ หรือคำสอนของผู้นำเป็นรากฐานในการกระตุ้นให้คนในชาติมีความสามัคคี มีความรักชาติ หรือการใช้/การควบคุมสื่อมวลชนในการถ่ายทอดคำสอน การสนับสนุนองค์กร มูลนิธิให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเพื่อเด็กและเยาวชน ประชาชน ด้วยวัตถุประสงค์ในการช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นต้น

6. ข้อมูลจากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมเป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการต่อเนื่องและใช้เวลา และให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต รัฐที่เข้ามามีบทบาทดำเนินการหรือสนับสนุนภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมด้วยรูปแบบต่าง ๆ จะเป็นผลดีต่อการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมเป็นอย่างดี

ด้วยข้อสรุปจากข้อค้นพบดังกล่าว มีข้อเสนอแนะเบื้องต้นที่ควรนำมาพิจารณา เพื่อเสริมสร้างการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ดังนี้

1. ให้เร่งดำเนินการพัฒนานโยบายสาธารณะด้านการสร้างเสริมคุณธรรมของรัฐบาลไทยโดยมีหลักการสำคัญในการดำเนินการ คือ การบูรณาการงานของกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้องกับ “คน” ให้สอดคล้องกันและกัน โดยวางระบบการบริหารจัดการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปพร้อมกันทุกระบบ ประสานเชื่อมโยงและมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน มีแนวทางชัดเจน เพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้ได้ รวมทั้งมีระบบการกำกับติดตามที่ดีและการเชื่อมโยงพลังทางสังคม พลังวิชาการความรู้ พลังทางคุณธรรม และพลังการเมือง เป็นเครือข่ายขับเคลื่อน

2. สืบทอดหลักคิดและคำสอนศูนย์รวมแห่งศรัทธาของประเทศได้แก่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ผู้นำศาสนา เช่น ท่านพุทธทาสภิกขุ ท่านพระธรรมปิฎก ฯลฯ สู่การปฏิบัติโดยวางกลไกการถ่ายทอดผ่านสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สื่อและสื่อมวลชน และเครือข่ายประชาสังคม

3. เร่งฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัวให้มีบทบาทสำคัญในการกล่อมเกลาลึกลงบุตรหลานด้านคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทยควบคู่ไปกับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งนี้รัฐควรมีมาตรการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหลักสูตรฝึกอบรมแก่พ่อแม่หรือบรรณรักษ์เตรียมความพร้อมก่อนมีบุตร การลดภาษีเพื่อการเลี้ยงดู การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนเด็กและครอบครัว เป็นต้น

4. ปรับการเรียนการสอนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน เน้นการสอนคิดวิเคราะห์ รู้เหตุรู้ผล รู้แยกแยะผิดถูก และให้การเรียนการสอนถ่ายทอดแนวคิดคำสอนของศูนย์รวมแห่งศรัทธาของประเทศสู่การปฏิบัติ การเรียนการสอนอาจทำได้ทั้งในการสอนวิชาศาสนาโดยตรง และในวิชาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น วิชาความเป็นพลเมืองดี หรือหน้าที่พลเมือง การเรียนการสอนควรเน้นการเรียนผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับสภาพการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงให้มากที่สุด

5. สนับสนุนสถาบันศาสนาและพัฒนาศาสนบุคคล รวมทั้งอาจารย์ที่เป็นหลักในสถานศึกษาเพื่อขยายผล ให้เป็นหลักในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจากฐานศาสนาสู่สังคม เร่งพัฒนาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีมาตรฐานและภาพลักษณ์เพื่อดึงดูดให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาวันอาทิตย์ให้เป็นประโยชน์ ส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ตลอดจนพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมเพื่อจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งด้านศาสนาและวิชาการทั่วไป รวมทั้งการปรับปรุงการสอนของโรงเรียนสอนศาสนาต่าง ๆ ให้มีคุณภาพเช่นกัน

6. รัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินการต่าง ๆ ขององค์กร มูลนิธิ อาสาสมัคร หรือการรวมตัวในชุมชนที่มีจุดมุ่งหมายในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและประชาชนทั่วไป ด้วยกลไกของรัฐที่มีอยู่หรือสร้างเพิ่มขึ้น

7. รัฐควรมีมาตรการกำกับ ดูแลสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมแทนการปล่อยเสรีจนเกินไป อีกทั้งควรจัดสรรเวลาผ่านสื่อมวลชนของรัฐเพื่อการเผยแพร่หลักธรรมคำสอน การเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม วัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตดีงามของไทยมากขึ้นและในเวลาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและรัฐควรสนับสนุนให้มีช่องการศึกษาและศาสนาโดยตรง 1 ช่องเป็นอย่างน้อย

8. ควรดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทยผ่านสถาบันสังคมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการวิจัยเพื่อติดตามการดำเนินงานของศาสนสถาน บุคลากรทางศาสนา องค์กร มูลนิธิ ชุมชน หน่วยงานของรัฐและเอกชนอื่น ๆ และสืบค้นแบบอย่างที่เป็นตัวอย่างที่ดีเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะและขยายผลในวงกว้าง

ท้ายที่สุด ศูนย์คุณธรรมควรเป็นหลักในการจัดเวทีอภิปรายระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อให้ได้นโยบายและมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง

นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2542) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งจะขอกกล่าวถึงในส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้ ในการวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยทั้งสองคนแยกกันศึกษางานวิจัยทั้ง 179 เรื่อง แล้วสรุปย่อและจัดกลุ่มตามเนื้อหาสาระ จากนั้นจึงร่วมกันพิจารณาทบทวนการจัดกลุ่ม และจัดทำโครงร่างการวิเคราะห์เนื้อหาร่วมกัน ผลการวิเคราะห์เนื้อหาางานวิจัย 10 กลุ่ม พบว่า ในจำนวนงานวิจัย 179 เรื่อง มีงานวิจัย 14 เรื่องในกลุ่มแรกศึกษาด้านหลักสูตรและได้ผลการวิจัยเป็นหลักสูตรใหม่ที่พัฒนาขึ้น หลักสูตรที่ตรวจสอบแล้วว่าเหมาะสม มีงานวิจัย 27 เรื่อง ศึกษาปัญหาและวิธีแก้ไขเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง และมีปัญหาน้อยเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนและผู้สำเร็จการศึกษา มีงานวิจัย 10 เรื่อง ทำการประเมินวิธีการสอนและพบว่าคุณภาพการสอนอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง และเสนอแนะให้มีการพัฒนาบุคลากร มีงานวิจัย 58 เรื่อง ทำการวิจัยด้านการบริหารการศึกษาและให้ข้อเสนอแนะว่ายังมีความต้องการจำเป็นในเรื่องการบริหารงานบุคคล การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร แต่การวางแผนและการบริหารจัดการโดยทั่วไปมีความเหมาะสม มีงานวิจัย 9 เรื่องมีการรายงานว่าคุณภาพการนิเทศการศึกษามีความเหมาะสม มีปัญหาในระดับน้อยถึงปานกลาง และมีการรายงานการพัฒนาชุดของตัวบ่งชี้สำหรับวัดความสำเร็จของการนิเทศ มีงานวิจัย 4 เรื่อง ศึกษาด้านการแนะแนว สรุปได้ว่านักเรียน ครู และผู้บริหารเห็นด้วยกับการใช้ระเบียบข้อบังคับเรื่องวินัยและการลงโทษ ตลอดจนกระบวนการแนะแนว มีงานวิจัย 27 เรื่อง ทำการวิจัยและพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาได้แบบทดสอบ/เครื่องมือวัด/วิธีการวินิจฉัย/แบบประเมิน รวมกัน 20 รายการและได้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับสร้างธนาคารข้อสอบสองโปรแกรม มีงานวิจัย 6 เรื่อง ทำการวิจัยเกี่ยวกับวิวิทยาการวิจัยโดยศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการศึกษาและการเพิ่มอัตราตอบกลับแบบสอบถาม มีงานวิจัย 5 เรื่อง ทำการวิจัยเกี่ยวกับจิตวิทยาสังคมและพฤติกรรมศาสตร์และในกลุ่ม

สุดท้ายมีงานวิจัย 16 เรื่อง ศึกษาเชิงพรรณนา/บรรยายสภาวะ/วิถีชีวิต/ประเด็นสำคัญในชุมชนและการบริหารองค์กร

ณัฐภา สุชาติโนบล (2548) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา ผลการสังเคราะห์พบว่า 1) คุณลักษณะของงานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยที่ศึกษามีงานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2543, 2544 และปี พ.ศ. 2547 โดยส่วนใหญ่ศึกษากับประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัยที่เป็นเด็กปกติอายุ 5 - 6 ปี 2) ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษาตามเนื้อหาสาระแบ่งเป็น 7 ด้าน คือ (1) การใช้หนังสือนิทานประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้หนังสือนิทานประกอบการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการและทักษะต่าง ๆ ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี (2) การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งมีการพัฒนาโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัยและการพัฒนาโปรแกรมฝึกอบบรมครู (3) การพัฒนาชุดฝึกอบบรมสำหรับครูปฐมวัย พบว่า ครูที่ใช้ชุดฝึกอบบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบบรม (4) การใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่า เด็กที่ใช้ชุดการสอนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น (5) การเล่นวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการเล่นที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระและสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ (6) การใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์ มีการคิดวิจารณ์ญาณสูงขึ้น (7) การใช้เพลงประกอบการจัดประสบการณ์เสริมประสบการณ์ พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เพลง ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

นิภา ม่วงหวาน (2549) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการสังเคราะห์พบว่า (1) คุณลักษณะของงานวิจัยด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ศึกษามีงานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2546, 2545 และปี พ.ศ. 2547 สถาบันที่ผลิตผลงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบทดสอบมากที่สุด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนามากที่สุด ส่วนสถิติอ้างอิงที่ใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที และ (2) ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งตามเนื้อหาสาระได้เป็น 4 ด้าน คือ (2.1) การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า กิจกรรมที่จัด ประกอบด้วยกิจกรรมการวาดภาพประกอบการฟังนิทาน กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์แบบร่วมมือ กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าในการวาดภาพ การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ต่อเติมลายเส้นศิลปะ ศิลปะด้วยนิ้วมือ การใช้สื่อพื้นบ้าน กิจกรรม

ศิลปะประกอบดนตรีคลาสสิก (2.2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดประกอบด้วย การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การเล่าเรื่อง ประกอบภาพ การเรียนรู้แบบจิตปัญญาและสถานการณ์จำลอง กิจกรรมเสรีและกิจกรรมกลางแจ้ง การเรียนรู้แบบไฮ/สโคป การฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามแนวคิดของวิลเลียมส์ การจัด ประสบการณ์โดยใช้แนวคิดหมวด 6 ใบ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ การใช้กิจกรรมเกม ดนตรีและนิทาน (2.3) การเล่นที่มีผลต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ พบว่า การเล่นที่จัด ประกอบด้วย การเล่นไม้บล็อกแบบครูซีแวนะ การเล่นชุดขงพารา กระเล่นพื้นบ้านของไทย ประกอบคำถามปลายเปิด การวาดภาพระบายสี (2.4) สื่อที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ ประกอบด้วย การใช้แบบฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ การเล่นนิทานประกอบคำถาม ปลายเปิด ชุดกิจกรรมและชุดฝึกความคิดสร้างสรรค์

เบญจพร มโนราชสีห์ (2549) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้าน การพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ผลการสังเคราะห์พบว่า 1) วิทยานิพนธ์ด้านการพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พิมพ์เผยแพร่ มากที่สุดในปี พ.ศ. 2545 มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบสองทางมากที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัยมีทั้งกลุ่มเดียวและสองกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสังเกต การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การทดสอบค่าทีมากที่สุด 2) ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ก) ด้านการจัดประสบการณ์หรือการจัดกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาความพร้อมทาง ภาษาของเด็กปฐมวัย พบว่า การนำนวัตกรรมทางการศึกษามาทดลองใช้สามารถพัฒนาความ พร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยสูงกว่าการจัดกิจกรรมตามปกติ ข) ด้านการจัดประสบการณ์หรือ การจัดกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดประสบการณ์หรือ การจัดกิจกรรมที่มีผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยในด้านการรับรู้จริยธรรม การ ตระหนักรู้ทางสังคม ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง และความร่วมมือ ค) ด้านการ พัฒนาโปรแกรมเกี่ยวกับการพัฒนาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัย พบว่า โปรแกรมที่ นำมาใช้สามารถพัฒนาความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และ การเขียน ง) ด้านการใช้นวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีที่มีผลต่อการพัฒนาความพร้อมทางภาษาของ เด็กปฐมวัย พบว่า การใช้นวัตกรรม สื่อ เทคโนโลยีมีผลต่อการพัฒนาความพร้อมทางภาษาของ เด็กปฐมวัยด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสูงกว่าการเรียนรู้แบบปกติ

สโลพร ตรีพงษ์พันธ์ (2547) ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงาน โรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของ งานวิจัยและเพื่อสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของงานวิจัยใน

ขอบเขตเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน และด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ จากงานวิจัยระดับปริญญาโท/วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และรายงานการค้นคว้าอิสระของนิสิต นักศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งทำการวิจัยระหว่างปีการศึกษา 2539-2546 จำนวน 41 เรื่อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนยึดหลักความต้องการของผู้ปกครองเป็นสำคัญ มีการใช้แนวการจัด ประสบการณ์แบบผสมผสานทั้งเตรียมความพร้อมควบคู่ไปกับการสอนวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนในด้านโภชนาการ ด้าน สุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านรถรับส่งนักเรียน และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถ พิเศษ อย่างไรก็ตามด้านโภชนาการและความปลอดภัยพบปัญหาบางประการ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล พบปัญหาการขาดครูที่เชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถเหมาะสม โรงเรียน จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ปัญหาที่พบใน การพัฒนาบุคลากรคือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาไม่ชัดเจนและไม่ตอบสนองความต้องการ และความความสนใจของบุคลากร ขาดการติดตามและการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง วิธีการและ เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลไม่เหมาะสม บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและขาดความกระตือรือร้นใน การพัฒนา 4) ด้านการบริหารงานธุรการ พบว่า มีการบริหารการรับจ่ายและการบัญชี ระบบการ จัดเก็บและบำรุงรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร สารบรรณ ยังไม่เป็นระบบที่ดี 5) ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนขาดการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนในระดับน้อย 6) ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ พบว่า การจัดบริเวณและอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

สุณิสตา บุญมาкас (2548) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้าน พฤติกรรมการสอน การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย ผลการสังเคราะห์ พบว่า 1) คุณลักษณะ ของงานวิจัย งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งสิ้น จำนวน 33 เรื่อง ปีที่พิมพ์งานวิจัยเผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2546 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานวิจัย ร้อยละ 50 ศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือก แบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมิน แบบสอบถาม งานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัย ตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบสองทาง ยกเว้นงานวิจัยด้านการพัฒนาครู ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานแบบทาง เดียว ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเอง โดยใช้วิธีการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงในการ

ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาคือการหาค่าร้อยละ ส่วนสถิติอ้างอิงใช้การทดสอบค่าทีมากที่สุด รองลงมาคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน 2) ข้อค้นพบจากการสังเคราะห์งานวิจัย 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้ (1) ด้านพฤติกรรมกรรมการสอน พบว่า ครูปฐมวัยส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีการวัดผลประเมินผลพัฒนาการตามสภาพจริง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการอบรม ยกเว้นในด้านการใช้สื่อการสอน ยังไม่มีความต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะสื่อที่กระตุ้นให้เกิดการคิด นอกจากนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยที่สำคัญ คือ มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความมั่นคงของสภาพจิตใจ (2) ด้านการนิเทศการสอน พบว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วม แบบกัลยาณมิตรและแบบไต่ถามตรง สารนิเทศน์ มีส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูร่วมกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและเป็นระบบ แต่ครูยังไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ (3) การพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า วิธีการพัฒนาครูปฐมวัยแล้วได้ผลดี คือการใช้ชุดฝึกอบรม และวิธีที่ครูปฐมวัยเลือกพัฒนาตนเองมากที่สุด คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และวิธีที่เลือกการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเอง

สุพิน จินดาพล (2548) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขา การศึกษาปฐมวัย ด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ผลการสังเคราะห์พบว่า 1) คุณลักษณะของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2545 และ ปี พ.ศ. 2547 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากกว่างานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง งานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมการให้ความรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใช้แบบสอบถาม 2) ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีงานวิจัยทั้งหมด 11 เรื่อง ศึกษาผลการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ 10 เรื่อง ได้ผลการวิจัยสอดคล้องกันคือ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี และงานวิจัย 1 เรื่อง ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษา สำหรับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงกว่าสภาพความเป็นจริง รูปแบบการให้ความรู้ที่ผู้ปกครองต้องการ คือ การจัดประชุม อบรม ความรู้ที่ต้องการ คือ การสร้างวินัยให้กับเด็ก ส่วนด้านการมี

ส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีงานวิจัยทั้งหมด 24 เรื่อง งานวิจัย 6 เรื่อง ศึกษาบทบาทของ ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องและเด็กปกติ ผู้ปกครองของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในต่างจังหวัดมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะความบกพร่องน้อยมาก ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีสภาพการเลี้ยงดูเด็กไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการตัดสินใจเลือกชื่อของเล่น คือ โทรทัศน์ งานวิจัย 5 เรื่อง ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองมีความต้องการความปลอดภัย โภชนาการ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริมสติปัญญา การจัดการเรียนการสอน ลักษณะที่พึงประสงค์ของครูและพี่เลี้ยงเด็กอยู่ในระดับมาก งานวิจัย 6 เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเรียนคอมพิวเตอร์ของเด็ก คือคิดว่าเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กในอนาคต ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในระดับดี โภชนาการและคุณสมบัติของครูมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมากที่สุด งานวิจัย 4 เรื่อง ศึกษาผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กได้สูงขึ้น งานวิจัย 1 เรื่อง ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การขอความช่วยเหลือสนับสนุน ปัญหาการมีส่วนร่วมคือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่มียงบประมาณ งานวิจัย 2 เรื่อง ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว พ่อแม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์เป็นอย่างดี มีการเล่นให้เด็กฟังโดยใช้หนังสือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ เปรียบเทียบการกระทำของตัวละครกับการกระทำของเด็กเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

สุรัตน์ สิงห์เวียง (2543) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขา

การศึกษาปฐมวัย ระหว่างปีพุทธศักราช 2529-2541 ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะ จำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 261 เรื่อง พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาการศึกษาปฐมวัยพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ในปี พ.ศ. 2538 โดยส่วนใหญ่ศึกษากับประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี เนื้อหาสาระที่ศึกษาโดยส่วนใหญ่คือ การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะการส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือ การวิจัยเชิงทดลอง ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามเนื้อหาสาระที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้ 1) ประวัติและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาปฐมวัย พบว่า การเล่นของเด็กในอดีตเป็นการละเล่นพื้นบ้าน ต่อมาเปลี่ยนแปลงมาเป็นการเล่นประกอบของเล่นมากขึ้น ส่วนแนวโน้มการจัดการศึกษาในปี พ.ศ. 2544 มุ่งให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและสนับสนุนให้ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น 2) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มีพัฒนาการจากหลักสูตรที่เน้นอ่าน เขียน เรียนเลข มาเป็นหลักสูตรแบบเตรียมความ

พร้อม 3) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนพบว่า สภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันตามลักษณะการให้บริการและสภาพสังคม ปัญหาส่วนใหญ่คือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ 4) สื่อการเรียนการสอน มีการศึกษาถึงสื่อที่มีผลทางตรงกับเด็ก และสื่อที่มีผลทางอ้อมกับเด็ก 5) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่ศึกษาการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ 6) พฤติกรรมการสอน การนิเทศและการพัฒนาครู พบว่า ครูส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาเด็ก ครูส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศทางไกลและได้รับการพัฒนา โดยใช้ชุดการฝึกอบรมด้วยตนเอง 7) การอบรมเลี้ยงดูเด็ก และการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ปกครอง มีการศึกษาบทบาทของบิดามารดา และมีการพัฒนาผู้ปกครองโดยชุดให้ความรู้ต่างๆ 8) กิจกรรมเสริมเพื่อเป็นบริการทางการศึกษา มีโครงการประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารและการบริการทางสุขภาพ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 49 เรื่อง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ / วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 49 เรื่อง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่นำมาสังเคราะห์แยกตามสถาบันที่ผลิต

สถาบันที่ผลิต	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	4.08
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	36	73.47
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	11	22.45
รวม	49	100.00

รายชื่อผู้ทำวิจัยและสถาบันที่ผลิตงานวิจัยปรากฏในภาคผนวก ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2527) ซึ่งดัดแปลงมาจาก แบบประเมินงานวิจัยด้วยตนเองของ Isac,S และ Michael W.B. โดยมีเกณฑ์การพิจารณาตัดสินคุณภาพงานวิจัยดังนี้

ดีมาก เท่ากับ 5 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น ถูกต้องชัดเจน

ดี เท่ากับ 4 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น ถูกต้องแต่ไม่ค่อยชัดเจนหรือครบถ้วน

ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น ถูกต้องแต่ไม่ชัดเจนและไม่ครบถ้วน

ไม่ดี เท่ากับ 2 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้นไม่ ค่อยถูกต้อง

ไม่ดีเลย เท่ากับ 1 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น ไม่ถูกต้อง

เกณฑ์คุณภาพ	A ได้คะแนน 90 - 100 คะแนน
	B ได้คะแนน 80 - 89 คะแนน
	C ได้คะแนน 70 - 79 คะแนน
	D ได้คะแนน 50 - 59 คะแนน
	E ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

การคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ใช้ระดับคุณภาพ B ขึ้นไป ซึ่งแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ปรากฏในภาคผนวก ข

2.1.2 นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความชัดเจนของเครื่องมือ

2.1.3 นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้ในการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์

2.2 แบบสรุปลักษณะของงานวิจัย

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ตลอดจนการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2.2 สร้างแบบสรุปลักษณะของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสรุปลักษณะของงานวิจัย ของ สุพิณ จินดาพล (2548) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย สถาบันที่ผลิต ปีที่พิมพ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ประกอบด้วย สมมติฐานการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ซึ่งแบบสรุปลักษณะของงานวิจัย ปรากฏในภาคผนวก ข

2.2.3 นำแบบสรุปลักษณะของงานวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมและความชัดเจนของเครื่องมือ

2.2.4 นำแบบสรุปลักษณะของงานวิจัย งานวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้ในการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ตำราจรรยาของงานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจรายชื่องานวิทยานิพนธ์ / ปรินญา นิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2 คัดเลือกงานวิจัย เมื่อสำรวจรายชื่องานวิจัยได้แล้ว ทำการประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ ได้งานวิจัยที่มีระดับคุณภาพ B ขึ้นไป จำนวน 49 เล่ม

3.3 ศึกษางานวิจัย เมื่อคัดเลือกงานวิจัยได้แล้ว ศึกษาบทคัดย่อของงานวิจัย แล้วจึงศึกษาตัวเล่มของงานวิจัยทุกเล่ม

3.4 บันทึกข้อมูล ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลของงานวิจัยลงในแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 ข้อมูลจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยปรากฏในภาคผนวก ก

4.2 ข้อมูลจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ใช้การสังเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปประเด็นหลักของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญา นิพนธ์ ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่ผลิตโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 49 เรื่อง ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะของงานวิจัยและสังเคราะห์สาระสำคัญของผลการวิจัย เสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัยออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัย

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่นำมาวิเคราะห์จำแนกตามปีที่พิมพ์ เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต

ปีที่พิมพ์เผยแพร่	จำนวนงานวิจัยจำแนกตามสถาบันที่ผลิต				ร้อยละ
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	รวม	
	มหาวิทยาลัย	ศรีนครินทรวิโรฒ	สุโขทัยธรรมมาธิราช		
2540	-	6	-	6	12.24
2541	-	3	1	4	8.16
2542	-	3	1	4	8.16
2543	1	-	-	1	2.04
2544	1	7	1	9	18.37
2545	-	3	1	4	8.16
2546	-	2	2	4	8.16
2547	-	6	3	9	18.37
2548	-	-	2	2	4.08
2549	-	3	-	3	6.12
2550	-	3	-	3	6.12
รวม	2	36	11	49	100.00
ร้อยละ	4.08	73.47	22.45	100.00	

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มีงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย พิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.37 เท่ากันกับปี พ.ศ. 2547 จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 18.37 และที่พิมพ์เผยแพร่น้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2543 จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.04

ส่วนสถาบันที่ผลิต พบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตมากที่สุด จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.47 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 22.45 และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.08

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถาบันที่ผลิตและเนื้อหาของงานวิจัย

สถาบันที่ผลิต	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1	3.45	1	5.00	2
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	21	72.41	15	75.00	36	73.47
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	7	24.14	4	20.00	11	22.45
รวม	29	100.00	20	100.00	49	100.00

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย จำนวน 29 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.41 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช คิดเป็นร้อยละ 24.14 งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 20 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตั้งสมมติฐานและเนื้อหาของงานวิจัย

สมมติฐาน	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ไม่ตั้งสมมติฐาน	3	10.34	1	5.00	4
ตั้งสมมติฐาน	26	89.66	19	95.00	45	91.84
- ทางเดียว	12	41.38	7	35.00	19	38.78
- สองทาง	14	48.28	12	60.00	26	53.06
รวม	29	100.00	20	100.00	49	100.00

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ มีการตั้งสมมติฐานสองทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.28 เช่นเดียวกับงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม มีการตั้งสมมติฐานสองทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.00

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่างานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีการตั้งสมมติฐานร้อยละ 91.84 เป็นสมมติฐานสองทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.06 รองลงมาคือ การตั้งสมมติฐานทางเดียว คิดเป็นร้อยละ 38.78 และงานวิจัยที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานคิดเป็นร้อยละ 8.16

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัยและเนื้อหาของงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	เชิงคุณภาพ	2	6.90	1	5.00	3
เชิงทดลอง	16	55.17	9	45.00	25	51.02
เชิงกึ่งทดลอง	11	37.93	10	50.00	21	42.86
รวม	29	100.00	20	100.00	49	100.00

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.17 ส่วนการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงกึ่งทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.02

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและเนื้อหาของงานวิจัย

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	1 กลุ่ม	19	65.52	13	65.00	32
2 กลุ่ม	7	24.14	7	35.00	14	28.57
3 กลุ่ม	2	6.90	-	-	2	4.08
4 กลุ่ม	1	3.45	-	-	1	2.04
รวม	29	100.00	20	100.00	49	100.00

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ มีงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.52 เช่นเดียวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม มีงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.00

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.31

ตารางที่ 4.6 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและเนื้อหาของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	สุ่มอย่างง่าย	17	42.50	13	41.94	30
สุ่มแบบกลุ่ม	2	5.00	-	-	2	2.82
สุ่มแบบหลายขั้นตอน	1	2.50	2	6.45	3	4.23
เลือกแบบเจาะจง	19	47.50	16	51.61	35	49.30
เลือกตามความสมัครใจ	1	2.50	-	-	1	1.41

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ มีงานวิจัยที่สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.50 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเลือกแบบเจาะจงมากที่สุดเช่นเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 51.61

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.30

ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเนื้อหาของงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	แบบสัมภาษณ์	2	5.71	1	3.70	3
แบบสังเกต	19	54.29	16	59.26	35	56.45
แบบทดสอบ	8	22.86	-	-	8	12.90
แบบประเมิน	4	11.43	4	14.81	8	12.90
แบบวัดพฤติกรรม	1	2.86	3	11.11	4	6.45
แบบสำรวจ/แบบสอบถาม	1	2.86	1	3.70	2	3.23
แบบบันทึก	-	-	1	3.70	1	1.61
แบบวิเคราะห์	-	-	1	3.70	1	1.61

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.29 รองลงมาคือ แบบทดสอบ คิดเป็นร้อยละ 22.86 ส่วนการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.26

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 56.45

ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือและ
เนื้อหาของงานวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพ ของเครื่องมือ	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ค่าความยากง่าย	4	6.78	3	6.38	7
ค่าอำนาจจำแนก	7	11.86	5	10.64	12	11.32
ค่าความเที่ยง	24	40.68	19	40.43	43	40.57
ความตรง	24	40.68	20	42.55	44	41.51

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบค่าความเที่ยงและค่าความตรง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.68 เท่ากัน การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบค่าความตรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.55 รองลงมาคือ ค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 40.43

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบ ค่าความตรง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.51 รองลงมาคือ ค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 40.57

ตารางที่ 4.9 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและ
เนื้อหาของงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย	การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ ที่ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	ผู้วิจัยสร้างเอง	26	89.66	18	90.00	44
พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	-	-	2	10.00	2	4.08
เครื่องมือมาตรฐาน	3	10.34	-	-	3	6.12

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.66 เช่นเดียวกันกับ การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.00

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.90

ตารางที่ 4.10 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาของงานวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ		การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถิติพรรณนา						
- ค่าร้อยละ	1	1.56	5	10.42	6	5.36
- ค่าเฉลี่ย / ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	24	37.50	18	37.50	42	37.50
- การวิเคราะห์เนื้อหา	2	3.13	1	2.08	3	2.68
สถิติอ้างอิง						
- การทดสอบค่าที	19	29.69	16	33.33	35	31.25
- การวิเคราะห์ความแปรปรวน	15	23.44	6	12.50	21	18.75
- สหสัมพันธ์	1	1.56	-	-	1	0.89
- ไค-สแควร์	-	-	1	2.08	1	0.89
- Wilcoxon matched-Pairs signed-ranks test	1	1.56	1	2.08	2	1.79
- Scheffe' test	1	1.56	-	-	1	0.89

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุดคือ การ

ทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 29.69 รองลงมาคือ การวิเคราะห์ความแปรปรวน คิดเป็นร้อยละ 23.44 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 33.33

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการ วิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สำหรับสถิติ อ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 31.25

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย

ในการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้สังเคราะห์เสนอผลของงานวิจัยจำนวน 49 เรื่อง จำแนกตามขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา ดังนี้

- 2.1 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย
- 2.2 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2.1 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย

จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทาง อารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 29 เรื่อง สามารถจำแนกตามประเด็นที่ศึกษาได้ 8 ประเด็น ดังตารางที่ 4.11 และเสนอผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบประกอบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.11 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การรับรู้ทางจริยธรรม	1	เบญจพร สมานมาก (2540)
ความฉลาดทางอารมณ์	1	ทิพวรรณ กันธา (2546)
ความเชื่อมั่นในตนเอง	13	จิราพร ปั่นทอง (2550) ธนวดี สุกระกาญจน์ (2544) พัฒน์พร สุพรรณโรจน์ (2547) พิมพ์พิกา คงรุ่งเรือง (2542) ภารณี เศรษฐวงษ์สิน (2540) เมทินี คำนยังอยู่ (2544) วนิดา ศิลปกิจโกศล (2540) วรรณวิมล ออกนิษฐ์ (2546) วารุณี เจริญรัตนโชติ (2542) วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540) สมจินตนา คุปตสุนทร (2547) แสงเดือน อูฐารี (2546) อุลย์ บุญโท (2544)
ความเพียร	1	สุดารัตน์ พลแพงพา (2544)
ความภาคภูมิใจในตนเอง	1	เขาวนาถ เลหาบรรจง (2545)
ความมีวินัยในตนเอง	8	กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ (2550) กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547) จินดา น้ำเจริญ (2540) ต้องจิต จิตดี (2547) วัชรินทร์ เทพมณี (2545) ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547) สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ (2542) สุภัค ไหวหากิจ (2544)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
ความรับผิดชอบ	2	ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์ (2542) ศรีสุดา ชาติโสภี (2545)
ความเอื้อเฟื้อ	2	ณัฐจินี ธนะโชติ (2548) นฤมล จิวแพ (2549)

จากตารางที่ 4.11 ได้ข้อค้นพบ จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการรับรู้ทาง

จริยธรรมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสวดเสริมจริยธรรม กิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและ กิจกรรมแบบปกติ ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสวดเสริมจริยธรรม มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและ กิจกรรมแบบปกติ โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสวดเสริมจริยธรรมมีคะแนนเฉลี่ย การรับรู้ทางจริยธรรมสูงสุด ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและ กิจกรรมแบบปกติมีการรับรู้ทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทาง

อารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และความพึงพอใจต่อการละเล่นพื้นบ้านอีสานของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอีสาน เด็กปฐมวัยมีความฉลาดทางอารมณ์สูงขึ้น ทั้งด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ด้านการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น และด้านการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจในการละเล่นพื้นบ้านอีสานที่เล่นเป็นกลุ่ม โดยไม่ต้องใช้อุปกรณ์ประกอบการเล่น ชอบเล่นนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียน ซึ่งสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านอีสาน

2.1.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นใน

ตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 13 เรื่อง คือ

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการเชิดหุ่นมือ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบการเชิดหุ่นมือ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมสูงขึ้น และพบว่าคะแนนความ

เชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ทำการทดลอง เช่นเดียวกันกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยเมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนเฉลี่ยรวม

ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมศิลปะในชั้นเรียนในโรงเรียนสาธิตอนุบาลออุทิศ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมศิลปะในชั้นเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมศิลปะในชั้นเรียน

ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยหลายอายุ โรงเรียนบ้านหนองสลัดไค จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า เด็กปฐมวัยหลายอายุที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป พบว่า เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ตามระยะเวลา โดยในระยะที่ 1 เด็กไม่กล้าคิดทำทางด้วยตนเอง และแสดงออกด้วยท่าทางมากกว่าวาจา ระยะที่ 2 เด็กเริ่มคิดทำทางด้วยตนเอง สนทนาด้วยข้อความที่ยาวขึ้น ระยะที่ 3 เด็กกล้าแสดงออกด้วยท่าทางที่หลากหลาย สนทนาด้วยข้อความที่ยาว กล้าที่จะอาสาสมัครออกมาเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเป็นคู่และกลุ่มได้อย่างมั่นใจ

การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เสริมด้วยภาษาพูดกับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เสริมด้วยภาษาพูดมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ปกติ

แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากการจัดประสบการณ์การเล่นสมมติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นสมมติ มีความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมสูงขึ้น และพบว่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลาที่ทำการทดลอง เช่นเดียวกันกับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยเมื่อแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ การกล้าแสดงออกเป็นตัวของตัวเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม ความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนเฉลี่ยรวม

ผลของการทำกิจกรรมการปั้นแบบชี้แนะ กิ่งชี้แนะ และแบบอิสระ ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า กิจกรรมการปั้นแบบชี้แนะไม่ส่งผลต่อความเชื่อมั่น

ในตนเองของเด็กปฐมวัย เช่นเดียวกับกิจกรรมการปั้นแบบอิสระ ในขณะที่กิจกรรมการปั้นแบบ กึ่งชี้แนะส่งผลต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

แนวโน้มน้ำและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง พบว่า เด็กปฐมวัยตลอดช่วงเวลาจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองมีมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น เด็กปฐมวัยที่มีระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงและต่ำตลอดช่วงเวลาจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลองมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงระดับความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น

ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า เด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความเชื่อมั่นในตนเองไม่แตกต่างกัน

การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้น ทั้งโดยเฉลี่ยรวมและแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านการกล้าแสดงออก ด้านการเป็นตัวของตัวเอง และด้านการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

ผลของการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า เน้นวัฒนธรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า ตลอดช่วงเวลาการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้า เน้นวัฒนธรรมเป็นฐาน เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 6 สัปดาห์ เมื่อติดตามผลในสัปดาห์ที่ 9-10 พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองลดต่ำลง

การศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองระหว่างจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยทั้ง 13 เรื่อง จะเห็นได้ว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านความเชื่อมั่นในตนเองนั้น สามารถทำได้โดยการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลาย โดยพบว่า กิจกรรมด้านศิลปะได้นำมาใช้พัฒนา

ความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่นำมาใช้กับเด็กปฐมวัยมักประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ คือ เด็กปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีการวิจัยที่ยืนยันความคงทนของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย มีเพียงงานวิจัยของ แสงเดือน จูรารี (2546) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดกิจกรรมสนทนาข้ามเช้า เน้นวัฒนธรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้ทำการติดตามผลการวิจัย โดยพบว่า เมื่อติดตามผลในสัปดาห์ที่ 9-10 พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยลดต่ำลง

2.1.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเพียรของเด็ก

ปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาผลของการส่งเสริมความเพียรของเด็กวัยอนุบาลจากการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยการสอนแบบโครงการ ด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียร ด้านพฤติกรรมความเพียร และศึกษาความพึงพอใจของเด็กวัยอนุบาลในการทำกิจกรรมการสอนแบบโครงการ พบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยใช้การสอนแบบโครงการ มีคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียรและคะแนนด้านพฤติกรรมความเพียร สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยใช้การสอนแบบโครงการมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมในโครงการ เด็กชอบกิจกรรมการแสดงละครเรื่องพระมหาชนกมากที่สุด รองลงมาคือ การไปทัศนศึกษา และการสร้างเรือ ตามลำดับ ผลงานที่เด็กชอบมากที่สุดคือ หนังสือเรื่องพระมหาชนกที่เด็กทำขึ้นเอง รองลงมาคือ เมืองที่สร้างจากกล่องขนาดใหญ่ และปลาและปูที่ใช้ในการแสดงละคร ตามลำดับ เด็กทุกคนต้องการทำกิจกรรมในโครงการอีก แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถพัฒนาความเพียรของเด็กปฐมวัยได้ ทั้งนี้เนื่องจากการทำโครงการนั้น กิจกรรมบางอย่างต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่องกันนานกว่ากิจกรรมจะสำเร็จ เด็กต้องใช้ความพยายามในการเรียนรู้ ประกอบกับเนื้อหาของเรื่องพระมหาชนกเน้นเรื่องความเพียรเป็นหลักอยู่แล้ว จึงทำให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียรตามเนื้อหา และมีพฤติกรรมความเพียรจากการทำโครงการ

2.1.5 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจใน

ตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาระดับความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญา พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าผู้อื่น และด้านมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านมีจิตใจดีอยู่ในระดับดี ความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงว่า การจัดกิจกรรมแบบจิต

ปัญญา ซึ่งมีลักษณะที่ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติและคิด ได้แสดงออกในการนำเสนอสิ่งที่เด็กคิดค้น เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับกลุ่ม ได้ค้นพบข้อความรู้ด้วยตนเอง และมีความก้าวหน้าในการ เรียนรู้ ช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกที่ดีในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ ในตนเอง

2.1.6 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 เรื่อง คือ

การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม ประกอบเพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัส พบว่า การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบเพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัสมีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนความมีวินัยเฉลี่ยก่อนและระหว่างโดยรวมและจำแนกรายด้านก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมประกอบ เพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัส โดยคะแนนความมีวินัยเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วง ระยะเวลา 8 สัปดาห์

ผลของการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า พฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมเล่นนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ ก่อนและระหว่างจัดกิจกรรมโดยเฉลี่ยรวมและจำแนก รายด้านในแต่ละช่วงสัปดาห์มีความแตกต่างกัน และมีอัตราการเปลี่ยนแปลงระหว่างก่อนจัด กิจกรรมและระหว่างจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์

การศึกษาความมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมเสริมลักษณะนิสัย แบบวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีวินัยในตนเองระดับปานกลางและต่ำ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมลักษณะนิสัย แบบวางแผน ปฏิบัติ และทบทวน มีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรม เด็กปฐมวัยที่มีวินัย ในตนเองระดับต่ำมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่มีวินัยในตนเองระดับ ปานกลาง

การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ล ออร์ฟ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมดนตรี ตามแนวคาร์ล ออร์ฟ มีวินัยในตนเองด้านความรับผิดชอบ ด้านการรู้จักเวลา ด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และด้านความเป็นผู้นำ ผู้ตามสูงขึ้น และพฤติกรรมความมี วินัยในตนเองทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงเวลาจัดกิจกรรม

ผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเองของเด็ก ปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์ประกอบ

อาหารในแต่ละสองช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกัน โดยคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เช่นเดียวกับกับคะแนนพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน ที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับคะแนนโดยเฉลี่ยรวม

ผลการจัดกิจกรรมเล่นนิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย พบว่า เด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานในแต่ละช่วงสัปดาห์ที่แตกต่างกัน มีระดับคะแนนของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองแตกต่างกัน และมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความมีวินัยในตนเองในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อตรง การตรงต่อเวลา และการควบคุมตนเองสูงขึ้น

การศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้การสื่อสารโดยครูใช้คำถามเพื่อให้เด็กสะท้อนความรู้สึกและปัญหาของตนเองกับเด็กที่ควบคุมตนเองได้สูงสามารถพัฒนาวินัยในตนเองได้มากกว่าเด็กที่ควบคุมตนเองได้ต่ำ การให้เด็กได้รับผลจากพฤติกรรมที่เด็กกระทำ ช่วยให้เด็กที่ควบคุมตนเองได้ต่ำและควบคุมตนเองได้สูงสามารถพัฒนาวินัยในตนเองให้สูงขึ้นได้ในเวลาที่รวดเร็ว การพัฒนาการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องของครู ทำให้ครูใช้การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและการให้เด็กได้รับผลตามธรรมชาติจากพฤติกรรมที่เด็กกระทำและผลที่สัมพันธ์และสมเหตุสมผลกับพฤติกรรมที่เด็กกระทำอย่างต่อเนื่องได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้เด็กเกิดการพัฒนาวินัยในตนเอง

เปรียบเทียบผลการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคิธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคิธรรม และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีการรับรู้วินัยในตนเองไม่แตกต่างกัน เด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้วินัยในตนเองสูงขึ้นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรม

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นการพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยทั้ง 8 เรื่อง ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์ในหลายรูปแบบ โดยพบว่า มีการนำนิทานมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาคือ ดนตรีและเพลง

2.1.7 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 เรื่อง คือ

การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการจัดกิจกรรมแบบปกติ มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น และพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ

การเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถามและวิธีการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถาม และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการเล่นบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการเล่นบทบาทสมมติ มีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถาม

จะเห็นได้ว่า การส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยจะเกิดผลดีที่สุดเมื่อพ่อ แม่ ผู้ปกครอง และครู เห็นความสำคัญของความรับผิดชอบและร่วมมือกันอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมเด็กในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกันระหว่างบ้านและโรงเรียนด้วยความสม่ำเสมอ ซึ่งจะทำให้พฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กเป็นพฤติกรรมที่มั่นคงต่อไป นอกจากนี้แล้วลักษณะของการจัดประสบการณ์ที่ให้เด็กได้เรียนรู้จากเรื่องราวของนิทานที่มีความหมายต่อตัวเด็ก เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ทำให้เด็กนำแนวคิดที่ได้จากนิทานมาเป็นแบบอย่างและนำไปสู่การกระทำที่เป็นการแสดงออกด้วยการเล่นบทบาทสมมติ เด็กเกิดความสนุกสนานจนสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวละครจนสร้างเป็นภาพพจน์ของตนเอง ซึ่งพฤติกรรมความรับผิดชอบของเด็กหลังการทดลองยังมีอยู่ แสดงถึงความคงทนของพฤติกรรม

2.1.8 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเอื้อใจของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 เรื่อง คือ

ผลการเล่านิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมความเอื้อใจของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เล่านิทานประกอบภาพมีพฤติกรรมความเอื้อใจสูงขึ้น

การใช้นิทานที่ครูแต่งเองโดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความเอื้อใจเพื่อพ่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านศรีไกรลาส จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การใช้นิทานที่ครูแต่งเองโดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้านมีผลให้พฤติกรรมความเอื้อใจเพื่อพ่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัยพัฒนาขึ้น และหลังจากการจัด

กิจกรรมการใช้นิทานที่ครูแต่งเอง โดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้านเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความเอื้อเพื่อพ่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม และพฤติกรรมความเอื้อเพื่อพ่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นมีความคงทนในช่วง 2 สัปดาห์หลังจากการทดลอง

สรุปได้ว่า พฤติกรรมความเอื้อเพื่อพ่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานประกอบภาพและนิทานที่ครูแต่งเองโดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้าน เนื่องมาจากนิทานเป็นสิ่งที่ให้ความสนุกสนาน ให้ความสุข ความเพลิดเพลินต่อเด็ก ตัวละครในนิทานเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเป็นแรงจูงใจให้เด็กอยากมีความเอื้อเพื่อต่อนิทานที่ได้ฟัง

จากผลการวิจัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัยทั้ง 8 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยมีการจัดประสบการณ์ที่ใช้รูปแบบที่หลากหลาย และพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ มากที่สุด คือ การเล่านิทาน และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้แล้วยังพบงานวิจัยที่มีการติดตามความคงทนของพฤติกรรมเด็กในประเด็นความเชื่อมั่นในตนเอง ประเด็นความรับผิดชอบและประเด็นความเอื้อเพื่อของเด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่าเด็กปฐมวัยยังมีความคงทนของพฤติกรรมหลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาทดลอง

2.2 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีจำนวน 20 เรื่อง สามารถจำแนกตามประเด็นที่ศึกษาได้ 8 ประเด็น ดังตารางที่ 4.12 และเสนอผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบประกอบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.12 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การพัฒนาทักษะทางสังคม	1	อโนชา ธีรธำรง (2550)
การพัฒนาสัมพันธภาพ	1	ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์ (2547)
การส่งเสริมจริยธรรมทางสังคม	1	พิชญ์ จำมา (2543)

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การตระหนักรู้ทางสังคม	1	สายพิณ พิทรพร (2544)
ความร่วมมือ	7	คณิงนิจ ชิงชนะ (2547) วิไลลักษณ์ แจ่มแสง (2548) บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) ศศิมา พรหมรักษ์ (2546) สุนันทา ศิริวัฒนานนท์ (2544) อารีรัตน์ ญาณะสร (2544) เอื้องฟ้า ทำสุขันท์ (2547)
ความสัมพันธ์ทางสังคม	1	ชไมมณ ศรีสุรภัย (2540)
พฤติกรรมชอบสังคม	3	กลั่นแก้ว มาตา (2541) จตุพร แสงหาญ (2549) ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544)
พฤติกรรมทางสังคม	5	จินนภัส ศรีทรง (2541) ปัทมา ศุภกานีต (2545) วราภรณ์ ปานทอง (2549) สายชน วงसानน (2547) สมจิต วนาภรณ์ (2541)

จากตารางที่ 4.12 ได้ข้อค้นพบ จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทาง

สังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมรูปแบบศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้แล้วมีทักษะพื้นฐานทางสังคมโดยรวมและจำแนกรายทักษะได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นในการทำกิจกรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาทักษะทางสังคมจากรูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ เป็นส่วนส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

ในแง่ของการเป็นสื่อกระตุ้นที่ต้องผสมผสานไปกับการทำงานกลุ่ม จึงมีผลโดยตรงต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพ

ของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลง พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลงมีการพัฒนาสัมพันธภาพโดยเฉลี่ยรวม และจำแนกรายด้านได้แก่ การพูด การแสดงท่าทาง การมีส่วนร่วมกับเพื่อน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม โดยการเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนการพัฒนาสัมพันธภาพในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ แสดงว่า การจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงเป็นการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัย ซึ่งในงานวิจัยมีข้อค้นพบว่า เด็กปฐมวัยมีศักยภาพทางความคิดและการกระทำ แต่ไม่กล้าที่จะแสดงออกเมื่อได้รับการจัดสภาพแวดล้อม โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบเพลงที่เปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและความสามารถอย่างเต็มที่ และครูให้การชมเชยยอมรับในความสามารถตลอดจนให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับ ทำให้เด็กมีการพัฒนาสัมพันธภาพสูงขึ้น

2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมจริยธรรมทาง

สังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล ด้านกลวิธีการเจรจาเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ด้านการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน และด้านความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเพื่อนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่ง พบว่า เด็กที่ได้รับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมทั้งสามด้าน สูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนตามปกติ แสดงว่า การสอนด้วยการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งสามารถส่งเสริมระดับจริยธรรมทางสังคมทั้งสามด้านของเด็กวัยอนุบาลให้พัฒนาขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อการตระหนักรู้ทาง

สังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิบัติสัมพันธ์ที่มีต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิบัติสัมพันธ์มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมและจำแนกรายด้านได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับบ้าน ด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านความสัมพันธ์กับ

สิ่งแวดล้อม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม แสดงว่า การจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้การแก้ปัญหา ร่วมกันคิดอภิปราย สนทนาในเรื่องที่เด็กได้พัฒนาขึ้นเองอย่างอิสระภายใต้การสนับสนุนของครู ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้ทำให้เด็กเกิดการตระหนักรู้ทางสังคมในที่สุด

2.2.5 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จำนวน 7 เรื่อง คือ

ผลการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลปรางค์ กรุงเทพมหานคร พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่มมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นอย่างชัดเจน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นเป็นกลุ่ม มีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นกว่าก่อนการเล่นแบบเป็นกลุ่ม แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มก่อนและขณะทดลองมีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยขณะจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มมีพฤติกรรมร่วมมือ สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม พฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ขณะจัดกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น โดยมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 1 - 7 มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงไม่ชัดเจน ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 8 - 9 มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน

ผลการเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่เล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น และเด็กปฐมวัยที่เล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเด็กปฐมวัยที่เล่นของเล่นปกติมีพฤติกรรมร่วมมือแตกต่างกัน

พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ พบว่า ภายหลังจากได้รับการจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น โดยมีพฤติกรรมความร่วมมือโดยเฉลี่ยรวมและจำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการเป็นผู้นำ ด้านความรับผิดชอบ และด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งสูงกว่า ก่อนได้รับการจัดประสบการณ์

กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พบว่า ผู้วิจัยได้มีการปรับบทบาทการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ของตนเองในแต่ละระยะดังนี้คือ ผู้วิจัยเน้นบทบาทการนำเสนอ

กิจกรรมในระยะที่ 1 และ 2 (สัปดาห์ที่ 1-4) โดยเน้นการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมให้เด็กลงมือปฏิบัติและเน้นการจัดสภาพแวดล้อมในระยะที่ 2 และ 3 (สัปดาห์ที่ 2-8) โดยจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์การเรียนรู้ที่มีลักษณะสมจริงเกิดจากความสนใจของเด็ก ส่วนบทบาทการตั้งคำถาม การสังเกต การเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวกและการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญในทุกช่วงระยะ โดยให้ความสำคัญมากที่สุดในระยะที่ 3 (สัปดาห์ที่ 5-8) เด็กมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือตามระยะเวลาดังนี้ ระยะที่ 1 (สัปดาห์ที่ 1) เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือทุกด้าน ทั้งด้านการช่วยเหลือ การเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยมีการพัฒนาด้านการเป็นผู้นำ ในการเสนอความคิดเห็นมากเป็นอันดับแรก ส่วนในระยะที่ 2 (สัปดาห์ที่ 2-4) เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือเพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ทุกด้าน ทั้งด้านการช่วยเหลือ การเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยมีการพัฒนาด้านความรับผิดชอบ ในการทำตามข้อตกลงมากเป็นอันดับแรก และในระยะที่ 3 (สัปดาห์ที่ 5-8) เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือเพิ่มขึ้นจากระยะที่ 1 ทุกด้าน ทั้งด้านการช่วยเหลือ การเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยมีการพัฒนาในระดับที่ใกล้เคียงกัน

พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์ มีพฤติกรรมความร่วมมือแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความร่วมมือระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่มในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์

ผลการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นการพัฒนาความร่วมมือของเด็กปฐมวัยทั้ง 7 เรื่อง สรุปได้ว่า ความร่วมมือของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์ที่มีรูปแบบหลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกมเป็นกลุ่ม กิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม การเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้นจากการจัดประสบการณ์ ตรงตามจุดประสงค์การวิจัย

2.2.6 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์

ทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และแบบปกติ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบปกติ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยหลังการจัดกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบปกติมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน มีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่า แสดงว่า การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ซึ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับครู เด็กกับเด็ก ในการร่วมวางแผน การปฏิบัติงานกลุ่มตามแผนที่วางไว้ แล้วมีการทบทวนผลงานร่วมกับเพื่อนและครู วิธีการเหล่านี้ส่งเสริมให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านการพูดคุย การแก้ปัญหา ร่วมกัน การสร้างข้อตกลงแบ่งหน้าที่ และใช้อุปกรณ์ร่วมกัน พฤติกรรมดังกล่าวเกิดจากการที่เด็กได้เรียนรู้ โดยผ่านการกระทำที่มีขั้นตอน วางแผน ปฏิบัติ ทบทวน ส่งเสริมให้เด็กมีความสัมพันธ์ทางสังคมดีขึ้น

2.2.7 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมชอบ

สังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 เรื่อง คือ

การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติ แบบกลุ่มกับแบบอิสระ พบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ มีความแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่มมีพฤติกรรมชอบสังคมด้านการช่วยเหลือ ด้านการทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ด้านการยอมรับผู้อื่นสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบอิสระ

ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการช่วยเหลือ ด้านการเอื้ออาทร ด้านความเอื้อเฟื้อ และด้านการร่วมมืออยู่ในระดับดีมาก พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาสูงขึ้นกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองมีพฤติกรรมชอบสังคมแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยหลังจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์มีพฤติกรรมชอบสังคมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม พฤติกรรมชอบสังคมในระยะเวลาที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ระยะเวลาสัปดาห์ที่ 1-3 มีการเปลี่ยนแปลงคงที่ และระยะเวลาสัปดาห์ที่ 7-8 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นการพัฒนาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 3 เรื่อง สรุปได้ว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้ โดยการจัดประสบการณ์ในรูปแบบ กิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่ม กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญา และกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันและเป็นไปตามจุดประสงค์ของการวิจัย และพบว่า พฤติกรรมชอบสังคมในระยะเวลาที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่

2.2.8 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง คือ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกแบบปกติ ก่อนกับหลังการจัดประสบการณ์มีพฤติกรรมทางสังคมความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยแตกต่างกัน โดยหลังการจัดประสบการณ์มีพฤติกรรมทางสังคมความเอื้อเฟื้อและความมีระเบียบวินัยสูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์ และการจัดประสบการณ์มุมบล็อกทั้ง 2 รูปแบบ ส่งผลต่อพฤติกรรมทางสังคมความเอื้อเฟื้อ และความมีระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน

การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดประสบการณ์และระหว่างจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์มีพฤติกรรมด้านสังคมแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมด้านสังคมโดยเฉลี่ยรวมและแยกรายด้าน ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การแบ่งปัน การช่วยเหลือ ระหว่างการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนจัดประสบการณ์

ผลของการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัด

กิจกรรมการเล่นิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกัน และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8 เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน ได้แก่ การยอมรับผู้อื่น การช่วยเหลือผู้อื่น และการแบ่งปัน พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเดียวกับการวิเคราะห์คะแนนรวมทั้งหมด

ผลการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นทั้งสองกลุ่ม และพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือกันแสดงความคิดเห็น การทำกิจกรรม และการแบ่งปันสิ่งของไม่แตกต่างกัน

ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม เมื่อได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการในแต่ละสัปดาห์ มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทั้งโดยรวมและแยกรายด้าน ได้แก่ การช่วยเหลือ การยอมรับ และการให้ความร่วมมือสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นการพัฒนาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 5 เรื่อง สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ และพบว่า มีงานวิจัย 2 เรื่อง ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลการจัดประสบการณ์สองรูปแบบ ซึ่งมีผลการวิจัยไม่เป็นที่ไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยทั้ง 8 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือมากที่สุดรองลงมาคือ การศึกษาพฤติกรรมทางสังคม โดยมีการจัดประสบการณ์ที่ใช้รูปแบบที่หลากหลาย และพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสังคม ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ กิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ การเล่นเกมเป็นกลุ่ม การเล่นเกมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบจิตปัญญา การจัดประสบการณ์มุมบลิ๊อค การจัดประสบการณ์แบบ

โครงการ การเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาด้านสังคมสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้แล้วยังพบว่า แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มไม่คงที่ ในระยะแรก แต่มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในระยะหลัง เช่นเดียวกันกับพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ และยังพบว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกรูปแบบปกติไม่แตกต่างกัน ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เข้าไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 เป็นการเสนอเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัย ขอบเขตการสังเคราะห์งานวิจัย วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย และสรุปผลการสังเคราะห์ พร้อมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาลักษณะของงานวิจัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

1.1.2 เพื่อสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย

1.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ / ปริญญาานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 49 เรื่อง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

1.3.1 แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2527)

1.3.2 แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ของ สุพิน จินดาพล (2548)

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจรายชื่องานวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท/ปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อสำรวจรายชื่องานวิจัยได้แล้ว ทำการประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ ได้งานวิจัยจำนวน 49 เล่ม จากนั้นศึกษาบทคัดย่อของงานวิจัย แล้วศึกษาตัวเล่มของงานวิจัยทุกเล่ม บันทึกข้อมูลของงานวิจัยลงในแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.6 สรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย

1.6.1 คุณลักษณะของงานวิจัย ผลการสังเคราะห์ข้อมูลลักษณะของงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย พบว่าประชากรที่นำมาสังเคราะห์ทั้งสิ้น จำนวน 49 เรื่อง พิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ. 2544 และปี พ.ศ. 2547 จำนวน 9 เรื่อง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 18.37 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 36 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.47 เมื่อจำแนกตามเนื้อหาพบว่า มีงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ จำนวน 29 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.41 เป็นงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม จำนวน 20 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 งานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัยที่นำมาสังเคราะห์ มีการตั้งสมมติฐานร้อยละ 91.84 เป็นสมมติฐานสองทางมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.06 รองลงมาคือ การตั้งสมมติฐานทางเดียว คิดเป็นร้อยละ 38.78 และงานวิจัยที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานคิดเป็นร้อยละ 8.16 การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.17 ส่วนการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงกึ่งทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.31 ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.30

ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือมากที่สุด

คิดเป็นร้อยละ 56.45 ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยตรวจสอบ ค่าความตรง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.51 รองลงมาคือ ค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 40.57 ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 89.90 สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 37.50 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 31.25

1.6.2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย จากวิทยานิพนธ์/ปริญญา

นิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 49 เรื่อง เป็นงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ จำนวน 29 เรื่อง ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคม จำนวน 20 เรื่อง ซึ่งในแต่ละด้านมีประเด็นของการศึกษาที่หลากหลาย บางประเด็นมีงานวิจัยไม่มากพอที่จะทำการสังเคราะห์ จึงทำได้เพียงนำเสนอข้อค้นพบเท่านั้น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย มีงานวิจัย จำนวน 29 เรื่อง สรุปสาระตามประเด็นที่ศึกษาเป็น 8 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสวดเสริมจริยธรรม มีการรับรู้ทางจริยธรรมแตกต่างจากเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติ โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสวดเสริมจริยธรรมมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ทางจริยธรรมสูงสุด ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมสนทนาเสริมจริยธรรมและกิจกรรมแบบปกติมีการรับรู้ทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ประเด็นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมการเล่นพื้นบ้านอีสาน ประเด็นที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 13 เรื่อง พบว่า การพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านความเชื่อมั่นในตนเองนั้น สามารถทำได้โดยการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่มีรูปแบบหลากหลาย กิจกรรมด้านศิลปะได้นำมาใช้พัฒนาความเชื่อมั่นของเด็กปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การจัดประสบการณ์และ กิจกรรมที่นำมาใช้กับเด็กปฐมวัยมักประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้ คือ เด็กปฐมวัยมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มียงานวิจัยใดที่ยืนยันความคงทนของความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย มีเพียง 1 เรื่อง คือ ผลของการจัดกิจกรรมสนทนาแบบ เช้า เน้นวัฒนธรรมเป็นฐาน ที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ซึ่งได้ทำการติดตามผลการวิจัย โดยพบว่า เมื่อติดตามผลในสัปดาห์ที่ 9 – 10 พบว่า ระดับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยลดต่ำลง ประเด็นที่ 4 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเพียรของเด็ก

ปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดย
 ใช้การสอนแบบโครงการ มีคะแนนด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียรและคะแนนด้าน
 พฤติกรรมความเพียร สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนตามปกติ เด็กวัยอนุบาลที่ได้รับการสอนนิทาน
 ชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยที่ใช้การสอนแบบโครงการมีความพึงพอใจในการทำกิจกรรมใน
 โครงการ ประเด็นที่ 5 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของ
 เด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรม
 การสอนแบบจิตปัญญาโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ประเด็นที่ 6 ศึกษาเกี่ยวกับการจัด
 ประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 เรื่อง พบว่า ความมีวินัย
 ในตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์ในหลายรูปแบบ โดย
 มีการนำนิทานมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยมาก
 ที่สุด รองลงมาคือ คนตรีและเพลง ประเด็นที่ 7 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนา
 ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 เรื่อง พบว่าการส่งเสริมความรับผิดชอบของเด็ก
 ปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้จากการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและการจัดกิจกรรม
 หลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถามและวิธีการเล่นบทบาทสมมติ ประเด็นที่ 8 ศึกษาเกี่ยวกับ
 การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย จำนวน 2 เรื่อง พบว่า พฤติกรรม
 ความเอื้อเฟื้อเพื่อแม่และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย สามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัด
 ประสบการณ์การเล่านิทานประกอบภาพและนิทานที่ครูแต่งเองโดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้าน

จากผลการวิจัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ
 ของเด็กปฐมวัยทั้ง 8 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาความเชื่อมั่นใน
 ตนเองของเด็กปฐมวัยมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาความมีวินัยในตนเอง โดยมีการจัด
 ประสบการณ์ที่ใช้รูปแบบที่หลากหลาย และพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้พัฒนา
 เด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ มากที่สุด คือ การเล่านิทาน และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่
 สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์
 นอกจากนี้แล้วยังพบงานวิจัยที่มีการติดตามความคงทนของพฤติกรรมเด็กในประเด็นความเชื่อมั่น
 ในตนเอง ประเด็นความรับผิดชอบและประเด็นความเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย ซึ่งพบว่าเด็กปฐมวัย
 ยังมีความคงทนของพฤติกรรมหลังจากสิ้นสุดช่วงเวลาทดลอง

2) ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 มีงานวิจัย จำนวน 20 เรื่อง สรุปสาระตามประเด็นที่ศึกษาเป็น 8 ประเด็น คือ ประเด็นแรก
 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง
 พบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้

แล้วมีทักษะพื้นฐานทางสังคมโดยรวมและจำแนกรายทักษะได้แก่ การช่วยเหลือผู้อื่นในการทำกิจกรรม การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความรับผิดชอบในหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยคะแนนสูงขึ้น ประเด็นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะประกอบเพลงมีการพัฒนาสัมพันธภาพโดยเฉลี่ยรวม และจำแนกรายด้านได้แก่ การพูด การแสดงท่าทาง การมีส่วนร่วมกับเพื่อน สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ประเด็นที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กที่ได้รับการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีทางสองแพร่งมีคะแนนจริยธรรมทางสังคมทั้งสามด้าน สูงกว่าเด็กที่ได้รับการสอนตามปกติ ประเด็นที่ 4 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์มีคะแนนการตระหนักรู้ทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมและจำแนกรายด้านได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับบ้าน ด้านความสัมพันธ์กับโรงเรียน ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม ประเด็นที่ 5 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จำนวน 7 เรื่อง สรุปได้ว่า ความร่วมมือของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้จากการจัดประสบการณ์ที่มีรูปแบบหลากหลาย ได้แก่ การเล่นเกมเป็นกลุ่ม กิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม การเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวความคิดคอนสตรัคติวิสต์ การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดยมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้นจากการจัดประสบการณ์ ตรงตามจุดประสงค์การวิจัย ประเด็นที่ 6 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบปกติ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางสังคมแตกต่างกัน โดยหลังการจัดกิจกรรมมีความสัมพันธ์ทางสังคมสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรม ประเด็นที่ 7 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 3 เรื่อง พบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาให้สูงขึ้นได้โดยการจัดประสบการณ์ในรูปแบบ กิจกรรมประกอบอาหารสมมติแบบกลุ่ม กิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา และกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันและเป็นไปตามจุดประสงค์ของการวิจัย และพบว่า พฤติกรรมชอบสังคมในระยะเวลาที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์

มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ ประเด็นที่ 8 ศึกษาเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมดีขึ้นกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ และพบว่า มีงานวิจัย 2 เรื่อง ที่ศึกษาการเปรียบเทียบผลการจัดประสบการณ์สองรูปแบบ ซึ่งมีผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากผลการวิจัยการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้ง 8 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาพฤติกรรมทางสังคม โดยมีการจัดประสบการณ์ที่ใช้รูปแบบที่หลากหลาย และพบว่ารูปแบบการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยด้านสังคม ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ การสอนตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ กิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ การเล่นเกมเป็นกลุ่ม การเล่นเกมจากภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบจิตปัญญา การจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบโครงการ การเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาด้านสังคมสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์ นอกจากนี้แล้วยังพบว่า แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่มไม่คงที่ ในระยะแรก แต่มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในระยะหลัง เช่นเดียวกับพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะเชิงสร้างสรรค์มีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ และยังพบว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกรูปแบบปกติไม่แตกต่างกัน ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

2.1 คุณลักษณะของงานวิจัย อภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 ปีที่พิมพ์เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต ผลปรากฏว่า ในปีพ.ศ. 2544 และปี พ.ศ. 2547 มีจำนวนวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด สอดคล้องกับ ฌัญฐา สุชาติโนบล (2548: 68) ที่ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษาซึ่งพบว่า มีงานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2543, 2544 และปี พ.ศ. 2547 ยังมี นิภา ม่วงหวาน (2549: 71) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า มีงานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2546, 2545 และปี พ.ศ. 2547 และสุพิน จินดาพล (2548: 52) ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง พบว่า ปีที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2545 และ ปี พ.ศ.2547 ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกันในปี พ.ศ. 2547 เป็นปีที่มีการวิจัยพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด สืบเนื่องมาจาก ในปี พ.ศ. 2546 ได้มีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 และในปี พ.ศ. 2547 มีการนำหลักสูตรมาใช้ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นเวลาประมาณ 1 ปีการศึกษา ทำให้มีประเด็นปัญหาหลายประเด็นที่จะนำมาเป็นหัวข้องานวิจัย พบว่ามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการผลิตงานวิจัยด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ฌัญฐา สุชาติโนบล (2548: 68) นิภา ม่วงหวาน (2549: 72) สุณิสา บุญมาภาส (2548: 75) และสุพิน จินดาพล (2548: 73) ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เปิดสอนด้านการศึกษาปฐมวัยยาวนานกว่าสถาบันอื่น

2.1.2 การตั้งสมมติฐาน มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยเป็นสมมติฐานสองทางมากที่สุด รองลงมาก็คือสมมติฐานทางเดียว เนื่องจากงานประชากรที่นำมาสังเคราะห์ส่วนมากเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง และเชิงกึ่งทดลอง จึงมีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ เพราะการวิจัยเชิงทดลองหรือกึ่งทดลอง มีความต้องการทดสอบความเป็นจริงในกิจกรรมที่ตั้งไว้ และสมมติฐานจะช่วยระบุว่าต้องเก็บข้อมูลหรือตัวแปรอะไรบ้าง รวมถึงการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังที่ ล้วน สายยศ (2546: 288) กล่าวไว้ว่า ในการวิจัยเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จะต้องนำลงไปสรุปแปลผลสมมติฐานเสมอ เพื่อดูว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือขัดแย้งกับสมมติฐาน ผู้วิจัยจะต้องสร้างสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานให้ได้ และยังได้กล่าวอีกว่า งานวิจัยที่ดีควรมีสมมติฐาน ถ้าการวิจัยใดที่ขาดสมมติฐานก็เหมือนการปิดตาปาเป้า ขาดทิศทางการแก้ปัญหาอาจหลงทางเข้ารกรเข้าป่าไปเลย และเทียนฉาย กิระนันท์ (2544: 72) กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญมากและนับเป็นหัวใจของงานวิจัยแต่ละชิ้นคือ การกำหนดหรือตั้งสมมติฐาน สมมติฐานเป็นการสร้างข้อเสนอเพื่อเริ่มต้นงานวิจัยให้ทราบและเข้าถึงคำอธิบายหรือคำตอบของปัญหาที่กำหนดขึ้นในการวิจัยนั้น ๆ

และสมมติฐานจึงเป็นเครื่องมือช่วยชี้แนวทางให้แก่นักวิจัยในการค้นหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริงได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตรงตามประเด็นที่เป็นเป้าหมาย สำหรับงานวิจัยบางประเภทอาจจะไม่สามารถกำหนดสมมติฐานไว้ล่วงหน้าได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิจัยนั้นอาจเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่มีทฤษฎีว่าไว้ หรือไม่มีผู้อื่นทำการศึกษาวิจัยไว้ก่อน ทำให้หาแหล่งอ้างอิงไม่ได้ หรืออาจเพราะว่างานวิจัยนั้นเป็นเพียงการแสวงหาข้อมูลเบื้องต้นหรือกล่าวได้ว่าเป็นการวิจัยแบบค้นหาหรือบุกเบิกในกรณีเช่นนี้ ก็อาจจะไม่มีการกำหนดสมมติฐานไว้ล่วงหน้าได้ ประชากรที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานที่นำมาสังเคราะห์นั้น เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งประพนธ์ เจียรกุล (2549: 6) กล่าวถึงการไม่ตั้งสมมติฐานที่แน่นอนเพื่อการทดสอบไว้ล่วงหน้าไว้ว่า การกำหนดสมมติฐานในการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีลักษณะแตกต่างอย่างตรงกันข้ามกับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักวิจัยเชิงคุณภาพมักจะไม่ต้องสมมติฐานไว้ล่วงหน้าก่อนการเก็บข้อมูลหรือการออกสู่สนาม แต่นักวิจัยเชิงคุณภาพจะตั้งสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis) จำนวนมากสะสมไว้ในระหว่างดำเนินการวิจัย โดยนักวิจัยจะต้องใช้เวลานานพอสมควรในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสียก่อน จึงจะตัดสินใจว่าจะอะไรจะเป็นคำถามสำคัญที่ควรพิจารณาหรือเป็นสมมติฐานในการวิจัยนั้น นักวิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องมีความพร้อมที่จะยืดหยุ่นไปตามลักษณะของข้อเท็จจริง ในบางวันนักวิจัยอาจต้องลดขอบเขตของสมมติฐานลง บางวันอาจขยายขอบเขตสมมติฐาน บางครั้งต้องตัดทิ้ง และบางครั้งต้องตั้งสมมติฐานใหม่ขึ้นมาแทนที่ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพจึงมิใช่การต่อภาพที่รู้ล่วงหน้าอยู่แล้วว่าภาพที่สมบูรณ์เป็นอย่างไร แต่นักวิจัยจะต้องนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาสร้างเป็นภาพ ซึ่งจะชัดเจนเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้นในขณะที่กำลังรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น

2.1.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ประชากรที่นำมาสังเคราะห์มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด สอดคล้องกับ ฌฎฐา สุราสีโนบล (2548: 64) นิภา ม่วงหวาน (2549: 70) สุณิสา บุญมาภาส (2548: 75) และสุพิน จินดาพล (2548: 73) ที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยในระดับการศึกษาปฐมวัยแล้วพบว่า ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่าง 1 กลุ่มมากที่สุด ส่วนการสุ่มนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด สอดคล้องกับ สุณิสา บุญมาภาส (2548: 75) และสุพิน จินดาพล (2548: 73) ที่พบว่าการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้วิจัยใช้การเลือกแบบเจาะจง ดังที่ สรชัย พิศาลบุตร (2544: 200) กล่าวถึงการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) ว่า เป็นการเลือกสิ่งตัวอย่างชนิดที่ผู้วิจัยเจาะจงสิ่งตัวอย่างที่จะไปเก็บรวบรวมข้อมูลเองเพื่อให้แน่ใจว่า สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการได้จากหน่วยสิ่งตัวอย่างที่กำหนดขึ้นนั้น นอกจากนี้แล้ว พิตร ทองชั้น (2546: 201) กล่าวถึงการสุ่มตามความต้องการ (purposive sampling) ซึ่งเป็นความหมายเดียวกันกับการเลือก

แบบเจาะจง ว่า เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยนักวิจัยพิจารณาเลือกเอาตามความเหมาะสม หรือ เป็นเป้าหมายของการวิจัย โดยจะกำหนดกฎเกณฑ์ขึ้นมา แล้วเลือกตามนั้นจนครบข้อมูลที่ต้องการ

2.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า ประชากรที่นำมาสังเคราะห์ใช้แบบสังเกต เป็นเครื่องมือมากที่สุด สอดคล้องกับ เบญจพร มโนราชสีห์ (2549: 95) ที่ทำการสังเคราะห์ วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พบว่า เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสังเกต เนื่องมาจากประชากรมากกว่า ร้อยละ 50 ของประชากรทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์ เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง และเชิงกึ่งทดลอง ซึ่งต้องการพิสูจน์ตรวจสอบเปรียบเทียบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์หรือการจัด กิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย โดยการใช้ นวัตกรรม กิจกรรม แผนการจัดประสบการณ์ แผนการจัดกิจกรรม พฤติกรรมในผลของการทดลองส่วนใหญ่จะได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง พฤติกรรมความร่วมมือ พฤติกรรมทางสังคม เป็นต้น ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้สามารถวัดได้โดยการสังเกต ดังที่ ดวงเดือน ศาสตราภกร (2537: 359-372) กล่าวถึงวิธีการวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัย พอสรุปได้ ดังนี้ ในการวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมทางด้านอารมณ์ จิตใจและสังคมของเด็กปฐมวัย ใช้วิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้แล้ว นันทิยา น้อยจันทร์ (2549: 258) กล่าวสรุปถึง การประเมินพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็กปฐมวัยว่าเป็นเรื่องที่ซับซ้อน การจะประเมินพฤติกรรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของด้านอารมณ์ จิตใจ หรือสังคม ครูจะต้องมีการสังเกตจากหลาย ๆ พฤติกรรม รูปแบบการประเมินก็ไม่มีรูปแบบที่แน่นอนตายตัว ครูจะต้องใช้การสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็กเพื่อหาข้อสรุป ยังมี พัชรี ผลโยธิน (2551: 34-39) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม พอสรุปได้ดังนี้ การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ครูจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็ก และสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมของเด็ก ขณะทำกิจกรรมประจำวันตามปกติทั้งในและนอกห้องเรียน โดยใช้ เครื่องมือการประเมินบันทึกพฤติกรรมที่ปรากฏ เช่น แบบสังเกตรายการความรู้สึกรู้สึกต่อตนเอง แบบสังเกตรายการทักษะทางสังคม เป็นต้น ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ตรวจสอบ โดยใช้ค่าความตรง (Validity) มากที่สุด รองลงมาคือ ค่าความเที่ยง (Reliability) สำหรับที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้น ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง มากที่สุด อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยไม่สามารถจะหาเครื่องมือให้ตรงกับงานวิจัยที่กำลังทำ จึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่ และการสร้างเครื่องมือขึ้นเองย่อมสามารถทำได้ครอบคลุมงานวิจัยของตนมากกว่า ซึ่งพิตร ทองชั้น (2546: 244) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยไว้ว่า การ

สร้างเครื่องมือขึ้นมาใหม่นั้น ต้องสร้างอย่างมีหลักวิชา บางครั้งผู้วิจัยต้องไปศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมืออื่น ๆ ขึ้นมา นอกจากนี้ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาช่วยตรวจสอบ และที่สำคัญจะต้องมีการทดลองนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งก็คือ การหาค่าความตรง (Validity) และค่าความเที่ยง (Reliability) นั้นเอง

2.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชากรที่นำมาสังเคราะห์ สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับสถิติอ้างอิงใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที สอดคล้องกับ ณีฎฐา สุธาสิโนบล (2548: 64) เบญจพร มโนราชสีห์ (2549: 95) นิภา ม่วงหวาน (2549: 70) สุณิสา บุญมาศ (2548: 76) และสุพิน จินดาพล (2548: 73) ที่พบว่า สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยประชากรที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพียงกลุ่มเดียวและกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ดังที่ กัญญา ลินทรตนิริกุล (2549: 30) กล่าวถึงการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ว่า สถิติที่ใช้ในการอธิบายลักษณะข้อมูลคือ สถิติพรรณนา เป็นสถิติที่ศึกษาเพียงข้อมูลในกลุ่มเท่านั้นอาจเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็กก็ได้ ผลที่ได้จากการศึกษาจะไม่นำไปสรุปอ้างอิงถึงกลุ่มอื่น และการตีความหมายจะบอกได้แต่เพียงลักษณะของกลุ่มที่ศึกษาเท่านั้น ส่วนสถิติอ้างอิงใช้มากที่สุดคือ การทดสอบค่าที การใช้สถิติอ้างอิงการทดสอบค่าที เนื่องจากงานวิจัยในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่ต้องการตอบคำถามในเชิงความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

2.2 การสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย อภิปรายได้ ดังนี้

2.2.1 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัยที่มีการศึกษาของกลุ่มประชากรที่ได้ทำการสังเคราะห์ครั้งนี้ เห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็นการทดลองใช้นวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจของเด็กปฐมวัย และมีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยมากที่สุด เนื่องมาจากปัจจุบันสังคมของเรามีการแข่งขันในแทบทุกด้าน ทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ การเมือง ด้านเทคโนโลยี ด้านสังคม แม้แต่ในวงการศึกษาก็ปัจจุบัน กระแสโรงเรียนที่มุ่งสร้างคนเก่ง โรงเรียนแต่ละโรงเรียนจัดการแข่งขันให้รางวัลและยกย่องคนเก่ง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องแข่งขันกันเรียนเพื่อมุ่งเอาชนะ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา 2549: 1) เมื่อมีการแข่งขันและแก่งแย่ง ย่อมมีความคาดหวังสูง เมื่อไม่ได้ตามคาดหวังก็จะทำให้บุคคลนั้นเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิต ขาดความเชื่อมั่นในตนเองเพราะไม่ประสบความสำเร็จ ทำให้ถูกความสามารถของตนเอง และกลัวการผิดพลาดเป็นเหตุให้ผู้อื่นชักจูงได้ง่าย ดังนั้น การส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง จึงเป็นสิ่งจำเป็นจะต้องปลูกฝังตั้งแต่

วัยเด็ก ซึ่งเป็นไปตามปรัชญาการศึกษาปฐมวัย ที่กล่าวถึง การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็ก ตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี คน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (กรมวิชาการ 2546: 3) แล้วยังสอดคล้องกับ พัทรี ผลโยธิน (2551: 35-38) กล่าวถึงขอบข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมในเรื่องการฝึกความไว้วางใจ เป็นการวางรากฐานให้เด็กเข้มแข็งและเชื่อมั่นในตนเอง การส่งเสริม ความเป็นอิสระหรือความเป็นตัวของตัวเอง การส่งเสริมความคิดริเริ่ม เป็นการสนับสนุนให้เด็ก ประสบความสำเร็จโดยสนับสนุนให้เด็กรู้สึกว่าคุณมีความสามารถ อันเป็นพื้นฐานของการมี ความเชื่อมั่นในตนเอง งานวิจัยส่วนใหญ่จึงทำการศึกษาในประเด็นการส่งเสริมความเชื่อมั่นใน ตนเองของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้แล้วยังพบว่า รูปแบบการจัดประสบการณ์ที่นำมาใช้พัฒนาเด็ก ปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ มากที่สุด คือ การเล่นนิทาน เนื่องจากนิทานเป็นสิ่งที่เด็กทุกคนชอบ และผู้สอนสามารถที่จะสอดแทรกสิ่งที่ต้องการพัฒนาเด็กเข้าไปในกิจกรรมการเล่นนิทาน ดังที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 11-12) กล่าวว่า นิทานคือ กัลยาณมิตรที่พร้อมจะสร้าง จินตนาการและนำพาเด็ก ๆ สู่อีกโลกที่กว้างใหญ่สุนทรีย์ด้วยความรู้สึกรักใคร่และความสนุกสนาน บันเทิงและความงดงาม นิทาน คือสะพานที่ผู้ใหญ่จะทอดถึงเด็กและส่งผ่านความรัก ความเมตตา และความรู้สึกรักใคร่ที่งดงามที่เด็กจะซึมซับรับเข้าเป็นวิถีแห่งชีวิตในวันข้างหน้า สอดคล้องกับ หน้าต่างของโอกาส (Windows of Opportunity) หรือโอกาสแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเด็กปฐมวัย อายุ 3-5 ปี หน้าต่างแห่งจินตนาการในช่วงวัยนี้เปิดรับการเรียนรู้อย่างสูงสุด (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2549: 11) นิทานเป็นสิ่งที่เด็กสามารถใช้จินตนาการในการ เรียนรู้ จึงทำให้เด็กปฐมวัยชอบนิทาน แล้วยังสอดคล้องกับ จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ (2537: 51-52) ที่กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ได้แก่ กิจกรรมการรู้จักตนเอง เปิดโอกาสให้เด็กเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ตามความสนใจ และพูดคุยซักถามความรู้สึกรู้ต่าง ๆ ของเด็ก โดยใช้สถานการณ์จริง ยกตัวอย่าง เล่นนิทานแล้วให้เด็กแสดงอารมณ์พร้อมชี้แนะการแสดง อารมณ์ที่ถูกต้องตามกาลเทศะ เช่น รู้จักปรับอารมณ์ให้มันคงร่าเริง เบิกบาน รู้จักอดทน มีเหตุผล ไม่เอาแต่ใจตน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 29) ที่กล่าวถึง การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ว่า การให้เด็กได้ฟังนิทาน เรื่องเล่าเรื่องจริงเรื่องที่น่าสะเทือนใจเป็นการจำลองวิถีชีวิตและการตัดสินใจของคนเราแบบต่างๆ และผลของการตัดสินใจนั้นทำให้เด็กเข้าใจและยึดถือเอาเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติตน และ ศรีสุดา ธิติโสภี (2545: 28) กล่าวสรุปถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของการดำเนินชีวิตของบุคคลที่อยู่ในสังคม ในด้านของการมี คุณธรรมความดีงาม ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่จะซึมซับลงไปจิตใจของเด็กทีละเล็กทีละน้อย

และคอยฝังแน่นอยู่ในจิตใจของเด็กจนเป็นลักษณะบุคลิกประจำตัวของบุคคลนั้น ส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548: 14-15) กล่าวถึงความสำคัญของนิทานว่า นิทานคือ ความหมายที่สำคัญของชีวิต ด้วยเพราะนิทานคือ กระบวนการสร้างคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีงามให้เกิดแก่ชีวิตผ่านกระบวนการที่สนุกสนานเต็มไปด้วยจินตนาการที่มีชีวิตชีวาเพื่อให้เด็กได้รับรู้เรื่องราวและซึมซับพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการปลูกฝังบ่มเพาะโดยไม่ต้องถามเหตุผลหรือความ เป็นไปได้ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ ยังช่วยประคับประคองให้เด็กเกิดการพัฒนาให้เจริญเติบโตอย่าง งดงาม ดังนั้นจึงมีผู้สนใจนำนิทานมาใช้เป็นตัวแปรต้นในงานวิจัยเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทาง อารมณ์ จิตใจ

2.2.2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีการศึกษาของกลุ่มประชากร ที่ได้ทำการสังเคราะห์ครั้งนี้ เห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือ มากที่สุด สอดคล้องกับ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2537: 51-52) กล่าวถึงแนวการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนาการด้านสังคมในกิจกรรมความสัมพันธ์กับผู้อื่น การจัดกิจกรรมให้เด็กปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน วัยเดียวกันและผู้อื่นในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การเล่นในร่มและกลางแจ้ง การเล่นเกม ที่มีกติกาง่าย ๆ การทำกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกัน จะช่วยให้เด็กมีโอกาสติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นของตนเองกับผู้อื่น และทำความเข้าใจผู้อื่นได้มากขึ้น เนื่องจากรูปแบบพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กปฐมวัย จะเริ่มพัฒนาตั้งแต่วัยทารกอันผลเนื่องมาจากการอบรมของพ่อแม่ ซึ่งจะเป็น พื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาในขั้นต่อไป และเมื่อเด็กเข้าโรงเรียน โอกาสการพัฒนาพฤติกรรม ทางสังคมก็มีมากขึ้น ซึ่งเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนๆ รูปแบบพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กที่เกิดจากการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน คือ พฤติกรรมร่วมมือ ดังที่ คณิงนิจ ซิงชนะ (2547: 39) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือเป็นพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เกิด การช่วยเหลือซึ่งกันและกันสร้างขอบเขตและความก้าวหน้าให้กับมนุษย์ เป็นส่วนสำคัญของการ ดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก ถ้าบุคคลขาดพฤติกรรมร่วมมือ ย่อมเกิดความ ยุ่งยากในสังคม ดังนั้นพฤติกรรมร่วมมือจึงควรได้รับการส่งเสริมให้เกิดขึ้นและเริ่มตั้งแต่ระดับ ปฐมวัย ซึ่งเป็นวัยที่เหมาะสมกับการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมเป็นอย่างยิ่ง ยังมี วิไลลักษณ์ แจ่มแสง (2548: 9) กล่าวว่า พฤติกรรมร่วมมือเป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งก่อให้เกิด การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคมอย่างมาก เพราะสังคมจะอยู่ได้ด้วยการ อาศัยความร่วมมือของมนุษย์ในสังคมนั้น ๆ การที่บุคคลขาดความร่วมมือกันจะทำให้สังคมนั้นเกิด ปัญหาขึ้นได้ ดังนั้นจึงสมควรอย่างยิ่งที่จะส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือให้เด็กตั้งแต่ในระดับปฐมวัย และเอื้องฟ้า ทำบุษันท์ (2547: 38) กล่าวถึง การเรียนแบบร่วมมือว่า มีผลต่อการเรียนรู้และ

พฤติกรรมของเด็ก การที่เด็กได้ร่วมกันอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ทำให้เด็กได้เรียนรู้จากผู้อื่น และที่สำคัญคือพัฒนาการทางสังคมจะมีคุณภาพสูง การที่สมาชิกในกลุ่มมีความเป็นมิตร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงความเอื้ออาทรในความเป็นอยู่ร่วมกันก็มีผลต่อบรรยากาศที่ดีในห้องเรียน เด็กมีความรู้สึกชอบมาโรงเรียนมากขึ้น เด็กขยันตั้งใจทำงานมากขึ้น มีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น การเรียนรู้ก็ดีขึ้นด้วย รวมถึงเด็กจะได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้ให้ควมสนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมความร่วมมือมากที่สุด นอกจากนี้แล้วยังมีข้อค้นพบด้านการจัดประสบการณ์ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยมีงานวิจัย จำนวน 2 เรื่องที่ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบและมุมบล็อกรูปแบบปกติไม่แตกต่างกัน ตลอดจนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจจะเนื่องจากการกำหนดตัวแปรต้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันไม่ชัดเจน การจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กมีโอกาสได้เล่นและเรียนรู้กับสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่เป็นของจริง ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ที่สำคัญอาจเป็นเพราะว่าการจัดประสบการณ์และกิจกรรมทั้ง 2 แบบช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไม่แตกต่างกัน ดังที่ กอร์ดอน และบราวน์ (Gordon and Browne 1995 อ้างถึงใน พัทรี ผลโยธิน 2551: 30-31) กล่าวถึงกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ในกิจกรรมการเล่นบล็อกพื้นที่มุมบล็อกรวมกันจะกว้างเป็นการสื่อให้เด็กทราบว่า มีที่ว่างสำหรับเด็กจะเข้าไปเล่นมากกว่าหนึ่งคน เด็กอาจมีการพูดคุย วางแผน และเล่นด้วยกัน อาจมีหลายครั้งที่นำไปสู่การเล่นก่อสร้างบล็อกร่วมกัน ตลอดจนถึง กิจกรรมวิทยาศาสตร์และการค้นพบ กิจกรรมนี้ทำให้เด็กมากกว่าหนึ่งคน มีโอกาสเล่นด้วยกัน เช่น การทดลองต่างๆ การประกอบอาหาร การดูแลสัตว์เลี้ยงหรือต้นไม้ที่ปลูก จึงทำให้พฤติกรรมทางสังคมของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ซึ่งข้อค้นพบนี้เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบการทดลองเกี่ยวกับการวัดพฤติกรรมทางสังคมของกลุ่ม 2 กลุ่ม หรือมากกว่า 2 กลุ่ม ในกรณีที่ต้องการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่าง ประสบการณ์หรือกิจกรรมที่นำมาทดลองจะต้องมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เพื่อที่จะได้ร่วมมือกันพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

3.1.2 ข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทางด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีผู้วิจัยไว้น้อย อาทิเช่น ความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม การพัฒนาทักษะทางสังคม เป็นต้น

3.2.2 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ และสังคม ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ

3.2.3 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้พัฒนาเด็กปฐมวัยทางอารมณ์ จิตใจ และสังคม

3.2.4 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับความคงทนของพฤติกรรมหลังจากสิ้นสุดระยะเวลาทดลอง

3.2.5 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในประเด็นความสอดคล้องเชื่อมโยงกับแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ หรือ นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ (2546) *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กัญญา ลินทรตันศิริกุล (2549) “การเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล” ใน *ประมวลสาระฉบับเพิ่มเติมชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน* พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 26-36 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- กัลยานี ภาคอืด และคณะ (2547) “แนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าอิสระ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ* หน้าที่ 1 หน้า 1-42 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์สุภาพ
- ขวัญเรือน มาสิงห์ (2548) “การศึกษาพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการในกิจกรรมประจำวันแบบแบ่งเวลาและไม่แบ่งเวลา” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
- คณิงนิจ ชิงชนะ (2547) “ผลการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาลปรานี กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- จิตรา ชนะกุล (2539) “ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จิตตินันท์ เฉชะคุปต์ (2537) “พัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา* หน้าที่ 5 หน้า 1-96 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- เจื้อจันท์ จงสถิตอยู่ และรุ่งเรือง สุขารมย์ (2550) *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของประเทศต่าง ๆ* กรุงเทพมหานคร บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- ชมพู่ ชูตินันท์กุล (2539) “โครงการเพิ่มประสิทธิภาพครูที่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์” ใน *เอกสารประกอบการอบรมครูที่เลี้ยง* หน้า 287 กรุงเทพมหานคร กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ

- ณัฐชา สุธาสิโนบล (2548) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร (2537) “การวัดและประเมินพัฒนาการและความพร้อมของเด็กปฐมวัย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา* หน้าที่ 8 หน้า 259-481 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- เทียนฉาย กิระนันท์ (2544) “วิธีดำเนินงานวิจัย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติ วิจัย และการประเมินผลการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 11 หน้าที่ 2 หน้า 57-118 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2529) “การวิเคราะห์ห่อภิมาณ” วารสารวัดผลการศึกษา 8 (มกราคม-เมษายน) : 26-95
- _____ (2542) *การวิเคราะห์ห่อภิมาณ* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช (2542) *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณและการวิเคราะห์เนื้อหา* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- นภเนตร ธรรมบวร (2544) *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นันทิยา น้อยจันทร์ (2549) *การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 2 นครปฐม สำนักพิมพ์นิตินัย จำกัด
- นิตยา คชภักดี (2543) *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่ปฏิสนธิ - 5 ปี* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- นิภา ม่วงหวาน (2549) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เบญจพร มโนราชสีห์ (2549) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประพนธ์ เจียรกุล (2549) “การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ” ใน *ประมวลสาระฉบับเพิ่มเติมชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน* พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 5-25 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- พัชรีย์ ผลโยธิน (2537) "เด็กปฐมวัย" ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา*
หน่วยที่ 4 หน้า 1-60 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
_____. (2551) "แนวคิดในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย" ใน *ประมวลสาระชุด*
วิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พิมพ์ครั้งที่ 2 หน่วยที่ 1 หน้า 1-62
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
_____. (2551) "การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม" ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พิมพ์ครั้งที่ 2 หน่วยที่ 11
หน้า 1-53 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พิตร ทองชั้น (2546) "การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*
การวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 5 หน่วยที่ 3 หน้า 188-254
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- มาเรียม นิลพันธุ์ (2540) *การศึกษาวิจัยทางหลักสูตรและการนิเทศ นครปฐม คณะศึกษาศาสตร์*
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- เยาวพา เศษคุปต์ (2542) "การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย" กรุงเทพมหานคร เอพี
กราฟฟิคดีไซน์. อ้างถึงใน พงษ์ศิริวรรณ (2547) "ผลของการจัดกิจกรรมตาม
แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแนะแนวและให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ล้วน สายยศ(2546) "ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*
การวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 5 หน่วยที่ 4 หน้า 255-380
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วิณี ชิดเชิดวงศ์ (2537) *การศึกษาเด็ก ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์*
มหาวิทยาลัยบูรพา กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
- วิไลลักษณ์ แจ่มแสง (2548) "ผลการเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือ
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์" วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ศรีสุดา ธิติโสภี (2545) "การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบ
คำถาม และวิธีการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย" วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- ศศิมา พรหมรักษ์ (2546) “พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
วิทยาศาสตร์” ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สรชัย พิศาลบุตร (2544) “การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจและการทดลอง” ใน เอกสาร
การสอนชุดวิชาสถิติ วิจัย และการประเมินผลการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 11 หน้าที่ 4
หน้า 187-236 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- สโลพร ตรีพงษ์พันธุ์ (2547) “การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน
เอกชนระดับปฐมวัย” สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุนิสา บุญมาทาศ (2548) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านพฤติกรรมการสอน
การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุพิณ จินดาพล (2548) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย
ด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- สุรัตน์ สิงห์เวียง (2542) “การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย
ระหว่างปีพุทธศักราช 2529-2541” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547) คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช
2546 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549) แนวการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสมอง
ของเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) กระบวนการสร้างนิทานเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย
กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิค จำกัด
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (2549) คุณธรรมนำความรู้ รูปแบบการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความ
เป็นมนุษย์ กรุงเทพมหานคร กระทรวงศึกษาธิการ
- อารมณ สุวรรณपाल (2537) “การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาปฐมวัย” ใน ประมวลสาระ
ชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน้าที่ 10 หน้า 67-134 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

อุทุมพร จามรมาน (2527) *การวิเคราะห์งานวิจัย :เชิงปริมาณ* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

_____. (2531 ก) *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลักษณะ* กรุงเทพมหานคร ฟีนีพับลิชชิง

_____. (2531 ข) *การสังเคราะห์งานวิจัย :เชิงปริมาณ* กรุงเทพมหานคร ฟีนีพับลิชชิง

เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์ (2547) “ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อำรุง จันทวานิช (2542) *การพัฒนาคุณภาพการศึกษา:แนวทางสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาประเทศ* กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

Gordon. A.M. and Browne. K.W. (1995) “Beginnings & Beyond.” New York: Delmar.

อ้างถึงใน พัชรี ผลโยธิน (2551) “การจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม” พิมพ์ครั้งที่ 2 ใน *ประมวลสาระชุดวิชา การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย* หน้าที่ 11 หน้า 1-53 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญาบัตรที่นำเสนอสาระห์

รายชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์

วิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิชญ์ ขำมา (2543) ผลของการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวคอนสตรัคติวิสต์ของเด็กวัยอนุบาล โดยการใช้การอภิปรายเพื่อแก้สถานการณ์ที่มีข้อขัดแย้งทางจริยธรรมในนิทานที่มีสองแพร่ง วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุภารัตน์ พลแพงพา (2544) ผลของการสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนกโดยใช้การสอนแบบโครงการ ที่มีต่อความเพียรของเด็กอนุบาล วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ (2550) การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบเพลงคุณธรรมตามพระราชดำรัส ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ (2547) ผลของการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบละครสร้างสรรค์ต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กลิ่นแก้ว มาตา (2541) การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารแบบกลุ่มกับแบบอิสระ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จิณนภัศ ศรีทรง (2541) พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์มุมบล็อกรูปแบบเต็มรูปแบบ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จตุพร แสงหาญ (2549) ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

จินดา น้ำเจริญ (2540) การศึกษาความมีวินัยในตนเองด้านสิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมลักษณะนิสัยแบบวางแผนปฏิบัติและทบทวน ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- จิราพร ปั่นทอง (2550) ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่น
นิทานประกอบการเชิดหุ่นมือ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ชไมมน ศรีสุรักษ์ (2540) การศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มแบบวางแผน ปฏิบัติ ทบทวน กับแบบปกติ ปรินญาณีพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ต้องจิต จิตดี (2547) การพัฒนาความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
กิจกรรมดนตรีตามแนวคาร์ลอฟ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์ (2547) การพัฒนาสัมพันธภาพของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
การเคลื่อนไหวประกอบเพลง ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- นฤมล จิวแพ (2549) ผลการเล่นนิทานประกอบภาพที่มีต่อพฤติกรรมการเอื้อเฟื้อของเด็กปฐมวัย
ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร (2541) แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็ก
ปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม ปรินญาณีพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เบญจพร สมานมาก (2540) ผลของการจัดกิจกรรมละครสอดเสริมจริยธรรม และการสนทนาเสริม
จริยธรรมที่มีต่อการรับรู้ทางจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปัทมา สุภก้านิด (2545) การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง (2542) การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่
ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮสโคป
ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ภาณี เศรษฐวงส์สิน (2540) การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยภาษาพูดกับกิจกรรมสร้างสรรค์ปกติ ปรินญาณีพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- เมทินี ด่านยังอยู่ (2544) แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย
ที่เกิดจากการจัดประสบการณ์การเล่นสมมติ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เยาวนาถ เลหาบรรจง (2545) ผลการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อความภาคภูมิใจใน
ตนเอง ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วนิดา ศิลปกิจโกศล (2540) ผลของการทำกิจกรรมการปั้นแบบชี้แนะ กิ่งชี้แนะ และแบบอิสระที่มี
ต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วราภรณ์ ป่านทอง (2549) ผลของการเล่นิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อ
พฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วัชรินทร์ เทพมณี (2545) ผลของการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารที่มีต่อวินัยในตนเอง
ของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วารุณี เจริญรัตนโชติ (2542) แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปฏิบัติการทดลอง
- วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540) ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุม
หนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและ
นอกเขตเทศบาล ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547) ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็ก
ปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ
- ศศิมา พรหมรักษ์ (2546) พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทาง
วิทยาศาสตร์ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544) พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิง
สร้างสรรค์ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมจิตต์ สุวรรณวงศ์ (2542) การศึกษาการจัดสภาพการณ์เสริมความคิดเชิงคุณธรรมสังคมตาม
แนวคิคอนสตรัคติวิสต์ เพื่อพัฒนาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- สมจินตนา คุปตสุนทร (2547) การศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
 ประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านของไทย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สายชน วงसानน (2547) ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรม
 ทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สายพิน พิทรพร (2544) ผลของการจัดกิจกรรมสนทนาปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อการตระหนักรู้ทาง
 สังคมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ
- สุนันทา ศิริวัฒนานนท์ (2544) กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดย
 ใช้วิธีการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ปรินญาณีพนธ์การศึกษา
 มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุภัก ไหวหากิจ (2544) เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
 การเล่านิทานคติธรรมและการเล่นแบบร่วมมือ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- แสงเดือน จูธารี (2546) ผลของการจัดกิจกรรมสนทนายามเช้าเน้นวัฒนธรรมเป็นฐานที่มีต่อความ
 เชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ
- อโนชา ถิรธำรง (2550) การใช้รูปแบบกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เพื่อการเรียนรู้ต่อการพัฒนาทักษะ
 ทางสังคมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ
- อารีรัตน์ ญาณะศร (2544) พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การ
 ประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ
- อุลัย บุญโท (2544) การศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
 ประสบการณ์แบบโครงการ ปรินญาณีพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

คณิงนิจ ชิงชนะ (2547) ผลการเล่นเกมเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียน

อนุบาลปรานี กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์ (2542) การเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด

กิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ณัฐฉินี ธนะโชติ (2548) การใช้นิทานที่ครูแต่งเองโดยใช้เค้าโครงนิทานพื้นบ้านเพื่อพัฒนา

พฤติกรรมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และการช่วยเหลือผู้อื่นของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านศรี

ไกรลาส จังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ทิพวรรณ คันธา (2546) การใช้การละเล่นพื้นบ้านของเด็กอีสานเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนหลักเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม วิทยานิพนธ์ศึกษา

ศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ธนวดี สุกระกาญจน์ (2544) ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการ

ทำกิจกรรมศิลปะ ในชั้นเรียนในโรงเรียนสาธิตอนุบาลละอออุทิศสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

พัฒน์พร สุพรรณโรจน์ (2547) ผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อความเชื่อมั่นใน

ตนเองของเด็กปฐมวัยคละอายุ โรงเรียนบ้านหนองสลัดไค จังหวัดสุพรรณบุรี วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

วรรณวิมล ออกนิษฐ์ (2546) ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิด

นีโอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

วิไลลักษณ์ แจ่มแสง (2548) ผลการเล่นของเล่นจากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของ

เด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านพนาสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ศรีสุดา ธิติโสภี (2545) การเปรียบเทียบผลการจัดกิจกรรมหลังการเล่นิทานด้วยวิธีการตอบ

คำถาม และวิธีการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย วิทยานิพนธ์

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

- สมจิต วนาภรณ์ (2541) ผลการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อย่างเป็นแบบแผนและไม่เป็นแบบแผนที่มี
ต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
- เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์ (2547) ผลการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบ
ธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว จังหวัด
สระแก้ว วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

ชื่องานวิจัย .....

ชื่อผู้วิจัย .....

ลักษณะ	ไม่ดี เลย	ไม่ดี	ปาน กลาง	ดี	ดีมาก
1. ปัญหาวิจัยชัดเจน					
2. สมมุติฐานได้รับการเขียนอย่างถูกต้อง					
3. ปัญหาวิจัยสำคัญมากพอที่จะวิจัย					
4. คำจำกัดความได้รับคำนิยามเชิงปฏิบัติการอย่างชัดเจน					
5. มีการกล่าวถึงการออกแบบการวิจัยครบถ้วน					
6. การออกแบบการวิจัยมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
7. กลุ่มตัวอย่างและประชากรได้รับการบรรยายชัดเจน					
8. กระบวนการรวบรวมข้อมูลชัดเจน					
9. กระบวนการรวบรวมข้อมูลเหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
10. ข้อมูลได้รับการตรวจสอบในด้านความเชื่อถือได้					
11. สถิติที่วิเคราะห์เหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
12. ผลวิเคราะห์ได้รับการเสนออย่างเหมาะสม					
13. มีข้อสรุปที่ชัดเจน					
14. ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล					
15. การอภิปรายกว้างขวางลึกซึ้ง					
16. การสรุปอ้างอิงไปยังประชากรได้ถูกต้อง					
17. การเขียนรายงานด้วยภาษาที่ถูกต้อง					
18. การเขียนรายงานมีความชัดเจน					
19. การเขียนรายงานดูสมเหตุสมผล					
20. การเขียนรายงานแสดงความไม่ลำเอียง					
รวม					

สรุปคะแนน.....คะแนน ระดับคุณภาพ.....

ลำดับที่.....

แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่องานวิจัย

.....

.....

2. ชื่อ – สกุล ผู้วิจัย

.....

3. สถาบันที่ผลิต

(.....) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(.....) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(.....) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

4. ปีที่พิมพ์เผยแพร่

(.....) พ.ศ. 2540

(.....) พ.ศ. 2541

(.....) พ.ศ. 2542

(.....) พ.ศ. 2543

(.....) พ.ศ. 2544

(.....) พ.ศ. 2545

(.....) พ.ศ. 2546

(.....) พ.ศ. 2547

(.....) พ.ศ. 2548

(.....) พ.ศ. 2549

(.....) พ.ศ. 2550

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย

1. เนื้อหาตามขอบเขตของการวิจัย

(.....) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

(.....) พัฒนาการด้านสังคม

2. สมมติฐานการวิจัย

(.....) ไม่มีสมมติฐาน

(.....) มีสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยแบบทางเดียว

สมมติฐานการวิจัยแบบสองทาง

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

(.....) การวิจัยเชิงพรรณนา

(.....) การวิจัยเชิงทดลอง

(.....) การวิจัยเชิงคุณภาพ

(.....) อื่น ๆ (ระบุ).....

4. กลุ่มตัวอย่าง

4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(.....) 1 กลุ่ม

(.....) 2 กลุ่ม

(.....) 3 กลุ่ม

4.2 การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 การสุ่ม

(.....) สุ่มอย่างง่าย

(.....) สุ่มอย่างเป็นระบบ

(.....) สุ่มแบบแบ่งชั้น

(.....) สุ่มแบบกลุ่ม

(.....) สุ่มแบบหลายขั้นตอน

(.....) อื่น ๆ.....

4.2.2 การเลือก

(.....) เลือกแบบเจาะจง

(.....) เลือกแบบตามสะดวก

(.....) เลือกแบบสุ่มวิธีบอล

(.....) อื่น ๆ.....

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ชนิดของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

ชนิดของเครื่องมือ	การตรวจสอบคุณภาพ			
	ความยาก	อำนาจ จำแนก	ความเที่ยง	ความตรง
5.1.1 แบบสอบถาม				
5.1.2 แบบสัมภาษณ์				
5.1.3 แบบสังเกต				
5.1.4 แบบทดสอบ				
5.1.5 แบบวัดเจตคติ				
5.1.6 อื่น ๆ (ระบุ)				

5.2 ที่มาของเครื่องมือ

- (.....) ผู้วิจัยสร้างเอง
- (.....) ผู้วิจัยพัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว
- (.....) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพรรณนา

- (.....) ร้อยละ
- (.....) ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- (.....) มัชฌิม ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์
- (.....) ฐานนิยม พิสัย
- (.....) อื่น ๆ (ระบุ).....

6.2 สถิติอ้างอิง

- (.....) การทดสอบค่าที
- (.....) การวิเคราะห์ความแปรปรวน
- (.....) สหสัมพันธ์
- (.....) ไค - สแควร์
- (.....) อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ผลการวิจัย

ตอนที่ 3 (ต่อ) ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ผลการวิจัย

ภาคผนวก ก
ข้อมูลลักษณะของงานวิจัย

ชื่อผู้ทำวิจัย สถาบัน ชื่อย่อวุฒิ วิชาเอก ละปีพ.ศ. ของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์

ชื่อ -สกุล	สถาบันที่ผลิต	ชื่อย่อ วุฒิ	วิชาเอก	ปีพ.ศ. ที่ทำวิจัย
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
กลิ่นแก้ว มาตา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2541
คณิงนิจ ชิงชนะ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2547
จตุพร แสงหาญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
จิณนภัส ศรีทรง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2541
จินดา น้ำเจริญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
จิราพร ปั่นทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
ชไมมณ ศรีสุรภัย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
ณัฐจิตต์ ลิมนวาทิพงษ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2542
ณัฐฉินี ธนะโชติ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2548
ต้องจิต จิตดี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
ทิพวรรณ คันธา	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2546
ธนวดี สุกระกาญจน์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2544
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
นฤมล จิวแพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
บุศรินทร์ ลิริปัญญาธร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2541
เบญจพร สมานมาก	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
ปัทมา สุกก้านิด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
พัฒนนิพร สุพรรณโรจน์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2547
พิชญ์ ขำมา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2543
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2542
ภารณี เศรษฐวงศ์สิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
เมทินี ดำนังอยู่	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
เยาวนาถ เลหาบรรจง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545

ชื่อผู้ทำวิจัย สถาบัน ชื่อย่อวุฒิ วิชาเอก ละปีพ.ศ. ของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต	ชื่อย่อวุฒิ	วิชาเอก	ปีพ.ศ. ที่ทำวิจัย
วนิดา ศิลปกิจโกศล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2540
วรรณวิมล อกนิษฐ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2546
วราภรณ์ ปานทอง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2549
วัชรินทร์ เทพมณี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2545
วรุณี เจริญรัตน์โชติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2542
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2548
วิไลวรรณ เกื้อทาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2540
ศรีสุตา ชาติโสภี	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2545
ศศินันท์ นิลจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2547
ศศิมา พรหมรักษ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2546
ศิริรัตน์ ชูชีพ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
สมจิต วนาภรณ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2541
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2542
สมจินตนา คุปตสุนทร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2547
สายชน วงसानน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2547
สายพิน พิทรพร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
สุดารัตน์ พลแพงพา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
สุภัค ไหวหากิจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
แสงเดือน กุฑาริ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2546
อโนชา ธีรธำรง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2550
อารีรัตน์ ญาณะสร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
อุทัย บุญโท	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม	การศึกษาปฐมวัย	2544
เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2547

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิตและขอบเขตเนื้อหา

ชื่อ - สกุล	สถาบันที่ผลิต				ขอบเขตเนื้อหา		
	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช		การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ	การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม	
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ		✓			✓		
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ		✓			✓		
กลิ่นแก้ว มาตา		✓					✓
คณิงนิจ ชิงชนะ			✓				✓
จตุพร แสงหาญ		✓					✓
จินนภัส ศรีทรง		✓					✓
จินดา น้ำเจริญ		✓			✓		
จิราพร ปั่นทอง		✓			✓		
ชไมมณ ศรีสุรภัย		✓					✓
ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์			✓		✓		
ณัฐฉิณี ธนะโชติ			✓		✓		
ต้องจิต จิตดี		✓			✓		
ทิพวรรณ คันธา			✓		✓		
ธนวดี สุกระกาญจน์			✓		✓		
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์		✓					✓
นฤมล จิวแพ		✓			✓		
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร		✓					✓
เบญจพร สมานมาก		✓			✓		
ปัทมา สุขก้าเน็ด		✓					✓
พัฒนพร สุพรรณโรจน์			✓				
พิชญ์ ขำมา	✓				✓		
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง		✓			✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิตและขอบเขตเนื้อหา (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถาบันที่ผลิต				ขอบเขตเนื้อหา		
	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช	มหาวิทยาลัย สุโขทัย	การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ	การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการ ทางสังคม	
ภารณ์ เศรษฐวงศ์สิน		✓			✓		
เมทินี ดำนังยังอยู่		✓			✓		
เยาวนาถ เลหาบรรจง		✓			✓		
วนิดา ศิลปกิจโกศล		✓			✓		
วรรณวิมล ออกนิษฐ์			✓				
วราภรณ์ ปานทอง		✓				✓	
วัชรินทร์ เทพมณี		✓			✓		
วารุณี เจริญรัตน์โชติ		✓			✓		
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง			✓			✓	
วิไลวรรณ เกื้อทาน		✓			✓		
ศรีสุดา ธิติโสภี			✓		✓		
ศศินันท์ นิลจันทร์		✓			✓		
ศศิมา พรหมรักษ์		✓				✓	
ศิริรัตน์ ชูชีพ		✓				✓	
สมจิต วนาภรณ์			✓			✓	
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์		✓			✓		
สมจินตนา คุปตสุนทร		✓			✓		
สายชน วงसानน		✓				✓	
สายพิณ พิทรพร		✓				✓	
สุดารัตน์ พลแพงพา	✓					✓	
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์		✓				✓	
สุภัค ไหวหากิจ		✓			✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิตและขอบเขตเนื้อหา (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถาบันที่ผลิต			ขอบเขตเนื้อหา	
	จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ	มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมราช	การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางอารมณ์ จิตใจ	การจัดประสบการณ์ที่ ส่งผลต่อพัฒนาการ ทางสังคม
แสงเดือน อูธารี		✓		✓	
อโนชา ถิรธำรง		✓			✓
อารีรัตน์ ญาณะสร		✓			✓
อุทัย บุญโท		✓		✓	
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์			✓		✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามการตั้งสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ - สกุล	การตั้งสมมติฐาน			ระเบียบวิธีวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ไม่มีสมมติฐาน	สมมติฐานทางเดียว	สมมติฐานสองทาง	วิจัยเชิงคุณภาพ	วิจัยเชิงทดลอง	วิจัยเชิงทดลอง	กลุ่มเดียว	สองกลุ่ม	สามกลุ่ม	สี่กลุ่ม
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ์			✓		✓		✓			
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ			✓			✓	✓			
กลิ่นแก้ว มาตา			✓		✓			✓		
คณิงนิจ ชิงชนะ		✓				✓	✓			
จตุพร แสงหาญ			✓		✓		✓			
จินนภัส ศรีทรง			✓		✓			✓		
จินดา น้ำเจริญ			✓		✓			✓		
จิราพร ปิ่นทอง	✓					✓	✓			
ชไมมณ ศรีสุรภัย			✓		✓		✓			
ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์		✓				✓	✓			
ณัฐฉิณี ธนะโชติ		✓			✓		✓			
ต้องจิต จิตดี		✓			✓		✓			
ทิพวรรณ คันธา		✓				✓	✓			
ธนวดี สุกระกาญจน์		✓			✓			✓		
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์			✓			✓	✓			
นฤมล จิวแพ		✓			✓		✓			
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร			✓		✓		✓			
เบญจพร สมานมาก			✓		✓				✓	
ปัทมา ศุภกานีนิค			✓			✓	✓			
พัฒนินพร สุพรรณโรจน์		✓				✓	✓			
พิชญ์ ชำมา		✓			✓			✓		
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	✓			✓						

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามการตั้งสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง
(ต่อ)

ชื่อ - สกุล	การตั้งสมมติฐาน			ระเบียบวิธีวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ไม่มีสมมติฐาน	สมมติฐานทางเดียว	สมมติฐานสองทาง	วิจัยเชิงคุณภาพ	วิจัยเชิงทดลอง	วิจัยกึ่งทดลอง	กลุ่มเดียว	สองกลุ่ม	สามกลุ่ม	สี่กลุ่ม
ภารณ์ เศรษฐวงศ์สิน		✓				✓		✓		
เมทินี คำน้อยอยู่			✓			✓	✓			
เยาวนถ เลหาบรรจง		✓			✓		✓			
วนิดา ศิลปกิจโกศล			✓		✓				✓	
วรรณวิมล อกนิษฐ์		✓			✓		✓			
วราภรณ์ ปานทอง		✓				✓	✓			
วัชรินทร์ เทพมณี			✓			✓	✓			
วารุณี เจริญรัตนโชติ			✓		✓		✓			
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง		✓				✓		✓		
วิไลวรรณ เกื้อทาน			✓		✓					✓
ศรีสุดา ธิติโสภี		✓			✓			✓		
ศศินันท์ นิลจันทร์			✓			✓	✓			
ศศิมา พรหมรักษ์		✓				✓	✓			
ศิริรัตน์ ชูชีพ			✓		✓		✓			
สมจิต วนาภรณ์			✓		✓			✓		
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์	✓			✓			✓			
สมจินตนา คุปตสุนทร			✓			✓	✓			
สายชน วงसानน		✓				✓	✓			
สายพิณ พิทรพร			✓		✓		✓			
สุดารัตน์ พลแพงพา		✓			✓			✓		
สุนันทา ศิริพัฒนานนท์	✓			✓			✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามการตั้งสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	การตั้งสมมติฐาน			ระเบียบวิธีวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ไม่มีสมมติฐาน	สมมติฐานทางเดียว	สมมติฐานสองทาง	วิจัยเชิงคุณภาพ	วิจัยเชิงทดลอง	วิจัยกึ่งทดลอง	กลุ่มเดียว	สองกลุ่ม	สามกลุ่ม	สี่กลุ่ม
สุภัค ไหวหากิจ			✓			✓		✓		
แสงเดือน จุฑาริ			✓		✓		✓			
อโนชา ธีรธำรง			✓			✓		✓		
อารีรัตน์ ญาณะสร			✓			✓	✓			
อุทัย บุญโท			✓			✓	✓			
เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์		✓				✓	✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ - สกุล	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				
	สุ่มอย่างง่าย	สุ่มแบบกลุ่ม	สุ่มแบบหลาย ขั้นตอน	เลือกแบบ เจาะจง	เลือกตามความ สมัครใจ
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ		✓		✓	
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ				✓	
กตินแก้ว มาตา	✓				
คณินิจ ชิงชนะ				✓	
จตุพร แสงหาญ			✓		
จิณนภัส ศรีทรง			✓		
จินดา น้ำเจริญ	✓			✓	
จิราพร ปิ่นทอง				✓	
ชไมমন ศรีสุรภัย	✓			✓	
ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์	✓				✓
ณัฐินี ธนะโชติ				✓	
ต้องจิต จิตดี		✓			
ทิพวรรณ คันธา				✓	
ธนวดี สุกระกาญจน์	✓			✓	
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์	✓			✓	
นฤมล จิวแพ	✓				
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร	✓			✓	
เบญจพร สมานมาก	✓				
ปีทมา สุขกำเนิด	✓			✓	
พัฒนพร สุพรรณโรจน์				✓	
พิชญ์ ขำมา	✓				
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	✓				
ภารณี เศรษฐวงศ์สิน	✓				

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				
	สุ่มอย่างง่าย	สุ่มแบบกลุ่ม	สุ่มแบบหลาย ขั้นตอน	เลือกแบบ เจาะจง	เลือกตาม ความสมัครใจ
เมทินี ด่านยังอยู่				✓	
เยาวนาถ เลหาบรรจง				✓	
วนิดา ศิลปกิจโกศล	✓				
วรรณวิมล ออกนิษฐ์				✓	
วราภรณ์ ปานทอง	✓				
วัชรินทร์ เทพมณี	✓			✓	
วารุณี เจริญรัตน์โชติ				✓	
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง	✓			✓	
วิไลวรรณ เกื้อทาน			✓		
ศรีสุดา ธิติโสภี	✓			✓	
ศศินันท์ นิลจันทร์	✓				
ศศิมา พรหมรักษ์				✓	
ศิริรัตน์ ชูชีพ	✓			✓	
สมจิต วนาภรณ์	✓			✓	
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์	✓			✓	
สมจินตนา คุปตสุนทร	✓			✓	
สายชน วงसानน				✓	
สายพิณ พิทรพร	✓				
สุภารัตน์ พลแพงพา	✓			✓	
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์				✓	
สุภัค ไหวหากิจ	✓			✓	
แสงเดือน จุฑารีย์				✓	
อโนชา ถิรธำรง	✓			✓	

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				
	สุ่มอย่างง่าย	สุ่มแบบกลุ่ม	สุ่มแบบหลาย ขั้นตอน	เลือกแบบ เจาะจง	เลือกตาม ความสมัครใจ
อารีรัตน์ ญาณะสร	✓			✓	
อุทัย บุญโท	✓			✓	
เอื้องฟ้า ท่าชูจันทร์				✓	

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย							
	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	แบบทดสอบ	แบบประเมิน	แบบวัดพฤติกรรม	แบบสำรวจ/แบบสอบถาม	แบบบันทึก	แบบวิเคราะห์
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ		✓						
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ		✓						
กลิ่นแก้ว มาตา		✓						
คณิงนิจ ชิงชนะ		✓			✓			
จตุพร แสงหาญ		✓						
จินนภัส ศรีทรง		✓			✓			
จินดา น้ำเจริญ			✓			✓		
จิราพร ปั่นทอง		✓						
ชไมমন ศรีสุรภัย	✓							
ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์	✓	✓			✓			
ณัฐจินี ธนะโชติ		✓	✓					
ต้องจิต จิตดี		✓						
ทิพวรรณ คันธา		✓		✓				
ธนวดี สุกระกาญจน์		✓						
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์				✓				
นฤมล จิวแพ			✓					
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร		✓						
เบญจพร สมานมาก			✓					
ปัทมา สุขกำเนิด		✓						
พัฒน์พร สุพรรณโรจน์		✓						
พิชญ์ จำมา		✓						

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย							
	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	แบบทดสอบ	แบบประเมิน	แบบวัดพฤติกรรม	แบบสำรวจ/แบบสอบถาม	แบบบันทึก	แบบวิเคราะห์
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง		✓		✓				
ภารณ์ เศรษฐวงศ์สิน			✓					
เมทินี ด่านยังอยู่		✓						
เยาวนาถ เลหาบรรจง				✓				
วนิดา ศิลปกิจโกศล			✓					
วรรณวิมล อกนิษฐ์		✓						
วราภรณ์ ปานทอง		✓						
วัชรินทร์ เทพมณี		✓						
วารุณี เจริญรัตน์โชติ		✓						
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง		✓			✓	✓		
วิไลวรรณ เกื้อทาน								
ศรีสุภา ธิติโสภี		✓						
ศศินันท์ นิลจันทร์		✓						
ศศิมา พรหมรักษ์		✓						
ศิริรัตน์ ชูชีพ		✓						
สมจิต วนาภรณ์		✓						
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์		✓		✓				
สมจินตนา คุปตสุนทร		✓						
สายชน วงसानน		✓						
สายพิน พิทรพร				✓				
สุดารัตน์ พลแพงพา		✓	✓					

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย							
	แบบสัมภาษณ์	แบบสังเกต	แบบทดสอบ	แบบประเมิน	แบบวัดพฤติกรรม	แบบสำรวจแบบสอบถาม	แบบบันทึก	แบบวิเคราะห์
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์				✓			✓	✓
สุภัท ไหวหากิจ			✓					
แสงเดือน จุฑาริ		✓						
อโนชา ภิรธารัง				✓				
อารีรัตน์ ญาณะสร		✓						
อุลัย บุญโท		✓						
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์		✓						

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามที่มาของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย						
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ				ที่มาของเครื่องมือ		
	ความยาก	อำนาจจำแนก	ความเที่ยง	ความตรง	สร้างขึ้นมาเอง	พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	เครื่องมือมาตรฐาน
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ		✓	✓	✓			
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ			✓	✓	✓		
กลิ่นแก้ว มาตา			✓	✓		✓	
คณินิจ ชิงชนะ	✓	✓	✓	✓	✓		
จตุพร แสงหาญ			✓	✓	✓		
จินนภัส ศรีทรง		✓	✓	✓	✓		
จินดา น้ำเจริญ		✓	✓	✓	✓		
จิราพร ปั่นทอง			✓	✓	✓		
ชไมมณ ศรีสุรักษ์			✓	✓	✓		
ณัฐจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์	✓	✓	✓	✓	✓		
ณัฐินี ธนะโชติ	✓	✓	✓	✓	✓		
ต้องจิต จิตดี			✓	✓	✓		
ทิพวรรณ คันธา	✓	✓	✓	✓	✓		✓
ธนวดี สุกระกาญจน์			✓	✓	✓		
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์			✓	✓	✓		
นฤมล จิวแพ			✓	✓	✓		
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร			✓	✓	✓		
เบญจพร สมานมาก			✓	✓	✓		
ปัทมา สุขก้านัด			✓	✓	✓		
พัฒน์พร สุพรรณโรจน์				✓	✓		
พิชญ์ ขำมา			✓	✓		✓	
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง				✓	✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามที่มาของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย						
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ				ที่มาของเครื่องมือ		
	ความยาก	อำนาจจำแนก	ความเที่ยง	ความตรง	สร้างขึ้นเอง	พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	เครื่องมือมาตรฐาน
ภารณ์ เศรษฐวงศ์สิน			✓				✓
เมทินี ด่านยังอยู่			✓		✓		
เยาวนาถ เลหาบรรจง			✓	✓	✓		
วนิดา ศิลป์กิจโกศล			✓				✓
วรรณวิมล ออกนิษฐ์				✓	✓		
วราภรณ์ ปานทอง			✓	✓	✓		
วัชรินทร์ เทพมณี			✓	✓	✓		
วารุณี เจริญรัตนโชติ			✓	✓	✓		
วิไลลักษณ์ แจ่มแสง	✓	✓	✓	✓	✓		
วิไลวรรณ เกื้อทาน			✓	✓	✓		
ศรีสุดา ธิติโสภี				✓	✓		
ศศินันท์ นิลจันทร์			✓	✓	✓		
ศศิมา พรหมรักษ์			✓	✓	✓		
ศิริรัตน์ ชูชีพ			✓	✓	✓		
สมจิต วนาภรณ์			✓	✓	✓		
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์				✓	✓		
สมจินตนา คุปตสุนทร			✓	✓	✓		
สายชน วงसानน			✓	✓	✓		
สายพิณ พิทรพร		✓	✓	✓	✓		
สุดารัตน์ พลแพงพา	✓	✓	✓	✓	✓		
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์				✓	✓		
สุภัค ไหวหากิจ		✓	✓	✓	✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามที่มาของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย						
	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ				ที่มาของเครื่องมือ		
	ความยาก	อำนาจจำแนก	ความเที่ยง	ความตรง	สร้างขึ้นเอง	พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	เครื่องมือมาตรฐาน
แสงเคื่อน จุฑารวี			✓	✓	✓		
อโนชา ถิรธำรง	✓	✓	✓	✓	✓		
อารีรัตน์ ญาณะสร			✓	✓	✓		
อุทัย บุญโท			✓	✓	✓		
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์			✓	✓	✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ชื่อ - สกุล	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล								
	สถิติพรรณนา			สถิติอ้างอิง					
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย / ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	วิเคราะห์เนื้อหา	การทดสอบค่าที	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	สหสัมพันธ์	ไค - สแควร์	Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test	Scheffe' test
กมลจันทร์ ชื่นฤทธิ		✓		✓	✓				
กรรณิการ์ พงศ์เลิศวุฒิ		✓		✓	✓				
กลิ่นแก้ว มาตา		✓		✓					
คณิงนิจ ชิงชนะ	✓	✓		✓					
จตุพร แสงหาญ		✓		✓					
จินนภัส ศรีทรง		✓		✓					
จินดา น้ำเจริญ		✓		✓					
จิราพร ปิ่นทอง		✓		✓	✓				
ชไมมณ ศรีสุรภัย		✓		✓					
ณัฐจิตต์ สิมวนาทิพงษ์					✓				
ณัฐฉิณี ธนะโชติ		✓		✓					
ต้องจิต จิตดี		✓						✓	
ทิพวรรณ คันธา		✓		✓		✓			
ธนวี ศุภระกาญจน์		✓		✓					
ธนาภรณ์ ธนิตย์ธีรพันธ์		✓		✓	✓				
นฤมล จิวแพ		✓		✓					
บุศรินทร์ สิริปัญญาธร		✓			✓				
เบญจพร สมานมาก	✓			✓	✓				✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล							
	สถิติพรรณนา			สถิติอ้างอิง				
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	วิเคราะห์เนื้อหา	การทดสอบค่าที	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	สหสัมพันธ์	Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test	Scheffe' test
ปีทมา สุกก่าเนิด		✓		✓	✓			
พัฒน์พร สุพรรณโรจน์	✓			✓				
พิชญ์ ขำมา	✓	✓						
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง			✓					
ภรณ์ เศรษฐวงค์สิน		✓			✓			
เมทินี ด่านยังอยู่		✓		✓	✓			
เยาวนาถ เลหาบรรจง		✓		✓				
วนิดา ศิลปกิจโกศล		✓			✓			
วรรณวิมล ออกนิษฐ์		✓		✓				
วราภรณ์ ปานทอง		✓		✓	✓			
วัชรินทร์ เทพมณี		✓		✓	✓			
วารุณี เจริญรัตนโชติ		✓			✓			
วิไลลักษณ์ แข็งแสง	✓	✓		✓				
วิไลวรรณ เกื้อทาน		✓		✓	✓			
ศรีสุดา ธิติโสภี		✓						
ศศินันท์ นิลจันทร์		✓		✓	✓			
ศศิมา พรหมรักษ์		✓					✓	
ศิริรัตน์ ชูชีพ		✓		✓	✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล							
	สถิติพรรณนา			สถิติอ้างอิง				
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	วิเคราะห์เนื้อหา	การทดสอบค่าที	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	สหสัมพันธ์	Wilcoxon matched-pairs signed-ranks test	Scheffe' test
สมจิต วนภรณ์		✓		✓				
สมจิตต์ สุวรรณวงศ์			✓					
สมจินตนา กุปตสุนทร		✓		✓	✓			
สายชน วงसानน		✓		✓	✓			
สายพิณ พิทรพร		✓		✓				
สุภารัตน์ พลแพงพา		✓		✓				
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์			✓					
สุภัก ไหวหากิจ		✓		✓				
แสงเดือน จุฑารีย์		✓			✓			
อโนชา ถิรธารัง		✓		✓				
อารีรัตน์ ญาณะสร		✓		✓				
อุทัย บุญโท		✓		✓	✓			
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์	✓							

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางนวนัญญ อินปิ่น
วัน เดือน ปีเกิด	22 กันยายน 2512
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม) วิทยาลัยครูเชียงราย พ.ศ. 2535
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดตากาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ